

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Drobná církevní architektura v rozvoji venkova

Kristýna Prokopová

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kristýna Prokopová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Drobná církevní architektura v rozvoji venkova

Název anglicky

Minor church architecture in rural development

Cíle práce

Cílem práce je zmapovat a zdokumentovat celkový stav památek drobné církevní architektury na Neveklovsku. Dále poté zjistit, zda se vlastníci pozemků, na kterých se tyto památky nacházejí o ně starají tak, jak jim ukládá zákon.

Metodika

V práci bude použita metoda terénního výzkumu (dokumentace, fotodokumentace, topografická orientace) pro získání dat, jimiž půjde ověřit hypotézu, zda se o památky drobné církevní architektury jejich vlastníci starají a jakým způsobem.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

drobná církevní architektura, kříž, kaple, kulturní památka, boží muka, Neveklovsko, dotace, kulturní rozvoj

---

Doporučené zdroje informací

DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. 777 kostelů, klášterů, kaplí České republiky. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2002, 307 s., 58 s. (autoatlas ČR). ISBN 80-7011-708-7.

HÁJEK, Tomáš. BUKAČOVÁ, Irena. Příběh drobných památek: (od nezájmu až k fascinaci). Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, 2001, 137 s. Krajina domova, sv. 1. ISBN 8090090397.

PEK, Tomáš. Stavební památky: specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 214 s. ISBN 978-80-7357-462-8.

TOMÍŠKOVÁ, Marie a Eva ROZEHNALOVÁ. Církevní stavby. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 1995, 167 s. ISBN 80-85124-48-3.

URFUS, V. Kamenné kříže Čech a Moravy. 2., dopl. vyd. Ilustrace Tomáš Karel, Zdeněk Procházka. Praha: Argo, 2001, 475 s., [16] s. barev. obr. příl. ISBN 80-7203-370-0.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 ZS – PEF

Vedoucí práce

PhDr. Miroslav Polišínský, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 9. 11. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 17. 11. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Drobná církevní architektura v rozvoji venkova“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Miroslavu Polišenskému, CSc. za pomoc a jeho rady při zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat starostovi města Neveklov, panu Ing. Janu Slabému a faráři Římskokatolické farnosti Křečovice, panu Jindřichu Brandejsovi za poskytnutí užitečných informací.

Drobná církevní architektura v rozvoji venkova

Minor church architecture in rural development

Souhrn

Diplomová práce se zaměřuje na zkoumání drobných církevních objektů nacházejících se na Neveklovsku. V teoretické části práce jsou definovány základní pojmy, funkce a typy drobné církevní architektury. Dále jsou zde přiblíženy právní, technologické a ekonomické aspekty vztahující se k drobné církevní architektuře.

Ve výzkumné části diplomové práce byl proveden terénní výzkum, při kterém byly zkoumány drobné církevní objekty v katastrálním území města Neveklov, a byl zhodnocen jejich stav. Tato část práce dále zahrnuje informace o financování péče o drobné církevní objekty ve zkoumané oblasti. Závěr práce obsahuje doporučení vlastníkům ohledně získávání prostředků na financování péče o tyto objekty. V příloze diplomové práce je uveden přehled všech drobných církevních objektů na Neveklovsku, jejich vyznačení v mapách a fotodokumentace.

Klíčová slova: drobná církevní architektura, kříž, kaple, kulturní památka, boží muka, Neveklovsko, dotace, kulturní rozvoj

Summary

The thesis focuses on research of minor church objects located in Neveklovsko. Theoretical part of thesis includes the definition of basic concepts, functions and types of minor church architecture. This part also describes the legal aspects, technological aspects and economic aspects related to the minor church architecture.

In research part of thesis, there was realized field research in cadastral area of the town Neveklov, in which the minor church objects were examined, and also their condition was evaluated. This part of thesis contains information about financing of care for minor church objects in surveyed area. The conclusion of thesis contains the recommendation to owners

about acquire funds to finance care of minor church objects. Attachment contains a description of all objects in Neveklovsko, marking on maps and photo documentation.

Keywords: minor church architecture, cross, chapel, cultural monument, calvary, Neveklovsko, subsidy, cultural development

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl.....	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Vymezení drobné církevní architektury.....	13
3.2 Památková péče na našem území	14
3.3 Typy drobných církevních staveb	16
3.3.1 Boží muka	16
3.3.2 Kapličky	17
3.3.3 Zvoničky	18
3.3.4 Kříže.....	20
3.3.5 Sochařské památky.....	21
3.4 Funkce drobné církevní architektury	22
3.5 Právní aspekty	23
3.6 Technologické aspekty.....	29
3.7 Ekonomické aspekty	31
3.7.1 Ceny	32
3.7.2 Financování.....	34
4 Výzkumná část.....	41
4.1 Cíl a metodika výzkumu	41
4.1.1 Cíl.....	41
4.1.2 Metodika	41
4.2 Data a diskuze	43
4.2.1 Charakteristika Neveklovska	43
4.2.2 Památkově chráněné drobné církevní objekty na Neveklovsku.....	46
4.2.3 Drobné církevní památky na Neveklovsku	46
4.2.4 Vlastníci drobných církevních objektů	52
4.2.5 Hodnocení stavu.....	53
4.2.6 Porovnání dle umístění.....	60
4.3 Ekonomické aspekty	61
4.3.1 Financování drobných církevních objektů na Neveklovsku	61
4.3.2 Dotace	64

5 Výsledky	67
6 Závěry a doporučení.....	69
7 Závěr	71
8 Seznam použitých zdrojů.....	72
9 Seznam obrázků	77
10 Seznam tabulek	78
11 Seznam grafů.....	79
12 Příloha 1	80
13 Příloha 2	171
14 Příloha 3	172

1 Úvod

Drobné církevní stavby lze nalézt po celém území republiky. Obvykle je lze spatřit téměř v každé obci či na jejím okraji. Stojí také často osamoceně v krajině, při silnicích a cestách, a dotváří tak podobu krajiny kolem nás. Některé z nich jsou zakryté stromy či keři a lidé si jich tak například při svém cestování nemusí všimnout. Mnoho lidí zajisté o těchto památkách, nemluvě o jejich významu, za svůj život ani nepřemýšlelo a vždy pro ně znamenaly pouze určitou samozřejmou součást krajiny. Pak se ale najdou i tací, v nichž památky vyvolají zamyšlení či vzbudí vzpomínku, další se u památky třeba jen zastaví a rozjímá.

Mezi tyto drobné církevní objekty lze řadit například různé kapličky, zvoničky, Boží muka, kříže a sochy svatých. Některé drobné církevní objekty jsou zařazeny mezi kulturní památky chráněné státem, jiné pod ochranu státu nespádají. V minulém režimu nebyly tyto památky z ideových důvodů předmětem zájmu. Často se o ně nikdo nestaral, a tak zůstávaly zanedbané, zchátralé nebo poničené, a některé se ani nedochovaly. Ačkoliv je převážná část veřejnosti v Čechách nevěřící, těší se drobné církevní objekty v poslední době zvýšenému zájmu, a to jak obyvatel obcí, tak i jejich návštěvníků. Stav těchto památek je vzhledem k jejich veřejné dostupnosti vnímán širokou veřejností jako určitá vizitka oblasti, ve které se nacházejí, bez ohledu na to, komu patří. Památky mohou přispívat také ke zvyšování turistické atraktivity dané oblasti. Opravené či naopak neudržované drobné památky mají vliv na podobu krajiny a poukazují na zájem o kulturní dědictví regionu.

O řadu drobných památek jejich vlastníci průběžně pečují, a tak je obvykle dostačující pouze jejich průběžná, finančně méně náročná údržba. V opačném případě potřebují tyto drobné církevní objekty pro svoji zanedbanost náročné opravy nebo komplexní obnovu. Péče o památky je leckdy znesnadňována složitostí vlastnických vztahů, komplikovanou legislativou a administrativní náročností procesu při získávání dotací, ale i nezájmem, neznalostí či nemožností vlastníků se o ně z různých důvodů starat. Rovněž finanční náročnost oprav, obnovy či běžné údržby z vlastních zdrojů nebo z rozpočtů obcí může být jednou z překážek bránících v péči o ně. Proto je důležité, aby vlastníci těchto objektů znali možnosti financování péče o památky a dokázali je využít.

Drobná církevní architektura je předmětem zkoumání této diplomové práce. Pro monitorování drobných církevních objektů zejména kapliček, božích muk, křížků a soch, byla vybrána oblast katastrálního území města Neveklov z důvodu osobní znalosti této obce a jejího okolí.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl

Cílem diplomové práce je zmapovat a zdokumentovat celkový stav památek drobné církevní architektury v katastrálním území města Neveklov. Pro naplnění stanoveného cíle bylo nutné získat teoretické vědomosti a provést terénní průzkum. Za tímto účelem bylo nutné obeznámit se s právními, technologickými a ekonomickými aspekty, týkajícími se oblasti drobné církevní architektury a péče o ni.

Cílem terénního průzkumu bylo zjistit, v jakém technickém stavu se nalezené objekty nacházejí a ověřit, jak zjištění vlastníci o drobné církevní objekty pečují a jakým způsobem financují jejich obnovu.

2.2 Metodika

Teoretická část práce vznikla na základě zpracování informací zjištěných zejména z odborné literatury, studiem právních předpisů, zjišťováním informací z internetu, a na základě dotazování na odborných pracovištích, jako je například Ministerstvo pro místní rozvoj ČR či Národní památkový ústav. Využitím zjištěných informací byly vymezeny pojmy a popsány typy drobných církevních objektů. Teoretická část práce se dále zabývá vymezením vybraných právních aspektů, dotýkajících se problematiky drobné církevní architektury, zejména v oblasti péče a ochrany státem vyhlášených kulturních památek a drobných církevních objektů, vlastnických vztahů a dalších norem, které s problematikou souvisejí. Dále byly v této části diplomové práce uvedeny ekonomické aspekty zaměřené na možnosti financování obnovy a údržby drobných církevních objektů, a to zejména prostřednictvím dotací. Při zpracovávání výzkumné části byla nejprve určena poloha drobných církevních objektů na sledovaném území, a to s pomocí map na internetových portálech. Jednotlivé objekty byly zmapovány, zdokumentovány, byla pořízena fotodokumentace a zhodnocen jejich stav. Dále byli zjištěni vlastníci těchto objektů, kteří byli kontaktováni ohledně možností financování oprav drobných církevních objektů v jejich vlastnictví.

3 Teoretická východiska

3.1 Vymezení drobné církevní architektury

Drobnou památkou obecně se rozumí objekt či artefakt, který byl vytvořen či vystavěn a umístěn záměrnou lidskou činností, a to za určitým účelem a k plnění určité funkce. Nachází-li se památka kdekoliv, tedy v obci či ve volné krajině, vždy by k ní měl být umožněn volný přístup. Drobných památek se v české krajině nachází nespočet. Avšak ne všechny drobné památky jsou sakrálního, tedy církevního charakteru. Drobnou památkou může být například i pouze určitý vrytý nápis ve skále či kameni, připomínající historickou událost, nebo válečný či historický pomník. Proto je nutné vymezit si drobné církevní památky.¹

Obecně se pod pojmem sakrální, či církevní památka, rozumí posvátná stavba, jež slouží především pro náboženské či rituální úkony. Může se jednat jednak o nemovité objekty, tak i o movité statky. Do movitých sakrálních památek se řadí například posvátné obrazy, oltáře, relikviáře, busty apod. Nemovité sakrální památky zahrnují kostely, kaple a objekty drobné církevní architektury, kterými se tato diplomová práce zabývá.

Z celkového počtu drobných památek na území České republiky tvoří právě ty církevní nejpočetnější skupinu. Pojem drobná církevní památka či objekt, nebo obecně drobná církevní architektura, zahrnuje především kaple, kapličky, Boží muka, kříže, smírčí kříže, sochy a další drobné sakrální objekty kulturního charakteru. Lze je najít jak uvnitř, tak i na okrajích obcí, na rozcestí či ve volné přírodě. Každý takový objekt má svou podstatu, účel, za kterým byl postaven. Některé z nich mohly být postaveny jako připomenutí určité události, která se na daném místě stala. Vždy zde ale hrála svou roli zbožnost, tedy úcta k Bohu, a většinou za vznikem dané památky stojí zájem a působení církve. Často se k nim váží i různé zajímavé příběhy. Každá památka má tedy svůj důvod, proč stojí na daném místě. Tato místa se stávala prostorem ke shledání, modlitbám či různým církevním

---

¹ HRUBÝ, Petr, Eva ALTOVÁ a Antonín KADLEC. *Metodika dokumentace drobných památek* [online]. 81 s. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/metodika-dokumentace-drobnych-pamatek.pdf>

obřadům, dále také sloužila k zastavení a odpočinku poutníků na jejich cestách. Drobné sakrální objekty, zejména kříže a Boží muka sloužily také pro potřeby válčení. Byly zakreslovány do vojenských map jako orientační body.²

3.2 Památková péče na našem území

Za období Rakouska-Uherska, v první polovině 19. století, si církev, která vlastnila velké množství církevních památek, začala uvědomovat, že je třeba, aby tyto objekty byly zaevidovány, neboť bylo nutné zajistit jejich údržbu. Došlo k vydání pokynu k vedení pamětních kronik, které měli zpracovat jednotlivé farnosti, respektive jejich kněží, a jejichž hlavním cílem mělo být zjištění informací o památce a jejím majiteli.

V polovině 19. století, konkrétně 31. prosince 1850 byla císařským rozhodnutím zřízena Ústřední komise pro zkoumání a zachování stavebních památek, jež měla sídlo ve Vídni. Došlo ke jmenování celkem 14 konzervátorů pro Čechy a jednoho pro Moravu, kteří vyhledávali a dokumentovali památky na našem území. V roce 1872 došlo k rozšíření působnosti této komise i na umělecké a movité památky a k přejmenování komise na Centrální komise pro péči o památky. Jelikož ale nebyla dokumentace památek řádně dodržována, byl v roce 1893 vydán Zemským národním výborem oběžník, který opět zdůrazňoval potřebu ochrany památek a uváděl také způsob jejich soupisu.³

Na počátku 20. století došlo ve Vídni ke zřízení Státního památkového úřadu a samostatně vznikl také C.K. zemský památkový úřad pro Království České, který byl spravován z Prahy, a pak také pro Moravu a Slezsko, který měl sídlo v Brně. Se vznikem Československa v roce 1918 připadla oblast památkové péče spolu s některými dalšími oblastmi Ministerstvu školství a národní osvěty. Zemský památkový úřad pro Království České byl přejmenován na Státní památkový úřad a oblastí jeho působnosti bylo celé Československo. Později, po druhé světové válce byl ale roku 1945 opět rozdělen na úřad pro Čechy a na úřad pro Moravu a Slezsko. Roku 1919 byl zřízen Státní fotoměřický ústav,

---

² HÁJEK, Tomáš a Irena BUKAČOVÁ. Příběh drobných památek: (od nezájmu až k fascinaci. Lomnice: Studio JB, 2001. Krajina domova. 142 s. ISBN 80-900903-9-7.

³ ŠTOGROVÁ, Jarmila. Kaplička na návsi, křížek v polích: almanach konference Místní komunita a drobné památky : [Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě] : Česká Lípa 13.-14.5.2006. Česká Lípa: Drobné památky severních Čech, 2006. 143 s. ISBN 80-239-7306-1.

který dokumentoval památky již více odborně, což zahrnovalo jejich vyměřování, odlévání a fotografickou dokumentaci.

V období 2. světové války spadala správa památkové péče pod úřad německého státního sekretáře. Po válce vznikla Národní kulturní komise pro správu státního kulturního majetku se sídly v Praze a Bratislavě. Státní památkový ústav a Státní fotoměřický ústav byly v roce 1953 sjednoceny pod orgán s názvem Státní památková správa, která měla sídlo v Praze. Roku 1945 byl zřízen Sekretariát pro evidenci a záchranu památek, který prostřednictvím rozhlasu a tisku upozorňoval na potřebu pečovat o památky, udržovat je a evidovat. Činnost sekretariátu však byla pro jeho nadbytečnost po jednom měsíci ukončena.

Prvním zákonem v oblasti ochrany památek byl zákon č. 137/1946 Sb., o Národních kulturních komisích pro správu státního kulturního majetku, jehož účinnost byla od června 1946 do května 1958. Tento zákon ustavil Národní kulturní komisi, která zajišťovala správu národního kulturního majetku. Tato komise byla činná od roku 1947 do roku 1951. Na základě nového státního uspořádání v roce 1949, kdy došlo k vymezení krajů, byla památková péče předána do působnosti krajských národních výborů.⁴

Roku 1958 byl schválen zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, který především upravoval ochranu kulturních památek a péči o ně tak, aby byly zachovány, zpřístupněny a kulturně využívány. V zákoně byly mimo jiné vymezeny pojmy jako památka, národní kulturní památky, památkové rezervace a další. Dále také zákon uváděl povinnosti vlastníků památek a shrnoval památkové orgány. Zákon o kulturních památkách byl nahrazen až roku 1987, a to současným platným památkovým zákonem č.20/1987 Sb., o státní památkové péči.⁵

---

⁴ ŠTOGROVÁ, Jarmila. Kaplička na návsi, křížek v polích: almanach konference Místní komunita a drobné památky : [Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě] : Česká Lípa 13.-14.5.2006. Česká Lípa: Drobné památky severních Čech, 2006. 143 s. ISBN 80-239-7306-1.

⁵ *Vývoj památkové péče ve 2. pol. 20. století* [online]. 2008 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://architektura.klenot.cz/dejiny-architektury/123-28-vyvoj-pamatkove-pece-ve-2-pol-20století>

3.3 Typy drobných církevních staveb

3.3.1 Boží muka

Jde o objekt s vertikálním charakterem sloupového, pilířovitého či hranolovitého tvaru stavěný obvykle ve výšce okolo 2 až 3 metrů. Pojem Boží muka označoval v minulosti téměř všechny drobné církevní památky v krajině, ať už šlo o kříže, kapličky či samotná Boží muka tak jak vypadají dnes.

Objekt je tvořen kamenným podstavcem, dříkem a kaplicovým nástavcem neboli lucernou, a je vystavěn převážně na kruhovém, čtvercovém či polygonovém půdorysu. Dřík bývá většinou hranatý, v některých případech může být dřík také oblý. Oblé dříky jsou typické zejména pro období 18. a 19. století. Později se začaly ve větším stavět dříky hranaté. Nejsvrchnější část, tedy kaplicový nástavec neboli lucerna, je často zakončena stříškou z pálených tašek, a může být doplněna nikou, reliéfní výzdobou či křížkem na vrcholu. Mnoho Božích muk na sobě mělo či stále má namalován obraz, avšak u některých objektů byl původní obraz poničen, a to buď lidmi, větrem nebo byl nahrazen jiným obrazem.^{6 7}

Obecně poprvé se lze s touto památkou setkat ve 14. století. Na našem území jsou však první Boží muka datována do 13. století, konkrétně se jedná o Boží muka s oblým dříkem a lucernou na vrcholu, pocházející ze Všestud, dnes uložená v Oblastním muzeu v Chomutově.⁸

Boží muka mohou být trojího typu. Může se jednat o kamenná či zděná Boží muka, zřídka se lze setkat i s dřevěnými Božími muky, která jsou typická zejména pro lesnatější oblasti. Většina z nich ale byla postupem času nahrazována zděnými a kamennými Božími muky. Nejčastěji tato památka stojí při cestách, uprostřed obcí či na rozcestích a křižovatkách. Název Boží muka je odvozen od obrazu či reliéfu umučeního

---

⁶ NUSEK, Jindřich a Jan SVOBODA. Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

⁷ HRUBÝ, Petr, Eva ALTOVÁ a Antonín KADLEC. *Metodika dokumentace drobných památek* [online]. 81 s. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/metodika-dokumentace-drobnych-pamatek.pdf>

⁸ *Typologie drobných sakrálních památek* [online]. In: . [cit. 2016-05-14]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2709010-Typologie-drobnych-sakralnich-pamatek.html>

Krista, nacházejícího se ve výklenku památky. Některá Boží muka mají na vrcholu umístěn křížek a na řadě z nich lze najít také nápisy připomínající utrpení Krista. Boží muka byla vystavěna jako památka na řadu událostí. Mohlo se jednat o uctění padlých, kdy označovala právě jejich hrob, nebo naopak jako vzdání díky za přežití. Dále byla stavěna jako symbol usmíření či označení hranice mezi pozemky a územími, a lidé také věřili, že Boží muka odvrátí neštěstí či různé nemoci, jako byl zejména mor. Boží muka také vyznačovala rozcestí či označovala místo bitvy či jiné významné události.⁹

3.3.2 Kapličky

Kapličky jsou menší stavby, přestože v drobné církevní architektuře patří k těm větším objektům. Většinu kapliček tvoří podezdívka, pilastr, korunní římska oddělující dolní a horní část stavby, výklenek či vstup do krytého prostoru, a stříška, která může být doplněna například křížkem nebo věžičkou se zvonem.

Začaly se stávat součástí české krajiny v období baroka v 17. století a na počátku 18. století. Jejich intenzivnější výstavba trvala až do konce 19. století. Nejčastěji můžeme vidět kapličky stojící v obcích, podél cest či na rozcestích, ale také ve volné přírodě. V malých obcích nahrazovaly kapličky funkci kostela a svým tvarem a podobou bývají i jeho menší kopii. Bývají zděné a střechu mívají nejčastěji tvořenou pálenými taškami a cihlami, dříve bývaly také zastřešovány šindelem.

Rozlišují se tři typy kapliček, a to kapličky bez vnitřního prostoru, kapličky s vnitřním prostorem neboli prostorové, a vestavěné kapličky. Kapličky bez vnitřního prostoru neboli výklenkové kapličky, lze snadno zaměnit za Boží muka, avšak rozdíl je v půdorysu, protože kapličky mají většinou obdélníkový půdorys. Je však možné najít i kapličky s trojbokým, osmibokým i desetibokým půdorysem. U objektů s vnitřním prostorem je možnost vstupu jedné či více osob, a uvnitř bývá většinou obraz či soška světce nebo malý oltář. Tyto kapličky zpravidla nemívají okna. Třetí typ kapliček jsou kapličky vestavěné do určité stavby nebo štítové zdi domu.¹⁰

---

⁹ HÁJEK, Tomáš a Irena BUKAČOVÁ. Příběh drobných památek: (od nezájmu až k fascinaci. Lomnice: Studio JB, 2001. Krajina domova. 142 s. ISBN 80-900903-9-7.

¹⁰ NUSEK, Jindřich a Jan SVOBODA. Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

3.3.3 Zvoničky

Církevní rozměr zvonů, a tím i zvoniček souvisel v minulosti s šířením křesťanství, kdy zvoněním na zvony bylo oznamováno, kde zvítězilo Kristovo učení nad pohanstvím. Od 10. století se zvony staly posvátnými předměty a byly svěceny. Pomocí zvonů ve zvoničkách byli svoláváni obyvatelé k modlitbám.¹¹

První zmínky o těchto drobných památkách na našem území pocházejí z 16. století. Po roce 1751 se začaly zvoničky stavět ve větším množství, protože byl Marií Terezií vydán ohňový patent s názvem „Řád k hašení ohně pro města zemská, městečka a dědiny markrabství moravského“, a další dva ohňové patenty. První byl určen pro města pražská a byl vydán v únoru 1755 a druhý pro venkov, vydán v září téhož roku. Řád k hašení ohně z roku 1751 vznikl v důsledku řady ničivých požárů v řadě obcí a několika městech, a ukládal mimo jiné také povinnost mít v každé obci zvon. Dále zavedl službu vartýře, jehož povinností bylo varovat před požárem údery na zvon a obsahoval i další povinnosti ochrany před požáry. Následně byl v roce 1787 Josefem II. vydán také „Řád hašení ohně“. Proto je v současné době možné najít poblíž mnoha zvoniček požární stanice. Obce, které kostel neměly, musely tuto povinnost splnit jiným způsobem. Proto začali v tomto období vznikat zvoničky, do kterých byly umístovány zvony. Při požáru nebo jiném nebezpečí bylo pak vyzvánění varovným signálem nebo voláním o pomoc. Vzhledem k tomu, že ohňový řád neuváděl, jaký vzhled a jaké parametry mají zvoničky mít, vznikaly zvoničky, které jsou odlišné svým vzhledem i kvalitou provedení stavby.^{12 13}

Zvonění na zvony a potažmo vznik zvoniček, ve kterých zvony visely, plnilo zejména v minulosti různé úlohy, a to jednak úlohu církevní a jednak úlohu světskou. Zvony ukryté ve zvoničkách fungovaly jako prostředek k usnadnění a urychlení jednoduché komunikace. Rozléhajícím se zvukem sloužily oproti jiným, běžně užívaným způsobům komunikace k rychlejšímu způsobu předávání určitých informací na větší vzdálenosti.

---

¹¹ VAVERKA, Jiří. Moderní sakrální stavby církví a náboženských společností na území Čech, Moravy a Slezska. Vyd. 1. Brno: Jota, 2004. 380 s. ISBN 80-7217-297-2.

¹² HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. Časopis 112 ROČNÍK XV ČÍSLO 4/2016. [online]. [cit. 2016-06-21]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xv-cislo-4-2016.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D> Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xv-cislo-4-2016.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

¹³ NITRA, Josef. Oheň a lidé v českých zemích do roku 1895. Nové Město nad Metují: Hasiči, 2010. 158 s. ISBN 978-80-904606-0-7.

Zvonění na zvony plnilo zejména v minulosti několik funkcí:

- náboženskou – každodenní vyzývání věřících k modlitbám; ráno, v poledne a večer při klekání;
- společenskou – například:
  - oznamování společenských (radostných i smutných) událostí např. narození, úmrtí, popravu, provázelo pohřby, a při epidemiích se jednou denně zvonilo za zemřelé; dále svolávání obyvatel při různých událostech, např. k pomoci při hašení požáru
  - orientování se v čase – pravidelné vyzvánění třikrát denně pomáhalo určovat denní dobu;
  - orientace v místě – zvonění pomáhalo udat směr za nepříznivého počasí.
  - varovná – urychlovalo předávání některých zpráv, např. varování před nebezpečím (živly, požáry apod.).
  - masovost – informování více obyvatel najednou.

Všechny obce si nemohly dovolit postavit zvoničky, a to hlavně z finančních důvodů. Proto byly zvoničky v mnoha obcích tvořeny pouze zvonem, který byl zavěšen do sousoší stromu. Poté se již začaly stavět samostatné zvoničky, a to dřevěné, kamenné či zděné. Obvykle stojí v místech, kde není kostel.

Zvoničky mohou být sloupkové či pilířové, nebo se může jednat o kapličku se zvoničkou. V případě kapličky je zvonek vystavěn nad ní v lucerně. Zvoničky jsou tvořeny podstavcem, ve kterém je často vyryt rok výstavby, dále sloupek, a v horní části pak lucerna se zvonkem. Objekt často také obsahuje výklenek, a křížek na vrcholu, avšak vzhledem k tomu, že jejich smyslem bylo v minulosti především signalizovat nebezpečí, nemají výzdobu.¹⁴

---

¹⁴ NUSEK, Jindřich a Jan SVOBODA. Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

3.3.4 Kříže

Kříže patří mezi nejčastější a rovněž nejstarší památky drobné církevní architektury na našem území. Nejdříve se objevovaly tzv. smírčí kříže, tedy kříže vytvořené z jednoho kusu kamene, které byly stavěny jako symbol uzavření míru mezi lidmi, nebo také křížové kameny, tedy do kamenů vytesané kříže, které zpravidla označovali hranice mezi územími. Hlavní význam křížů ale spočíval v připomenutí umučení Ježíše Krista.¹⁵

Kříž jako takový, latinsky „crux“ je symbolem náboženství, především pak tedy křesťanství. Je tvořen dvěma osami, přičemž vodorovná osa je symbolem spojení mezi lidmi, a svislá osa znamená směřování k Bohu. Celý kříž pak může být symbolem spojení Boha s lidmi či světem. Po smrti Ježíše Krista začal být kříž typickým symbolem křesťanství, neboť jednak byl Ježíš Kristus popraven právě na kříži, a pak je také kříž považován za symbol vítězství Ježíše Krista nad smrtí. První zmínky o kříži a jeho popis pocházejí z křesťanských spisů z 2. století. Ve 3. století pak byli křesťané popsáni jako uctívající kříže.¹⁶

Kromě klasického tvaru kříže, který se nazývá řecký, mohou být kříže vyobrazeny a stavěny také v jiných tvarech. Jedním z nich je tzv. patriarchální kříž, který má dvě vodorovná břevna v horní části, a který byl zaveden byzantskými císaři, a později převzat věrozvěsty Cyrilem a Metodějem. Tři ramena má dále tzv. papežský kříž, který užívá katolická církev. Dalším tvarem kříže může být kříž do tvaru písmene T, jako například Antonínský kříž, jež vyznával sv. František z Assisi, a s tímto křížem se lze také setkat na některých památkách v Egyptě. Ruský kříž je zase charakteristický dvěma vodorovnými břevny v horní části a jedním uhlopříčně posazeným v dolní části. Kříže mohou mít také tvar písmene X, jako například Ondřejský kříž, na kterém byl dle legendy ukřižován sv. Ondřej. Dalším typem kříže může být kříž svatopetrský neboli převrácený, tzn., že jeho vodorovné břevno je v dolní části kříže. Ten vznikl podle legendy, která tvrdí, že sv. Petr nechtěl být ukřižován stejným způsobem jako Ježíš Kristus, a tak se nechal ukřižovat hlavou dolů. Jetelový kříž má zase každé rameno zakončené jetelovým trojlístkem, který

---

¹⁵ BĚLOHRADSKÝ, René, Natalie BELISOVÁ a Petr BOŘIL. Kamenné kříže Čech, Moravy a Slezska. Liberec: Knihy 555, 2013. 272 s. ISBN 978-80-86660-37-0.

¹⁶ PATRIMONIA: STUDENTSKÝ VĚDECKÝ PROGRAM. Manuál 4: Stavební a umělecké prvky historických objektů [online]. 2013 [cit. 2016-07-10]. Dostupné z: http://www.patrimonia.cz/index.php?p=stavebni_prvky&site=default

symbolizuje sv. Trojici. Dalším specifickým typem je poté kříž jeruzalémský, který je tvořen jedním velkým křížem, v jehož každém rohovém poli se nachází další menší kříž.¹⁷

Kříže se v církevní architektuře rozlišují na dřevěné, kamenné, železné – kované a litinové. Nejdříve byly budovány prosté dřevěné kříže, které byly postupem času doplňovány o tělo Ježíše Krista, většinou zhotovené z plechu, a později se začínají stavět kříže kamenné. První kříže se na našem území objevují v polovině 9. století, kdy Karel Veliký nechal jejich stavbu nařídít.

Nejčastěji se lze v současné době setkat v krajině s kříži litinovými. Jedním z důvodů je fakt, že na mnohých místech, kde dnes stojí litinový kříž, dříve stál kříž dřevěný, který se nedochoval, tak došlo k jeho nahrazení. K těmto nahrazením docházelo zejména v 19. století. Litinové kříže, které se začaly objevovat v 18. století, jsou doplněny soškou Ježíše Krista a nápisem INRI, což je zkratka latinských slov Iesus Nazarenus Rex Judaeorum, v překladu Ježíš Nazaretský Král Židovský Dále litinové kříže obsahují také štítek s textem a pod ním je často také zobrazena Panna Marie či jiný světec.¹⁸

3.3.5 Sochařské památky

Do této skupiny drobné církevní architektury lze zařadit všechny sochy a sousoší, které upomínají na náboženské, v tomto případě křesťanské světce či křesťanskou událost. Socha světce může být vystavěna samostatně, nebo se může jednat o sloup se sochou. Sochy jsou stavěny z kamene či ze dřeva.

První církevní sochy se začaly stavět ve větším množství v 17. století, spíše pak v jeho druhé polovině, a nejvíce se tento typ soch stavěl v 18. století. Obecně v sochařství převládala církevní tematika a zobrazování svatých do konce 18. století.¹⁹

---

¹⁷ PATRIMONIA: STUDENTSKÝ VĚDECKÝ PROGRAM. Manuál 4: Stavební a umělecké prvky historických objektů [online]. 2013 [cit. 2016-07-10]. Dostupné z: http://www.patrimonia.cz/index.php?p=stavebni_prvky&site=default

¹⁸ NUSEK, Jindřich a Jan SVOBODA. Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

¹⁹ HRUBÝ, Petr, Eva ALTOVÁ a Antonín KADLEC. Metodika dokumentace drobných památek [online]. 81 [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/publikace/metodika-dokumentace-drobnych-pamatek.pdf>

3.4 Funkce drobné církevní architektury

Drobná církevní architektura plní a plnila řadu funkcí, a to jak pro člověka, tak i pro krajinu. Jak již bylo zmíněno výše, každá památka byla vystavěna za určitým účelem, tedy aby plnila nějakou funkci. Tato funkce bývá označována jako funkce primární, nebo také tradiční. Veškeré další funkce se nazývají sekundární, nebo též nové.

Mezi primární funkce nejčastěji patřila funkce memoriální, což znamená, že objekt byl vystavěn za účelem uctění památky či připomenutí určité události, a pak také funkce náboženská neboli sakrální. Zároveň ale byly některé památky stavěny jako orientační bod v krajině, například pro označení rozcestí, cesty či hranice mezi pozemky.²⁰

Postupem času začaly památky drobné církevní architektury zastávat a plnit funkce nové, sekundární. Do nich se řadí funkce informační. Díky těmto drobným objektům je totiž možné se dozvědět řadu informací, a to hlavně o regionu, v němž daná památka stojí, jako například informace o náboženském vývoji území, ekonomickém rozvoji nebo geologické situaci regionu. Bylo-li v dané oblasti vystavěno více památek, lze poté toto území označit za, pro dané období, hospodářsky rozvinuté. Geologická situace regionu lze zase určit na základě materiálu, ze kterého byla památka zhotovena. Některé křížky, kaple, Boží muka a další podobné objekty mohou také přinést informace o bývalých a zaniklých cestách, protože mnohé z těchto objektů byly vystavovány právě jako označení cest či stezek.²¹

Další sekundární funkcí, kterou plní drobná církevní architektura je funkce environmentální. Velké množství těchto objektů stojí v bezprostřední blízkosti stromu či skupiny stromů, nebo mezi nimi. Tuto skutečnost lze vysvětlit tak, že stromy byly u objektů sázeny záměrně, a to z důvodu chránění památky před nepřízní počasí. Dalším zamýšleným záměrem výsadby stromu u církevní památky bylo poskytnutí přístřeší pro poutníky na jejich cestě. Tyto stromy, které jsou většinou většího vzrůstu, dále mohou sloužit jako útočiště pro ptactvo či úkryt pro další živočichy. Některé takovéto stromy byly později vyhlášené za památné. V krajině se tak lze setkat s tím, že v bezprostřední blízkosti drobné církevní památky se tyčí také památný strom, což v takovýchto případech bývá

---

²⁰ NUŠEK, Jindřich a Jan SVOBODA. Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

²¹ NUŠEK, Jindřich a Jan SVOBODA. Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

nejčastěji lípa. Na území České republiky lze uvést příklady, jako je křížek stojící mezi čtyřmi lipami u Čtyřkol, nebo památná Pilecká lípa stojící u kříže v Uherském brodě. Jak památné stromy, tak i drobné sakrální objekty tvoří významný kulturní prvek v krajině, kterého si člověk téměř vždy všimne, který krajinu zdobí a dělá jí pestřejší či malebnější. O to víc pak může být památka zajímavá příběhem, který se k ní váže.²²

3.5 Právní aspekty

Základním právním aspektem v oblasti drobné církevní architektury je zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, zkráceně také památkový zákon, jež byl vyhlášen Českou národní radou a nabyl účinnosti 1. ledna 1988. Dělí se na 5 částí a je tvořen 47 paragrafy. Památkový zákon stanovuje práva a povinnosti týkající se především ochrany a péče o kulturní památky, dále pak také zasahuje do oblasti archeologických výzkumů a nálezů.

Prohlašování kulturních památek

Dle § 3 odst. 1 památkového zákona lze za kulturní památku prohlásit věc či stavbu, a to na základ rozhodnutí příslušného orgánu, kterým je v tomto případě Ministerstvo kultury ČR. Nejprve je však nutné získat vyjádření od krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Ministerstvo kultury dle § 3 odst. 2 tohoto zákona dále obeznámí vlastníka dané věci či stavby s návrhem na prohlášení jeho věci či stavby za kulturní památku, čímž mu dá také prostor k vyjádření se k této skutečnosti. Vyrozumění musí být vždy písemné. Paragraf 3 odst. 3 zákona stanovuje povinnost vlastníka chránit svoji věc či stavbu, která je předmětem jednání, před poškozením, zničením či odcizením, a to po dobu od doručení vyrozumění až po rozhodnutí ministerstva. Ministerstvo kultury je povinno písemně vyrozumět o prohlášení objektu za kulturní památku jednak jeho vlastníka, tak i obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad a též odbornou organizaci státní památkové péče.²³

---

²² NUŠEK, Jindřich a Jan SVOBODA. Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

²³ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Zmíněná organizace státní památkové péče provádí řadu úkonů a činností v oblasti státní památkové péče. Dle § 32 odst. 2 patří do funkcí této organizace například zpracování rozborů stavu a vývoje státní památkové péče. Zabývá se také zpracováním podkladů pro prognózy a dlouhodobé výhledy rozvoje státní památkové péče či zpracováním její metodologie. Vede také evidenci obsahující všechny objekty prohlášené za kulturní památky, která nese název Ústřední seznam kulturních památek. Organizace dále nabízí bezplatnou pomoc vlastníkům při zajišťování péče o kulturní památky a zajišťuje také zpřístupnění kulturních památek. Do jejích funkcí patří mimo jiné i sledování kulturně výchovného využití kulturních památek a jejich propagace.²⁴

Evidence kulturních památek

Dle § 7 odst. 1 jsou kulturní památky, stejně jako například památkové zóny, památkové rezervace apod., evidovány v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. Jak již bylo výše zmíněno, tato evidence je vedena odbornou organizací státní památkové péče. Historicky první evidence památek byla založena v roce 1850 v tehdejší Rakousku-Uhersku a nesla název Centrální komise pro výzkum a zachování stavitelských památek. Tato komise ustanovila 14 konzervátorů, tedy úředních ochránců památek, pro Čechy, a jednoho pro Moravu. Konzervátoři měli za úkol zapisovat jednotlivé památky a dohlížet na to, aby nebyly ohroženy a poškozeny.^{25 26}

V § 7 odst. 3 je uvedeno, že dojde-li k zapsání kulturní památky do ústředního seznamu, je odborná organizace státní památkové péče povinna vyrozumět o této skutečnosti jejího vlastníka, krajský úřad a také obecní úřad obce s rozšířenou působností. Dle § 7 odst. 2 odborná organizace spolu se zápisem památky do ústředního seznamu také ohlásí příslušnému katastrálnímu úřadu údaje týkající se ochrany této památky. Dojde-li ke změně vlastnictví kulturní památky nebo k jejímu přemístění, je vlastník dle § 7 odst. 4 povinen obeznámit odbornou organizaci státní památkové péče o této skutečnosti, a to nejpozději ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy ke změně došlo.²⁷

---

²⁴ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

²⁵ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

²⁶ *DĚJINY ARCHITEKTURY. Vývoj památkové péče ve 2. pol. 20. století [online]. 2008 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://architektura.klenot.cz/dejiny-architektury/123-28-vyvoj-pamatkove-pece-ve-2-pol-20stoleti>*

²⁷ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Ochrana kulturních památek

V § 9, odst. 1 jsou uvedeny povinnosti vlastníka kulturní památky v oblasti její ochrany. Mezi tyto povinnosti patří péče o zachování kulturní památky, její údržba a ochrana před poškozením, zničením nebo odcizením. Ostatní aktéři, jako jsou například občané, jsou dle § 9 odst. 3 povinni jednat tak, aby nezpůsobili škody na kulturní památce a nežádoucí změny jejího stavu.

Dle § 12 odst. 1 památkového zákona má vlastník kulturní památky povinnost obeznámit obecní úřad s rozšířenou působností, dojde-li k jejímu ohrožení či poškození. Jedná-li se o stavbu, tedy o nemovitou kulturní památku, oznámí to vlastník památky také stavebnímu úřadu. Daný úřad pak na vlastníkovu žádost rozhodne o způsobu opravy památky.

Dojde-li k bezprostřednímu ohrožení kulturní památky, může obec dle § 15 odst. 4 provést nezbytná opatření k jejímu zachování a ochraně, avšak pouze se souhlasem obecního úřadu obce s rozšířenou působností.²⁸

Údržba a opravy památek

Paragraf 14 odst. 1 stanovuje vlastníkovu další povinnost, která se týká oprav, rekonstrukcí či restaurování kulturních památek. Vlastník, který plánuje provést opravu kulturní památky, musí nejprve k tomuto úkonu získat vyjádření obecního úřadu obce s rozšířenou působností, o které si předem zažádá. Daný úřad pak ve svém stanovisku určí podmínky přípravy a provedení opravných či udržovacích prací na památce. Dále je nutné vypracovat přípravnou a projektovou dokumentaci, v průběhu jejího zpracování jí vlastník památky projedná s odbornou organizací státní památkové péče pro ověření plnění podmínek stanovených v závazném stanovisku obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Vlastník kulturní památky je dle §9 odst. 4 také povinen uvědomit zhotovitele obnovy objektu, že se jedná o kulturní památku.²⁹

Jedním ze způsobů obnovy kulturní památky je restaurování. Obnova v tomto významu spočívá v zásahu do kulturní památky (nebo její části), která je považována za uměleckořemeslnou práci nebo dílo výtvarného umění. Podle § 14a může kulturní památku

---

²⁸ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

²⁹ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

restaurovat pouze fyzická osoba, která je plně svéprávná a bezúhonná, a která má zároveň i odborné předpoklady k provádění restaurování kulturních památek, na jejichž základě získá povolení k restaurování takové památky. Toto povolení jí dle § 14 odst. 3 může udělit pouze ústřední orgán státní správy v oblasti kulturních památek, kterým je Ministerstvo kultury. Odbornou kvalifikaci a bezúhonnost může Ministerstvo kultury uchazeči uznat jen dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace. Ministerstvem je také zřízena památková inspekce, která především kontroluje dodržování tohoto zákona. To má také zřízeno seznam, ve kterém jsou evidovány osoby s povolením k restaurování. Ministerstvo může také fyzické osobě zrušit toto povolení k restaurování, a to buď na základně žádosti této osoby, nebo v případě, že osoba přestala být bezúhonnou, pokud byla omezena její svéprávnost, či jí osoba byla úplně zbavena, dále pokud osoba při své restaurátorské činnosti opakovaně poškodila kulturní památku.

Dle § 16 odst. 1 existuje možnost poskytnutí příspěvku z rozpočtu obce či kraje na obnovu či zachování kulturní památky, na niž je potřeba zvýšených nákladů, a to na základě zažádání vlastníka památky, nebo v případě, kdy vlastník není schopen uhradit obnovu kulturní památky z vlastních zdrojů. Příspěvek může, dle odst. 2 téhož paragrafu, poskytnout i Ministerstvo kultury, jedná-li se o mimořádný společenský zájem na zachování kulturní památky.

V případě, že vlastník kulturní památky o ni nepečuje a nechrání ji před poškozením či odcizením, může mu být dle § 39 odst. 1 (§ 35 odst. 1 v případě právnické osoby) uložena pokuta do výše až 2 000 000 Kč. To platí i pro případ nepostupuje-li vlastník při obnově památky v souladu s podmínkami určenými v závazném stanovisku obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo dojde-li obnově památky bez tohoto stanoviska.³⁰

Označování kulturních památek

Památkový ani jiný zákon neukládá vlastníkům povinnost označovat kulturní památky. Dle § 29 odst. 2 písm. f) památkového zákona je označování nemovitých kulturních památek koordinováno obecním úřadem obce s rozšířenou působností. Kulturní památky se

---

³⁰ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

označují informační tabulkou s nápisem „Kulturní památka“. Na tabulce je dále umístěn také velký státní znak.³¹

Vlastníci mohou tabulky s označením kulturní památky získat zpravidla na obecním úřadu obce s rozšířenou působností. Vzor formuláře pro získání tabulky je součástí přílohy diplomové práce.

Označovat kulturní památky tedy není povinné, může však třetí osoby při jejich úmyslu objekt poškodit určitým způsobem varovat, že se jedná o kulturní památku, což může být zohledňováno v uložení výše následného trestu.

Nový památkový zákon

Dne 20. listopadu 2015 byl vládou České republiky schválen nový památkový zákon, který Ministerstvo kultury zpracovávalo již od roku 2012. Tento zákon má nabýt účinnosti dne 1. ledna 2018. Mezi důležité změny, které jsou v nové úpravě památkové péče uvedeny, patří zejména změna postavení vlastníka objektu při provádění vědeckého výzkumu, kdy nyní bude vyžadován souhlas vlastníka kulturní památky. Dle stávajícího zákona má vlastník povinnost umožnit provedení vědeckého výzkumu kulturní památky. Další změny se týkají například prohlašování věcí či staveb kulturními památkami. Doposud měl možnost podat tento návrh kdokoliv, ale dle nového zákona by mělo být možné prohlásit věc či stavbu za kulturní památku pouze na návrh Ministerstva kultury.³²

Zákon č. 89/2012.Sb., občanský zákoník

Vlastnické vztahy k drobným církevním objektům, které nejsou památkově chráněné, řeší ustanovení občanského zákoníku. Jsou zde například řešeny případy, kdy majitel drobného církevního objektu není znám a není ani zapsán v katastru nemovitostí. Dřívější občanský zákoník č. 40/1964 Sb., umožňoval, aby obce měly možnost prohlásit drobné církevní objekty za věci ztracené a v případě, že se vlastník do šesti měsíců k takové věci nepřihlásil, mohly je získat do vlastnictví a pečovat o ně.

---

³¹ Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

³² VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Aktuálně: Vláda dnes schválila návrh nového památkového zákona. [online]. 2009 [cit. 2016-06-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-dnes-schvalila-navrh-noveho-pamatkoveho-zakona-137222/>

Nabytím účinnosti nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník), dne 1. ledna 2014, došlo v problematice vlastnických vztahů ke změnám. Nově platí, že byla-li vlastníkem pozemku a vlastníkem stavby či jiného zařízení na něm umístěném jedna a tatáž osoba, pak se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona stavba stala součástí pozemku a přestala tedy být samostatnou věcí. Lišil-li se před nabytím účinnosti Nového občanského zákoníku vlastník pozemku od vlastníka stavby či jiného zařízení na pozemku, stavba či věc se nestala součástí pozemku a vlastnictví zůstalo odděleno. V případech, kdy majitel drobného církevního objektu není znám a majitel pozemku neprojeví o majetek náležitý zájem, může to vést k jeho chátrání až rozpadu. Podle nového občanského zákoníku je možné opustit i věc nemovitou, která následně připadá do majetku státu, avšak pohlížet na ní jako na věc opuštěnou lze až poté, kdy vlastník vlastnické právo k nemovité věci po dobu deseti let nevykonával. U opuštěné nemovité věci počíná běžet doba od „opuštění věci“ teprve ode dne nabytí účinnosti občanského zákoníku (tj. od 1. ledna 2014).³³

Jde-li o objekty nepodléhající režimu zákona o památkové péči, není v novém občanském zákoníku stanovena striktní povinnost pro vlastníky ohledně péče o věci v jejich vlastnictví.

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Povinnosti obcí při péči o drobné církevní objekty, ke kterým mají vlastnická práva, a kterou realizují na smluvním základě, byly v České republice stanoveny v zákoně č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, který s účinností od 1. října 2016 nahradil do té doby platný zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Postupovat podle zákona o veřejných zakázkách plyne z povinností, které mají orgány veřejné moci, které hospodaří s veřejnými zdroji. Obce při péči o drobné církevní objekty mohou na základě smluv realizovat zakázky na služby, dodávky i na stavební práce. Z hlediska přepokládané hodnoty jde obvykle o veřejné zakázky malého rozsahu, neboť obnova a údržba drobných církevních objektů zpravidla nepřesahuje 2 miliony Kč v případě služeb a dodávek nebo 6 milionů Kč v případě stavebních prací. V těchto případech není obec jako zadavatel veřejné zakázky povinna zadávat veřejné zakázky

---

³³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

malého rozsahu v režimu tohoto zákona, je však při zadávání prací souvisejících s péčí o drobné církevní objekty povinna dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. V případě vyšší předpokládané hodnoty jsou obce povinny postupovat podle ustanovení zákona o veřejných zakázkách.³⁴

V oblasti památek a péče o ně jsou kromě zákona o státní památkové péči významné také mezinárodní úmluvy, jež jsou součástí právního řádu České republiky.

3.6 Technologické aspekty

Cílem obnovy památky není pouze daná oprava či její zkrášlení, ale také co nejmenší a nejméně výrazný zásah do jejího původního vzhledu. Některé památky jsou ale již v takovém stavu, že by v jejich případě rekonstrukce ani nebyla možná, neboť by to znamenalo jejich úplnou destrukci. Proto se někdy staví jejich kopie.

Před samotným zásahem do kulturní památky by vždy měl být proveden průzkum, který zahrnuje seznámení se s materiálem, ze kterého byla památka postavena, a měla by být pořízena fotografická dokumentace. Často dochází také k odběru laboratorních vzorků materiálu obnovovaného objektu. Při takovém odběru je pak zapotřebí dbát na to, aby odebírání vzorků památku ještě více nepoškodilo, proto je nutné, aby jej provedl odborník, který k tomuto úkonu bude mít povolení, tedy zákonné stanovisko od orgánu státní památkové péče. Na základě průzkumu je pak možné vypracovat záměr pro obnovu kulturní památky.

V rámci přípravy opravy památky by vždy měla být zajištěna statika objektu, a prorůstají-li v okolí památky keře či kořeny stromů, mělo by být provedeno jejich odstranění, stejně tak jako odstranění větví dotýkajících se objektu.³⁵

Péče o drobnou církevní architekturu představuje komplex různých činností a obnova každého objektu vyžaduje individuální přístup v závislosti na jeho stavu, konstrukci, umístění, materiálu, ze kterého byl zhotoven, stáří, dosavadní péči, která mu byla v minulosti věnována. Obnova drobných církevních objektů a jejich okolí představuje

---

³⁴ Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

³⁵ NUSEK, Jindřich a Jan SVOBODA. Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

zapojení různých prací, například zednických, kamenických, kovářských, truhlářských, lakýrnických, pokrývačských, restaurátorských, písmomalířských, arboristických, zahradnických a dalších.

Mezi nejčastější práce spojené s péčí o objekt patří:

- rovnání nebo přemísťování opravovaných objektů
- demontáže objektů
- čištění povrchů, spár
- omývání povrchů tlakovou vodou
- hydrofobizování povrchů
- přebroušování
- vyspravení nerovností
- doplnění chybějících částí (či odpadlých, zkorodovaných)
- obnova písma; zlacení, stříbření nebo barvení starého písma
- obnova nápisů na deskách – zlacení, stříbření nebo barvení písma
- zlacení stříbření sošek a jiných částí objektu
- nátěry fasád (nejčastěji hladkou vápennou omítkou)
- realizace odlitků
- stavba nové stříšky (nejčastěji tašky „bobrovky“); oprava stříšky
- zámečnické a kovářské rekonstrukce
- preventivní, periodická, běžná údržba
- restaurátorské průzkumy
- úprava povrchu v okolí objektu (dláždění, vybudování ochranného ohrazení, úprava zeleně).

Celkový dojem drobných církevních objektů vytváří spolu se samotnou stavbou i její bezprostřední okolí. Mezi nejčastější práce spojené s péčí o okolí objektu patří:

- vybudování oplocení kolem drobného církevního objektu, které slouží jako jeho ochrana před vandalismem či jiným poničením
- péče o doprovodnou zeleň, například revitalizace trávníků, průklest, průřez, ochranné řozy dřevin, výsadba dřevin a okrasných květin
- planýrování neboli dorovnání terénu zeminou či jinými materiály

- odvodnění terénu
- vydláždění terénu
- obnova pěších komunikací - instalování, údržba nebo opravy laviček a stolků sloužících pro pasivní odpočinek
- osvětlení objektu.

3.7 Ekonomické aspekty

Z ekonomického pohledu drobné církevní památky negenerují svým vlastníkům zisk. Mohou do hospodaření obcí zasahovat nepřímo, a to prostřednictvím zvýšeného turistického ruchu, který souvisí s návštěvností obce a jejího okolí. Náklady na obnovu drobných církevních objektů jsou vynakládány nárazově a souvisí s obnovou, která může zahrnovat revitalizaci, opravu, obměnu či rekonstrukci, nebo jsou vynakládány průběžně a souvisejí s běžnou, pravidelnou péčí o tyto objekty.

Náklady na péči o drobnou církevní architekturu není možné zobecnit, neboť závisí na různých faktorech. Záleží na typu objektu (na opravu kapličky bude nejspíš vlastník vynakládat více finančních prostředků než na opravu křížku), na materiálu, ze kterého je objekt postaven, a dále také na místě výskytu objektu (náklady na úpravu okolí křížku stojícího v zatravněném terénu u cesty budou nejspíš jiné než náklady na úpravu křížku stojícího na náměstí nebo u zdi stavby). Roli zde hrají i další faktory, jako je například stáří objektu nebo četnost a intenzita péče.

Důležitou roli při obnově drobné církevní architektury hrají rovněž finanční možnosti těch, kteří mají k objektům vlastnická práva. Potřebná výše finančních prostředků nezbytná na péči o tyto objekty je závislá na tom, zda vlastníci věnují pozornost objektům průběžně a pravidelně, nebo až ve chvíli, kdy chátrají. V některých případech dochází k tomu, že vlastníci se o drobné církevní objekty nestarají, zanedbávají péči o ně a nechají je zchátrat natolik, že tyto objekty zaniknou. Náročnost financování drobných církevních objektů závisí rovněž na tom, zda je objekt památkově chráněn nebo zda nespadá pod státní památkovou ochranu. Při vynakládání prostředků na péči o památky nejde vždy jen o náklady související bezprostředně s jejich obnovou a údržbou. Často jsou s touto činností spojeny také výdaje na administrativu nebo na odborné poradenství, související například

se snahou získat na opravu památky dotaci, nebo na činnosti spojené se zadáváním veřejných zakázek na opravu těchto objektů.

3.7.1 Ceny

Z hlediska cen za práce související s obnovou drobných církevních objektů je třeba vzít do úvahy, že téměř každý z těchto objektů je odlišný. Dále je třeba vzít v potaz i složitost prací, použití různých technologií včetně různorodých materiálů potřebných k provedení obnovy, velikost opravovaného objektu a jeho technický stav. Pro práce související s obnovou drobných církevních památek je typický individuální přístup ke každému objektu. Pokud firmy na svých webových stránkách uveřejňují ceníky, upozorňují často na to, že uvedené ceny jsou pouze orientační, nebo stanoví spodní hranici ceny. Do kalkulovaných či sjednaných konečných cen jsou zahrnuty použité materiály, provedené služby, režie, náklady na dopravu, odborný odhad oprav apod. V následující tabulce je uveden orientační přehled cen za vybrané práce vykonávané obvykle při obnově drobných církevních objektů. Jde o vyjádření rozpětí, ve kterých se ceny pohybují, a to od nejlevnějších po nejdražší. Přehled slouží pro hrubou představu o cenových relacích poskytovaných prací. Ceny za poskytované úkony jsou v tabulce uvedeny v Kč za m², a v případě obnovy písma v Kč za jedno písmeno. Byly použity ceny zveřejněné v cenících na webových stránkách firem, které se uvedenými činnostmi zabývají. Z těchto ceníků byla použita spodní hranice cen.

Tabulka 1: Přehled cen za vybrané práce

Druh práce	Cena
Obnova a údržba kamene	Kč/m²
Chemické čištění povrchu soklu, nanotechnologické čištění povrchů	od 60,-
Pískování kamenných povrchů	od 400,-
Tryskání kamenných povrchů vodou	od 250,-
Tlakové horkovodní čištění kamene	od 70,-
Provedení výplní a doplnění materiálu	od 800,-
Broušení a renovace kamene	od 550,-

Patinace a odborné retuše povrchů	od 800,-
Ochrana kamene – konzervace a impregnace povrchu	Kč/m²
Penetrace povrchu	od 65,-
Fixace a zpevnění povrchu	od 65,-
Hydrofobizace povrchu	od 85,-
Impregnace kamene	od 85,-
Obnova a údržba fasád	Kč/m²
Mytí fasád	od 10,-
Tlakové mytí fasád	od 49,-
Horkovodní čištění fasád	od 65,-
Parní čištění fasád	od 85,-
Strojové čištění fasád	od 69,-
Nátěry fasád	od 150,-
Nanoimpregnace fasád	od 85,-
Samočistící impregnace fasád	od 85,-
Obnova písma	Kč/písmeno
Zlacení písma - barva	od 20,-
Zlacení písma - 24 karát	od 25,-
Stříbření písma	od 5,-
Barva – černění	od 10,-

zdroj: vlastní zpracování

Při opravách objektů je zapotřebí dbát i na úpravu jejich okolí. Náklady potřebné na údržbu či úpravu okolí v blízkosti drobných církevních objektů zasahují do různých profesí. Mnohdy postačí pouze posekat trávu, jindy je zapotřebí provést arboristické, truhlářské, kamenické či jiné práce. Od toho se odvíjí i výše finančních prostředků souvisejících s úpravou prostředí, ve kterém se drobné církevní objekty nacházejí.

Následující tabulka zobrazuje orientační přehled cen za údržbu doprovodné zeleně v okolí drobných církevních objektů.

Tabulka 2: Přehled cen za údržbu doprovodné zeleně

Druh práce	Cena
Obnova trávníků	Kč / m²
Sloupávání travního drnu, rytí drnu	od 20,-
Urovnávání plochy	od 2,-
Dorovnávání plochy	od 10,-
Založení trávníku výsevem v rovině	od 13,-
Založení trávníku výsevem ve svahu	od 24,-
Chemické odplevelení (malé plochy)	od 2,20,-
Obnova stromů a keřů	Kč / kus
Vyžínání křovinořezem	od 2,60,-
Průklest stromů a keřů dle výšky, řez keřů, do 1,5 m	od 20,-
Průklest stromů a keřů dle výšky, řez keřů, nad 1,5 m	od 80,-
Průklest stromů a keřů dle výšky, řez keřů, nad 3 m	od 220,-
Prosvětlování keřů	od 120,-
Likvidace starých dřevin	od 30,-
Údržba zeleně	Kč / hod
	od 250 Kč/hod

zdroj: vlastní zpracování

3.7.2 Financování

Prostředky z ministerstva

Program obnovy a rozvoje venkova

V rámci tohoto programu, jenž je zřizován Ministerstvem pro místní rozvoj, jsou poskytovány dotace na podporu obnovy a rozvoje obcí na venkově. Tento program předpokládá při poskytování podpory zapojení místních obyvatel a různých sdružení či spolků, kteří mají zájem podílet se na obnově místa, ve kterém žijí. Program obnovy a rozvoje venkova se člení na 5 dotačních titulů, přičemž 4. dotační titul nese název

„Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci“. Podpora z tohoto dotačního titulu je poskytována pouze na objekty, které jsou v majetku obce a které nejsou zahrnuty mezi chráněné kulturní památky, a obcím do 3000 obyvatel, které mají zpracovanou a schválený strategický rozvojový dokument. V roce 2016 byly žádosti přijímány do 15. ledna a pro rok 2017 je termín přijímání žádostí od 18. října 2016 do 30. prosince 2016. Dotace může činit až 70 % skutečně uznatelných nákladů na opravu památky. Její minimální výše je 40 000 Kč a maximum, které může být poskytnuto na jednu akci je 300 000 Kč.³⁶

Dotace na údržbu a obnovu kulturního dědictví

Prostřednictvím Ministerstva zemědělství poskytuje stát národní dotace na podporu zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství. V roce 2016 byly národní dotace doplněny o dotační program 16, který je zaměřen na podporu udržování a obnovu kulturního dědictví na venkově. Dotační program se člení na 4 podprogramy, které jsou zaměřené na podporu údržby zemědělských historických dominant, jako jsou například stodoly, stáje nebo kulturně významné budovy zemědělské výroby, dále na podporu údržby historických zemědělských strojů či na vytvoření místa pro odpočinek. Jedním z těchto 4 podprogramů je také podprogram 16. A s názvem Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, prostřednictvím kterého je podpora směřována na obnovu památek drobné církevní architektury, které nejsou památkově chráněné, tedy nejsou kulturními památkami, a dalších kulturně významných a památných objektů v obcích do 5000 obyvatel. Dotace může činit až 70 % skutečně vynaložených výdajů na obnovu či údržbu objektu, a její maximální výše může být 700 tisíc Kč. Minimum je pak 15 tisíc Kč. Žádosti o dotaci z tohoto programu se podávají na příslušném pracovišti Státního zemědělského intervenčního fondu. V roce 2016 bylo možné žádosti podávat do 15. března.³⁷

---

³⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dotace a programy* [online]. [cit. 2016-07-14]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Programy-Dotace/>

³⁷ MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. Národní dotace [online]. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

Program Péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny

Ministerstvo kultury má zřízen tento program v rámci památkové péče. Vlastníci drobných sakrálních staveb, které jsou zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek ČR, mohou na jejich opravu každoročně zažádat o dotaci z tohoto programu. Jde zejména o kapličky, Boží muka, ale i další památky, jako jsou například zámečky, tvrze, sochy či venkovské kostely. Minimální částka, která může být poskytnuta na opravu památky je 80 000 Kč, přičemž dotace je poskytnuta pouze na opravu, jejíž náklady činí maximálně do 2 000 000 Kč. Pro rok 2016 byly žádosti o dotace z tohoto programu přijímány do 31. ledna 2016.³⁸

Program Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

Jde o další program Ministerstva kultury určený pro poskytování dotací v oblasti památkové péče. Podporu z tohoto programu lze využívat za účelem obnovy kulturních památek zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR. Podpora v rámci tohoto programu se nevztahuje na kulturní památky, které se nacházejí v památkových rezervacích a zónách, na národní kulturní památky a na památky, které jsou ve vlastnictví státu. Příspěvek musí být v minimální výši 50 tisíc Kč. Žádost o příspěvek podává vlastník kulturní památky příslušné obci s rozšířenou působností na jejím obecním úřadu. V roce 2016 bylo možné podávat žádosti o dotace z tohoto programu do 30. dubna tohoto roku.³⁹

Havarijní program

Dalším programem Ministerstva kultury, jehož prostředky jsou určeny na obnovu nemovitých kulturních památek, je havarijní program. V tomto případě se jedná o záchranu památek, jejichž technický stav je havarijní. Prostředky jsou tedy určeny především na stavební obnovu památky, na její statické a celkové zajištění či na opravy střech a klempířské práce. Příspěvek není určen na obnovu památek ve vlastnictví státu a na

---

³⁸ MINISTERSTVO KULTURY. *Dotační programy* [online]. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>

³⁹ MINISTERSTVO KULTURY. *Dotační programy* [online]. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>

památky, za jejichž špatným technickým stavem stojí vědomé zanedbání péče o památky ze strany vlastníka. Žádosti o dotace z havarijního programu byly přijímány do 31. ledna 2016. Výše příspěvku poskytnutého z havarijního programu by měla činit minimálně 120 tisíc Kč, pokud ministerstvo nerozhodne jinak.⁴⁰

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Ministerstvo kultury má zřízen tento dotační program na podporu obnovy kulturních památek v obcích či městech, které mají na svém území vyhlášenou městskou památkovou rezervaci či městskou památkovou zónu, a mají také schválen městský program regenerace, což je určitý plán budoucích regeneračních záměrů dané městské památkové rezervace. Příspěvek lze poskytnout na obnovu kulturních památek, které jsou ve vlastnictví krajů, měst, církví či právnických a fyzických osob. Výše nabídky finanční podpory pro městské památkové rezervace a městské památkové zóny lze vypočítat dle vzorce, jenž je uveden v zásadách Ministerstva kultury ČR pro užití státní finanční podpory v tomto programu⁴¹. V případě, že vlastníkem kulturní památky je kraj, město či fyzická nebo právnická osoba, může finanční podíl z Programu na obnovu památky činit 50 %, je-li vlastníkem církev, může být finanční podíl z Programu až 70 %. Žádá-li město či obec jako vlastník jedné kulturní památky o finanční prostředky na její obnovu, jedná se o prostředky ve formě příspěvku. Podává-li město či obec žádost o finanční podporu na obnovu více kulturních památek, jedná se již o dotaci. Stejně tak se jedná o dotaci i v případě obnovy jedné kulturní památky, která je ve vlastnictví právnické či fyzické osoby nebo církve. Vlastníci mohli prostřednictvím města či obce podat žádosti o finanční podporu z tohoto programu do 4. dubna 2016.⁴²

Prostředky z Evropské Unie

Oblast kulturního dědictví byla podporována zejména v programovém období 2007 - 2013, a to prostřednictvím regionálních operačních programů (ROP) a Integrovaného operačního

---

⁴⁰ MINISTERSTVO KULTURY. *Dotační programy* [online]. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>

⁴¹ Zásady Ministerstva kultury České republiky pro užití a alokaci státní finanční podpory v Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

⁴² MINISTERSTVO KULTURY. *Dotační programy* [online]. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>

programu (IOP). V novém programovém období 2014 - 2020 již tyto programy nejsou a navazuje na ně jeden Integrovaný regionální operační program (IROP), prostřednictvím jehož specifického cíle 3.1 - Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví je směřována podpora mimo jiné na revitalizaci souboru vybraných památek, mezi něž patří památky zapsané na Seznamu světového dědictví UNESCO, památky zařazené na Indikativní seznam světového dědictví UNESCO, národní kulturní památky k 1. lednu 2014 a poté památky evidované v Indikativním seznamu národních kulturních památek k 1. lednu 2014.⁴³

Prostředky z kraje

Kraje mohou poskytovat finanční prostředky na obnovu památek z vlastních zdrojů nebo prostřednictvím Programů obnovy venkova či dalších programů.

Nadace a nadační fondy

Nadace občanského fóra

Hlavním cílem této nadace, jež je členem Asociace nadací, je zvýšit povědomí veřejnosti o kulturních a historických památkách a jejich záchraně, konkrétně se pak jedná zejména o hrady, zámky, kostely a drobné památky. Nadace se spolupodílí na této záchraně památek zejména prostřednictvím poskytováním grantů na jejich obnovu. Zvláštní důraz klade nadace na opomíjené památky. Jedním z cílů nadace je také zlepšit komunikaci mezi institucemi a lidmi, kteří pracují v oblasti ochrany kulturních památek. Nadace vyhlásila pro rok 2016 dva grantové programy, a to Opomíjené památky a Památky a zdraví. V rámci programu Opomíjené památky mohou žádosti podávat právnické a fyzické osoby, které musí prokázat iniciativu při péči o památky. Pro získání grantu je důležitá například historická hodnota památky, naléhavost opravy a další kritéria, o kterých rozhoduje správní rada nadace. Maximální výše grantu je 60 tisíc Kč.⁴⁴

Prostřednictvím druhého grantového programu s názvem Památky a zdraví, který vyhláší nadace již 19. rokem, jsou poskytovány granty subjektům, jež provozují

---

⁴³ EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. Kultura [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.dotaceu.cz/cs/Microsites/IROP/Tema/Kultura>

⁴⁴ NADACE OBČANSKÉHO FÓRA [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.nadaceof.cz/>

či plánují provozovat svou činnost, zejména v oblasti poskytování zdravotní a sociální péče, v budovách, které jsou kulturními památkami. Žádosti o získání grantu z programů nadace bylo v roce 2016 možné podávat do 30. června tohoto roku.⁴⁵

Nadace VIA

Hlavním cílem nadace je podporovat rozvoj komunitního života a lidí, jejichž zájmem je rozvíjet okolí, ve kterém žijí. Tuto snahu o zmíněný rozvoj nadace podporuje tím, že poskytuje granty a služby, jako je například konzultace s odborníky či různé semináře. Granty nadace poskytuje také na opravy drobných památek církevního či světského významu, a to prostřednictvím Fondu kulturního dědictví, jehož podtitul nese název „Darujme památkám nový příběh!“.

Cílem nadace v oblasti obnovy drobných památek je jednak samotná oprava památky, ale také zvýšení povědomí obyvatel o historii místa, ve kterém žijí a upevnění jejich vztahu k němu, a to například spolupodílením se na obnově památek. Výše grantu z tohoto dotačního programu může být maximálně 40 000 Kč. Na obnovu dané památky lze dále z programu uvolnit až 2000 Kč na odbornou konzultaci a dva workshopy.⁴⁶

Česko – německý fond budoucnosti

Jedná se o nadační fond, jehož hlavním smyslem je podporovat prohlubování česko-německých vztahů, a to zejména prostřednictvím poskytování finančních prostředků na projekty společného zájmu České republiky a Německa. Fond budoucnosti podporuje celou řadu oblastí, mezi které patří například vzdělávání, volnočasové aktivity, téměř všechny kulturní oblasti a také obnovu památek a drobných sakrálních památek, které Fond považuje za určité mosty spojující minulost se současností. Podmínkou podpory je ale česko-německá spolupráce na obnově památky. V příhraničních oblastech, v bývalých Sudetech, dochází ke spolupráci spolků německých rodáků s místními faráři, zástupci obcí a občanských sdružení. Německými partnery při obnově památek mohou být i partnerské obce či města. Obnovené památky se poté stávají místem česko-německých setkávání, a to zejména v době církevních svátků. O poskytování příspěvků rozhoduje správní rada

---

⁴⁵ NADACE OBČANSKÉHO FÓRA [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.nadaceof.cz/>

⁴⁶ NADACE VIA [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.nadacevia.cz/>

Fondu. Žádosti o finanční podporu na obnovu památek je možné podávat do 15. srpna příslušného roku.⁴⁷

Ostatní

Dalšími možnostmi financování obnov památek je dárcovství, sponzoring (tedy poskytnutí finančních prostředků, jehož protihodnotou je spojení sponzora s danou podpořenou akcí, například vyvěšením jeho loga, tedy jeho zviditelnění) či veřejné sbírky (tedy poskytnutí dobrovolného finančního příspěvku na předem stanovený účel, který však musí být veřejně prospěšný).

---

⁴⁷ ČESKONĚMECKÝ FOND BUDOUCNOSTI [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.fondbudoucnosti.cz/>

4 Výzkumná část

4.1 Cíl a metodika výzkumu

4.1.1 Cíl

Cílem diplomové práce je na základě terénního výzkumu provést podrobné zmapování drobných církevních objektů, které se nacházejí na katastrálním území města Neveklov za účelem získání úplného a uceleného přehledu o jejich výskytu, zjištění jejich stavu a určení vlastníků těchto památek. Jedním z dalších cílů je na základě vlastních kritérií provést subjektivní zhodnocení stavu drobných církevních objektů a upravenosti jejich bezprostředního okolí, a zjištění, zda o památky lépe pečuje obec, soukromé osoby nebo další subjekty, které k nim mají vlastnická práva. K dalším cílům této diplomové práce patří navrhnout zjištěným vlastníkům drobných církevních objektů na základě uvedeného hodnocení možnosti financování oprav prostřednictvím dotací či jiným způsobem, a to za účelem podpořit zájem o obnovu těchto drobných objektů a napomoci tak k rozvoji zkoumané oblasti. Součástí tohoto cíle je nabídka pomoci vlastníkům při administrativním zpracování žádosti o získání prostředků na financování obnovy drobných církevních objektů ve vybrané oblasti. Posledním cílem je sestavení přehledu všech nalezených drobných církevních objektů s fotogalerií a uvedením zjištěných informací.

4.1.2 Metodika

Zpracování výzkumné části diplomové práce spočívalo v několika krocích. Pro terénní výzkum byla zvolena oblast Neveklovska, konkrétně pak katastrální území města Neveklov. Na vymezeném území byly zmapovány drobné církevní objekty. Informace vedoucí k podrobnému zmapování drobných církevních objektů, nacházejících se na vybraném území, byly zjišťovány studiem literatury, jejich vyhledáváním pomocí turistických a katastrálních map, a prostřednictvím map na internetových portálech mapy.cz, maps.google.cz a na webových stránkách www.tourist.posazavi.com. Na jejich základě byl sestaven podrobný soupis nalezených drobných církevních objektů, které byly předmětem zkoumání, včetně rozdělení na památkově chráněné a na ty, které nespádají

pod památkovou ochranu, k čemuž byly použity internetové stránky Národního památkového ústavu www.monumnet.npu.cz, a objekty byly vyznačeny v mapě.

Na základě lokalizace drobných církevních objektů v katastrálních mapách byli pomocí katastru nemovitostí vyhledáni vlastníci, na jejichž pozemcích se drobné církevní objekty nacházejí. Vlastnická práva k některým objektům byla konzultována a ověřována jednáním na Městském úřadě Neveklov či ústní komunikací s místními obyvateli. Další informace byly získávány písemným dotazováním na odborných pracovištích, jako je například pracoviště Národního památkového ústavu nebo Městský úřad Benešov - odbor výstavby a územního plánování.

Praktická část diplomové práce dále zahrnovala terénní výzkum, který spočíval v identifikaci typu drobných církevních objektů na katastrálním území města Neveklov, neboť objekty v mapách jsou vyznačeny převážně pouze křížkem, bez ohledu na typ objektu. U každého nalezeného objektu byl následně určen typ a byla pořízena fotodokumentace. Dále byly zaznamenány podrobné údaje popisující vzhled a technický stav objektu a jeho blízkého okolí. U památkově chráněných objektů bylo ověřováno, zda jsou označeny tabulkou „Kulturní památka“. Tam, kde to bylo možné, byla zjištěna datace, a to především na základě vyznačení roku na památce samotné či studiem literatury. Následně probíhalo šetření za účelem získání přehledu o péči, která je na sledovaném území reálně věnována drobným církevním objektům při jejich obnově a údržbě, včetně způsobu jejího financování. Součástí šetření bylo ověřování, zda vlastníci objektů drobné církevní architektury dodržují při jejich obnově zákonné povinnosti. Šetření probíhalo formou ústního jednání se starostou města Neveklov, emeritním farářem v Neveklově, a dále formou ústního nebo písemného oslovení ostatních vlastníků, na jejichž pozemcích objekty stojí. Některé informace o objektech a jejich vlastnictví byly získány rovněž komunikací s obyvateli místních obcí a osad. Na základě terénního výzkumu a následné dokumentace byl zpracován přehled všech zkoumaných objektů, který je uvedený v příloze k diplomové práci.

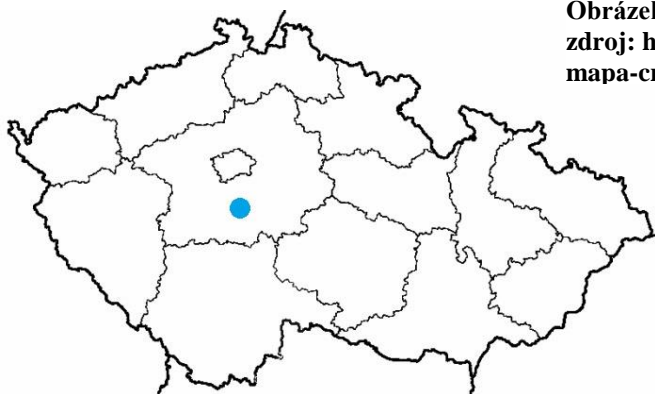
Dalším krokem bylo posouzení a zhodnocení stavu zkoumaných objektů, pro které byla sestavena kritéria a vytvořena stupnice. Na základě hodnocení bylo sestaveno pořadí podle naléhavosti péče o daný objekt. Zjišťovány byly následně také způsoby financování péče o drobné církevní objekty na zkoumaném území a výše vynakládaných finančních

prostředků na obnovu a údržbu objektů. Na základě písemného dotazování u několika institucí (Ministerstvo kultury, Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní památkový ústav, Nadace občanského fóra, Krajský úřad Středočeského kraje) byly zjišťovány informace o možnostech získání dotací na financování péče o drobné církevní objekty. Posledním krokem bylo poskytnutí informací vlastníkům drobných církevních objektů ohledně možností financování jejich obnovy, zejména prostřednictvím dotací za účelem zvýšení zájmu o péči o objekty drobné církevní architektury na Neveklovsku.

4.2 Data a diskuze

4.2.1 Charakteristika Neveklovska

Pro terénní výzkum a následné zmapování památek drobné církevní architektury bylo vybráno katastrální území města Neveklov, pro které je v této práci také užíván výraz „Neveklovsko“.

Obrázek 1: Geografická poloha Neveklovska;
zdroj: <http://www.mapaceskerepubliky.cz/slepa-mapa-cr>

Správní hledisko

Oblast Neveklovska se nachází v regionu Střední Čechy (NUTS 2 - CZ02), ve Středočeském kraji (NUTS 3 - CZ020), v okrese Benešov (LAU 1 - CZ0201). Centrem sledované oblasti je město Neveklov (LAU2 – CZ0201530310) spadající pod obec s rozšířenou působností, kterou je město Benešov. Katastrální území Neveklova zahrnuje dalších 9 jednotlivých katastrů obcí: Běllice, Blažim, Dalešice, Jablonná, Mlékovice, Neštětice, Neveklov, Příbyšice a Zádolí. Na sledovaném území se nachází 23 obcí, a to: Běllice, Blažim, Borovka, Dalešice, Doloplazy, Dubovka, Heroutice, Hůrka Kapinos, Chvojínek, Jablonná, Kožlí, Lipka, Mlékovice, Nebřich, Neštětice, Neveklov, Ouštice,

Příbyšice, Radslavice, Spolín, Tloskov, Zádolín, Zárýbnice. Rozloha Neveklova je 54,45 km² a k 31. prosinci 2015 zde žilo 2 584 obyvatel.

Geografické hledisko

Město Neveklov leží v nadmořské výšce 413 m. n. m. a nachází se na území mezi řekami Sázavou a Vltavou. Jeho zeměpisná poloha je 49°45'14" s. š., 14°31'59" v. d. Od Prahy je Neveklov vzdálen přibližně 60 km směrem na jih a od Benešova přibližně 14 km západním směrem. Území, které spadá do katastru Neveklova, je relativně členité. Pahorkatina v okolí Neveklova je typická svými lesy, travnatými plochami, pastvinami a množstvím nepříliš rozlehlých polí. Pro poměrně příznivé přírodní podmínky má oblast Neveklova zemědělský charakter.

Historické hledisko

Díky faktu, že oblast Neveklovska leží mezi řekami Vltavou a Sázavou, byla osídlena poměrně pozdě, neboť řeka Sázava tvořila určitou překážku, a to zejména kvůli svým meandrům a strmým břehům. Dále bylo osídlení oblasti Neveklovska obtížnější také kvůli poměrně vysoké nadmořské výšce a hustým lesům. První pozůstatky po lidském osídlení pochází z doby kamenné (cca 3. tisíciletí př. n. l.), a to z oblasti niv u řeky Vltavy.

Původ názvu města není znám, a ani přesný letopočet jeho založení nelze jednoznačně určit. Zhruba před 600 lety byly tvrze v tomto městě využívány pány z Rožmberka, a to jako zastávky na jejich cestách z Českého Krumlova do Prahy. První oficiální zmínky o tomto městě pocházejí z roku 1285, kdy Jindřich z Rožmberka prodal město Neveklov Zderazskému klášteru za 300 hřiven stříbra. Po bitvě na Bílé Hoře veškeré statky patřící Neveklovu koupil Pavel Michna z Vacínova, který se snažil zavést katolickou víru po celém panství. Roku 1563 získal Neveklov městské výsady a byl mu udělen městský znak, který symbolizují spojení Neveklova se sousedním panstvím Tloskov.

V roce 1772 postihl Neveklov mor, jemuž podlehl 133 tamějších obyvatel. Koncem 18. a začátkem 19. století město zažilo řadu ničivých požárů. Během 2. světové války, bylo vyhláškou z 15. března 1942 obyvatelům nařízeno úplné vysídlení Neveklovska, kde následně došlo ke zřízení vojenského cvičiště zbraní SS. Během této doby

Obrázek 2: Znak města Neveklov, zdroj: www.neveklov.cz

docházelo ke zpusťování obydlí i krajiny. Německá armáda zničila například sochu sv. Eligia, jež stála před kostelem sv. Havla v Neveklově, a z níž zbylo do dnešní doby jen torzo. Kostel nechala armáda celý vystěhovat a za vidinou nálezů zlata a šperků se začala dobývat do hrobek. Když se tehdejší kněz, profesor Čulík, dozvěděl, co se ve městě děje, vydal se ke Konopišti, kde mělo sídlo komando, a žádal o povolení alespoň občasných bohoslužeb v kostele sv. Havla, což mu bylo povoleno a kostel byl následně uzavřen a alespoň částečně zachráněn.

Za socialismu bylo v oblasti více farářů, kteří se o církevní památky starali. Velké množství církevních památek bylo z období 2. světové války zničeno, kříže byly zlomené, rozkradené. Pan Jindřich Brandejs, který se v roce 1961 stal farářem v Neveklově, tehdy ve městě a jeho okolí vlastnoručně opravil a natřel přibližně 15 křížů.

Po válce byl v Neveklově vybudován vodovod, vodárna a dvě studny. Dále zde bylo založeno Strojní družstvo pro společnou výpomoc zemědělskými stroji, otevřena byla také zemědělská škola, a došlo k výstavbě družstevních bytů.

V současné době je oblast Neveklovska malebnou krajinou, v jejíž blízkosti se nacházejí rekreační oblasti při nedaleké Vltavě. I to činí toto městečko a jeho okolí turisticky zajímavé. Tuto skutečnost potvrzuje i řada přestavovaných a modernizovaných stavení a chalup v přilehlých obcích, sloužících k rekreačním účelům. V současnosti dochází na severním okraji města Neveklov k budování inženýrských sítí pro stavební parcely v části Sýkorec. Dále byl postaven nový víceúčelový dům, sběrný dvůr, a město Neveklov chystá také výstavbu nového objektu mateřské školy.

Z hlediska církevních památek lze v katastru Neveklova, kromě drobné církevní architektury, spatřit tři katolické kostely, které náležejí Římskokatolické farnosti Křečovice – kostel sv. Havla v Neveklově, kostel sv. Máří Magdaleny v Bělci a kostel sv. Václava v Chvojínku, a dále také kostel Československé církve husitské a Synagogu.

Do roku 2013 zde fungoval dobrovolný svazek Sdružení obcí Neveklovska, který zahrnoval osm obcí, a který vznikl za účelem celkového rozvoje oblasti a cestovního ruchu v ní. Pro nespokojenost některých obcí s naplňováním očekávaných cílů bylo Sdružení

v únoru roku 2013 zrušeno. V současné době spolupracují jednotlivé obce s místní akční skupinou Posázaví.

4.2.2 Památkově chráněné drobné církevní objekty na Neveklovsku

Na území Neveklovska se vyskytuje celkem 16 nemovitých kulturních památek, které jsou evidované v Ústředním seznamu kulturních památek. Do kategorie drobné církevní architektury patří čtyři z nich. Zbylých 40 identifikovaných drobných církevních objektů má charakter místního významu. Ke kulturním památkám, jež byly všechny vyhlášeny 3. května 1958 a které spadají do kategorie drobných církevních památek, patří:

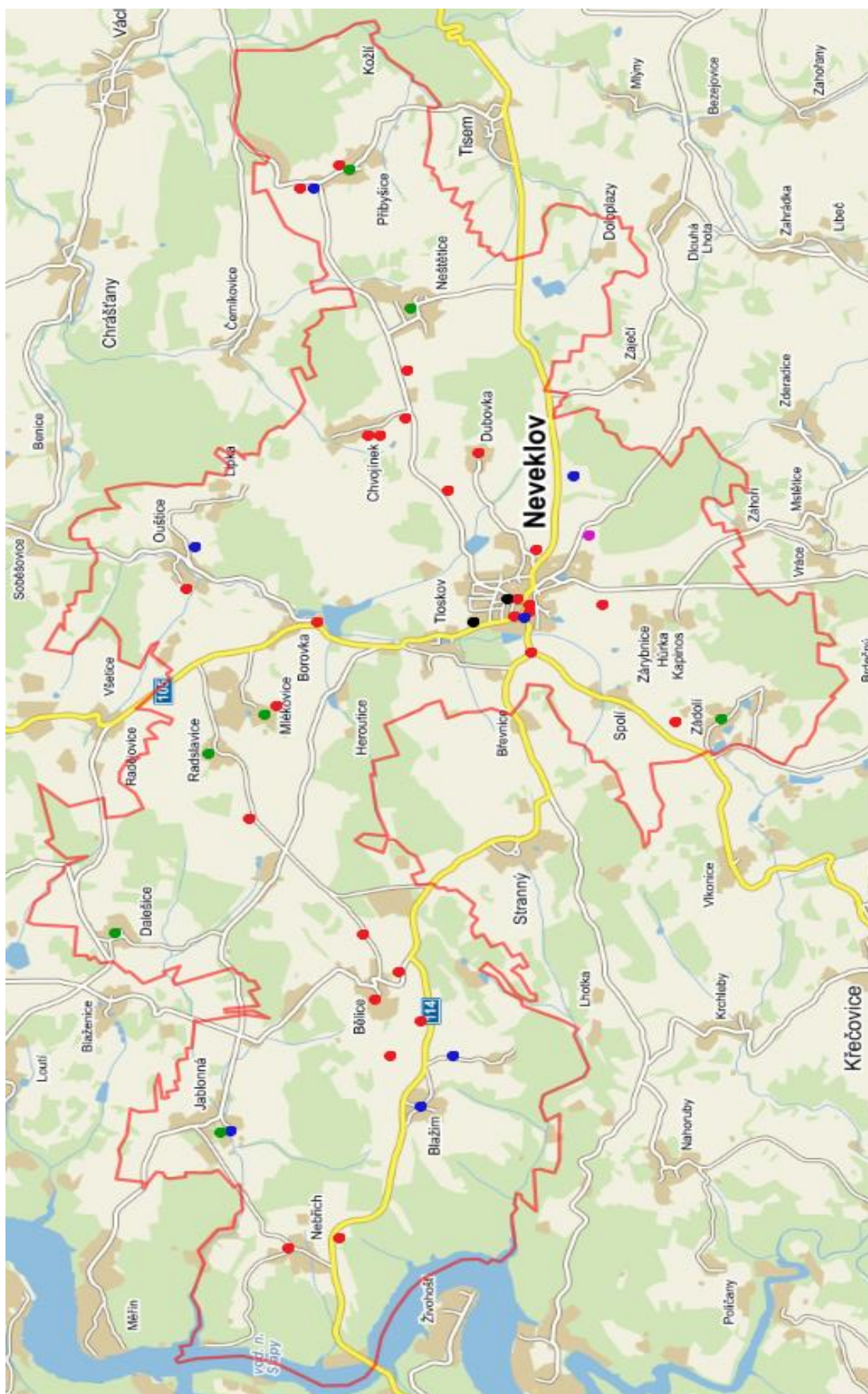
- Kaplička Panny Marie stojící v Neveklově na křižovatce ulic Pražské a Komenského, zapsaná v ÚSKP ČR pod rejstříkovým číslem 24884/2-148, (katalogové číslo 1000135967);
- Boží muka pilířová – morový sloup stojící v severní části náměstí Jana Heřmana, zapsaná v ÚSKP ČR pod rejstříkovým číslem 41309/2-147 (katalogové číslo 1000153416);
- Boží muka pilířová stojící na severním okraji Neveklova u silnice směrem na Tloskov, zapsaná v ÚSKP ČR zapsáno pod rejstříkovým číslem 45559/2-148 (katalogové číslo 1000158009);
- Kamenný kříž před kostelem sv. Václava ve Chvojínku. Kříž je součástí památkově chráněného celku společně s kostelem sv. Václava a ohradní zdí s bránou, zapsaného v ÚSPK ČR pod rejstříkovým číslem 25800/2-139 (katalogové číslo: 1000136936).

4.2.3 Drobné církevní památky na Neveklovsku

Terénní výzkum byl prováděn v období od června 2015 do září 2016. Jeho smyslem bylo zmapování drobných církevních objektů, jejich popis včetně popisu okolí, a to za účelem zhodnocení jejich stavu a péče, kterou jim subjekty, které k nim mají vlastnická práva, věnují. Při terénním průzkumu bylo rovněž náhodně nalezeno několik křížů, které nebyly v mapách zakresleny.

Na základě terénního výzkumu bylo v rámci katastrálního území města Neveklov nalezeno 44 objektů, které bylo možné zařadit do kategorie drobná církevní architektura. Rozmístění drobných církevních objektů na zkoumaném území zobrazuje mapa na následující straně, ve které jsou objekty vyznačeny. Každý typ objektu byl znázorněn odlišnou barvou. Červenou značkou byly vyznačeny kříže, modrou kapličky, zelenou zvoničky, černou Boží muka a fialovou socha.

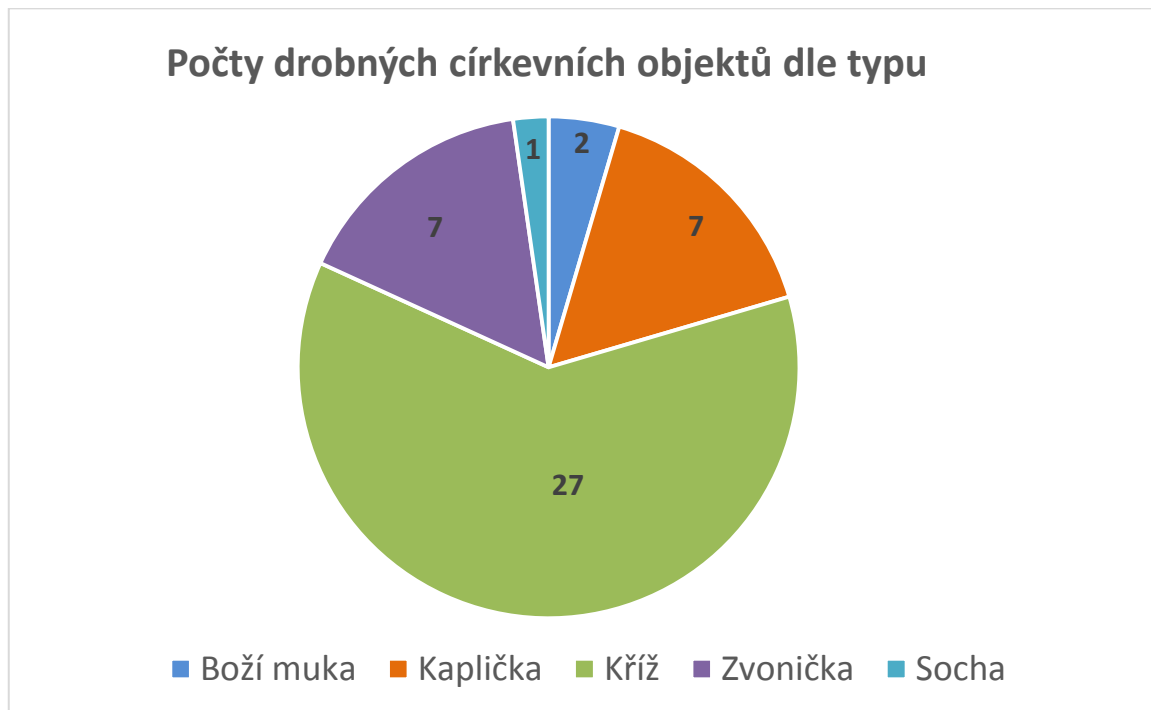
Obrázek 3: Rozmístění drobných církevních objektů na Neveklovsku;
zdroj: www.mapy.cz

Na sledovaném území se nachází 44 objektů drobné církevní architektury. Jejich počty z hlediska typu jsou uvedeny v následujícím grafu.

Graf 1: Počty drobných církevních objektů dle typu

zdroj: vlastní zpracování

Z uvedeného grafu vyplývá, že nejpočetněji zastoupenou skupinou jsou kříže, které tvoří 61 % celkového počtu všech nalezených objektů. Následují kapličky a zvoničky, které shodně s počtem sedm představují po 16 % z celkového počtu. Boží muka zaujímají 5 % a jediná socha na Neveklovsku 2 %.

Boží muka

Boží muka na Neveklovsku jsou pouze dvojce a jsou kulturními památkami. Oba objekty stojí v obci Neveklov, jsou zděné a oba jsou také stejného typu, tedy pilířové. První z nich se nachází přímo v centru Neveklova na náměstí a jde o morový sloup, který byl postavený jako Boží muka. Druhá stojí na okraji obce u silnice vedoucí z Neveklova do Tloskova. Oba objekty jsou ve výborném stavu, v nedávné době byly opraveny.

Kapličky

V rámci terénního výzkumu bylo zjištěno, že na katastrálním území obce Neveklov se nachází sedm kapliček. Z celkového počtu kapliček jsou čtyři výklenkové (kaplička v Jablonné, kaplička u Příbyšic, kaplička u Chlumu, kaplička v Oušticích). Tři kapličky jsou se samostatným prostorem (kaplička Panny Marie, kaplička sv. Jana Nepomuckého a kaplička v Blažimi). Třetí typ kapliček, tedy vestavěné, na Neveklovsku zastoupen není.

Z hlediska materiálu jsou všechny kapličky zděné. Stáří kaplí je datováno především do 18. až 19. století, pouze jedna kaplička je datována do roku 1700. Některé kapličky jsou pojmenované po svatých, některé pojmenované nejsou. Jedinou památkově chráněnou kaplí na sledovaném území je kaple sv. Panny Marie v Neveklově. Kapličky stojící v obcích jsou většinou situované v centru obce či na návsi, jako je tomu například v případě kapličky v Blažimi či v Jablonné, nebo na okraji obce, jako v případě kapličky v Oušticích. Některé kapličky také stojí mimo obec, jako například kaplička u Chlumu. Na jejich vzhledu, s výjimkou jedné, je zřejmé, že o ně vlastník pečuje, a že jejich stav vyžaduje pouze drobné opravy, zejména úpravu fasády či očištění.

Zvoničky

V rámci terénního výzkumu bylo na katastrálním území města Neveklov nalezeno a prozkoumáno 7 zvoniček, které se nacházejí v obcích Dalešice, Jablonná, Mlékovice, Neštětice, Příbyšice, Radslavice a Zádolí. Většina zvoniček je kamenných. Jediná dřevěná zvonička stojí v obci Jablonná za kapličkou. Všechny zmapované zvoničky se nacházejí v centrálních částech obcí či na návších vedle požárních zbrojnic. Zvonička v Příbyšicích je zároveň památkem tamních občanů, kteří přišli o život během první a druhé světové války. Dle zjištěné datace lze konstatovat, že všechny prozkoumané zvoničky byly vystavěny ke konci 19. století. U zvoničky v Jablonné nebyla datace zjištěna.

Kříže

Na katastrálním území města Neveklov bylo při terénním výzkumu nalezeno a zmapováno celkem 27 křížů. Většina křížů na Neveklovsku je litinových, čtyři jsou kamenné a tři dřevěné. Téměř všechny kříže stojí na kamenných podstavcích, pouze dva kříže podstavec vůbec nemají, a to kříž na zdi kostela sv. Havla v Neveklově a kříž na domě v Bělci.

Některé kříže jsou s ohledem na stabilitu, zamezení možnosti poškození, případně i jako určitá ochrana před zcizením, připevněny litinovým prutem k podstavci, zemi či domu. Jedná se opět o kříž na domě v Běllici či kříž u silnice v poli mezi odbočkami do obcí Běllice a Blažim.

Z hlediska rozmístění křížů bylo zjištěno, že v obcích, tedy na návších, u domů či na okrajích obce, se vyskytuje 16 křížů. Jedenáct křížů pak stojí mimo obec, osm z nich se nachází u silnice a tři v poli či u cest. U více jak poloviny křížů nebyla zjištěna datace. Přesné datování bylo zjištěno u čtyř křížů. Ostatní kříže jsou datovány do 19. století, především do jeho 2. poloviny.

Pouze jeden z křížů v katastru města Neveklov spadá pod památkovou ochranu, a to kamenný kříž před kostelem v obci Chvojínek společně se zmíněným kostelem sv. Václava a ohradní zdí s bránou.

Sochy

Na katastrálním území města Neveklov se nachází jedna socha, která patří mezi drobnou církevní architekturu. Jde o poměrně novou, dřevěnou sochu Ježíše Krista na kamenném čtvercovém podstavci za Neveklovem, vystavěnou v roce 2011.

Nenalezené a poničené drobné církevní objekty

Několik drobných církevních objektů vyskytujících se na katastru města Neveklov, zmiňovaných v literatuře a na internetových stránkách, se při terénním průzkumu nepodařilo nalézt nebo již zanikly.

Jedním z nenalezených drobných církevních objektů je kaplička v Radslavicích, která je v literatuře⁴⁸ označena za zdevastovanou. V místě, kde se původně vyskytovala, se již kaplička nenachází a došlo k jejímu zániku, pravděpodobně při rekonstrukci stavení.

---

⁴⁸ NUSEK, Jindřich a Jan SVOBODA. *Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku*. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. ISBN 80-86452-06-9.

Dalším objektem, který nebyl nalezen, je křížový kámen vyskytující se za osadou Chlum. Podle svědectví místních obyvatel byl křížový kámen při úpravě okolí před několika roky přemístěn na neznámé místo nebo došlo k jeho zcizení.

Mezi zaniklé drobné církevní objekty, které se na katastru města Neveklov v minulosti nacházely, patří socha svatého Eligia, vystavěná okolo roku 1780, která původně stála na kamenné zídce umístěné podél ulice Komenského u kostela sv. Havla v Neveklově. Z této sochy se dochoval pouze podstavec, na kterém socha stála. Podle informace získané na základě rozhovoru s místním emeritním farářem, došlo během druhé světové války při silvestrovských oslavách v roce 1942 vandalismem ke zničení sochy německými vojáky. Vytvoření kopie sochy sv. Eligia není zamýšleno.

Dalším drobným církevním objektem, který byl zničen vandalismem, a následně obnoven, je kamenný kříž u Roháče, stojící při silnici vedoucí z Neveklova do Benešova. Původní kříž rozbili návštěvníci nedaleké hospody. Farář zničený objekt obnovil a nahradil původní kamenný kříž křížem kovovým.

V jednom případě došlo ke zcizení vodorovné části litinového kříže, ze kterého zůstalo zachováno pouze torzo. Jde o kříž zarostlý v keřích, který stojí před kovovým oplocením areálu kostela sv. Václava v Chvojínku. Původ kříže a datování nebyly zjištěny. Tomuto objektu hrozí zánik.

4.2.4 Vlastníci drobných církevních objektů

Následující tabulka znázorňuje přehled vlastnických práv u jednotlivých typů drobných církevních objektů.

Tabulka 3: Přehled vlastnických práv

Typ objektu	Obec (město Neveklov)	Soukromá osoba	Římskokatolická farnost	Občanské sdružení	Vlastník nezjištěn
Boží muka	2	-	-	-	-
Kaplička	6	1	-	-	-
Kříž	11	7	6	-	3
Socha	-	-	-	1	-

Zvonička	6	1	-	-	-
Celkem	25	9	6	1	3

zdroj: vlastní zpracování

Z uvedené tabulky vyplývá, že k většině drobných církevních objektů má vlastnická práva město Neveklov. Z hlediska procentního zastoupení vlastní město Neveklov 57 % všech drobných církevních objektů, soukromé osoby (tím se rozumí soukromé vlastnictví fyzické osoby) 20 %, Římskokatolická farnost Křečovice 14 % a spolek Nevenia 2 %. U 7 % objektů se nepodařilo určit vlastnická práva, neboť subjekt, na jehož pozemcích stojí tyto drobné církevní objekty, na základě písemného dotazu sdělil, že tyto objekty nevlastní, a skutečného vlastníka se nepodařilo nalézt.

4.2.5 Hodnocení stavu

Drobné církevní objekty jsou úzce spjaty s krajinou, ve které se nacházejí. Vzhledem k tomu, že jde často o méně nápadné objekty, které sami o sobě nebývají nikterak dominantní, dotváří společně se svým okolím celkovou kompozici. Péče o drobné církevní objekty by tedy měla zahrnovat i péči o prostředí, ve kterém se objekt nachází.

V následující kapitole je zhodnocen stav památek drobné církevní architektury dle jejich typů na území Neveklovska, a to s pomocí vlastních vytvořených stupnic. Byla vytvořena jedna obecná stupnice pro zhodnocení stavu okolí památek, jež je pro všechny jejich typy společná:

- 1 - okolí objektu je vzorně upravené
- 2 - okolí objektu je zběžně upravené
- 3 - okolí objektu je bez zjevné péče, ale nepůsobí zanedbaně, vypadá přirozeně
- 4 - okolí objektu je neudržované, zanedbané

Boží muka, kapličky, zvoničky, sochy

Pro zhodnocení stavu těchto čtyř typů památek drobné církevní architektury na sledovaném území byla vytvořena následující stupnice:

- 1 - stav objektu je výborný, nevyžaduje žádné opravy
- 2 - stav objektu je dobrý, jsou vyžadovány drobné opravy
- 3 - stav objektu vyžaduje větší opravy
- 4 - objekt je ve velmi špatném stavu, vyžaduje velké opravy

Tabulka 4: Boží muka na Neveklovsku

Označení objektu	Vlastník	Stav objektu	Stav okolí	Celkový stav
Boží muka na náměstí v Neveklově	Město Neveklov	1	1	1
Boží muka na okraji Neveklova	Město Neveklov	1	2	1,5

zdroj: vlastní zpracování

Dvoje Boží muka, která patří do vlastnictví města Neveklov, jsou ve výborném stavu. Okolí objektů je upravované.

Tabulka 5: Kapličky na Neveklovsku

Označení objektu	Vlastník	Stav objektu	Stav okolí	Celkový stav
Kaplička Panny Marie	Město Neveklov	1	1	1,0
Kaplička sv. Jana Nepomuckého	Město Neveklov	1	1	1,0
Kaplička v Jablonné	Město Neveklov	2	1	1,5
Kaplička u Příbyšic	Město Neveklov	2	1	1,5
Kaplička v Blažimi	Město Neveklov	2	2	2,0
Kaplička u Chlumu	Město Neveklov	1	3	2,0
Kaplička v Oušticích	Soukromá osoba	3	4	3,5

zdroj: vlastní zpracování

Z celkového počtu sedmi kapliček jsou tři objekty ve výborném stavu, tři objekty v dobrém stavu a jeden objekt se nachází ve špatném stavu. Čtyři kapličky mají vzorně upravené okolí, jedna kaplička zběžně. Velmi zanedbané okolí má jeden objekt. Jeden objekt má

poté okolí neupravené, nepůsobí však zanedbaně. Celkově výborný stav mají dvě kapličky. Vlastnická práva k šesti kapličkám má město Neveklov, jedna kaplička je ve vlastnictví soukromé osoby.

Tabulka 6: Zvoničky na Neveklovsku

Označení objektu	Vlastník	Stav objektu	Stav okolí	Celkový stav
Zvonička v Jablonné	Město Neveklov	1	1	1,0
Zvonička v Příbyšicích	Město Neveklov	1	2	1,5
Zvonička v Neštětících	Město Neveklov	2	2	2,0
Zvonička v Zádolí	Město Neveklov	2	2	2,0
Zvonička v Mlékovicích	Město Neveklov	2	2	2,0
Zvonička v Radslavicích	Soukromá osoba	2	4	3,0
Zvonička v Dalešicích	Město Neveklov	2	4	3,0

zdroj: vlastní zpracování

Na základě sestaveného pořadí zvoniček, které vyjadřuje jejich stav, lze konstatovat, že samotné objekty se nacházejí buď ve výborném stavu (dva objekty) nebo dobrém (pět objektů) stavu. Stav okolí zvoniček byl v jednom případě hodnocen jako výborný, ve dvou případech je okolí zvoniček zanedbané. Při hodnocení celkového stavu zvoniček se jeden objekt nachází ve výborném stavu. Hodnocení stupněm tři, který byl přiřazen dvěma objektům, bylo dáno především jejich neudržovaným okolím. Většina objektů je ve vlastnictví města Neveklov, jednu zvoničku vlastní soukromá osoba.

Kříže

Pro porovnání celkového stavu křížů byla vytvořena následující tabulka, která zahrnuje jednotlivě hodnocení podstavce, kříže samotného a okolí památky.

Pro hodnocení stavu podstavce kříže byla sestavena následující stupnice:

1 - podstavec je ve výborném stavu, nejsou potřeba opravy

- 2 - podstavec je v dobrém stavu, je potřeba ho pouze očistit
- 3 - podstavec je v relativně dobrém stavu, jsou zapotřebí drobné opravy
- 4 - podstavec je ve špatném či dezolátním stavu, jeho stav vyžaduje provedení větších oprav nebo výměnu

Stav samotného kříže byl ohodnocen na základě stupnice:

- 1 - stav kříže je výborný, nevyžaduje opravy
- 2 - stav kříže je dobrý, vyžaduje drobné opravy
- 3 - stav kříže je špatný, vyžaduje větší opravy
- 4 - kříž je ve velmi špatném stavu, vyžaduje radikální zásah, hrozí zánik

Tabulka 7: Kříže na Neveklovsku

Označení objektu	Vlastník	Stav			Celkový stav
		Podstavec	Kříž	Okolí	
Kříž na náměstí v Neveklově	Město Neveklov	1	1	1	1,0
Kříž u vchodu do kostela sv. Havla	Římskokatolická farnost Křečovice	1	1	2	1,3
Kříž u kostela v Chvojínku	Římskokatolická farnost Křečovice	1	1	2	1,3
Kříž na domě v Bělíci	Soukromá osoba	-	1	2	1,5
Kříž při polní cestě Bělíce-Blažim	Soukromá osoba	1	1	3	1,7
Kříž sv. Jana Nepomuckého	Soukromá osoba	2	1	2	1,7
Kříž u Panského rybníka	Soukromá osoba	3	1	2	2,0
Kříž v Nebřichu	Soukromá osoba	2	2	2	2,0
Kříž u sběrného dvora	Město Neveklov	2	1	3	2,0
Kříž na křižovatce Neveklov - Křečovice - Živohošť	Město Neveklov	2	1	3	2,0

Kříž u Roháče	Vlastník nezjištěn	1	2	3	2,0
Kříž na zdi u kostela sv. Havla	Římskokatolická farnost Křečovice	-	1	3	2,0
Kříž u silnice Běllice - Stranný	Římskokatolická farnost Křečovice	2	1	3	2,0
Kříž u silnice Stranný - Blažim	Římskokatolická farnost Křečovice	2	2	2	2,0
Kříž za Příbyšicemi	Soukromá osoba	1	2	4	2,3
Kříž v ulici Pražská	Město Neveklov	2	1	4	2,3
Kříž v Dubovce	Město Neveklov	3	1	3	2,3
Kříž před Zárybnicí	Město Neveklov	2	1	4	2,3
Kříž u silnice Běllice - Netluky	Město Neveklov	2	1	4	2,3
Kříž v Mlékovicích	Město Neveklov	2	2	3	2,3
Kříž před Nebřichem	Vlastník nezjištěn	2	2	3	2,3
Kříž na rozcestí u silnice Radslavice - Netluky	Město Neveklov	2	2	4	2,7
Kříž za Novým rybníkem	Město Neveklov	2	3	3	2,7
Kříž u Zádolí	Město Neveklov	2	2	4	2,7
Kříž u odbočky na Chvojínek	Vlastník nezjištěn	2	3	3	2,7
Kříž v Oušticích	Soukromá osoba	2	3	4	3,0
Kříž (torzo) u plotu kostela v Chvojínku	Římskokatolická farnost Křečovice	2	4	4	3,3

zdroj: vlastní zpracování

Z ohodnocení celkového stavu všech 27 křížů a pořadí sestaveného vzestupně od nejlepšího po nejhorší vyplývá, že ve výborném stavu je pouze jeden kříž. V nejhorším stavu se nachází taktéž jeden kříž, respektive torzo kříže. Stav samotných křížů je více než z poloviny (15 objektů) hodnocen jako výborný. V dobrém stavu je osm křížů a ve špatném stavu jsou čtyři kříže. Stav většiny podstavců je hodnocen jako dobrý. Okolí je vzorně upravené pouze u jednoho objektů. U 11 objektů je okolí neupravované, nepůsobí

však zanedbaně. Zanedbané a nevhledné okolí má osm objektů. Vlastnická práva k 11 křížům má město Neveklov, sedm křížů vlastní soukromé osoby, a šest křížů náleží do vlastnictví Římskokatolické farnosti Křečovice. U tří křížů se nepodařilo vlastníka zjistit.

Sochy

Tabulka 8: Socha na Neveklovsku

Označení objektu	Vlastník	Stav objektu	Stav okolí	Celkový stav
Socha Krista za Neveklovem	Spolek Nevenia	1	1	1

zdroj: vlastní zpracování

Jediná socha nacházející se na území Neveklovska, kterou vlastní spolek Nevenia je ve výborném stavu, stejně tak jako stav jejího okolí.

Následující tabulka zobrazuje průměrný stav objektů podle jednotlivých skupin vlastníků.

Tabulka 9: Srovnání stavu objektů dle typu vlastníka

Vlastník	Výsledné hodnocení stavu
Obec (město Neveklov)	1,90
Římskokatolická farnost Křečovice	1,98
Soukromá osoba	2,30
Vlastník nezjištěn	2,33
<i>Spolek Nevenia</i>	<i>1,0</i>

zdroj: vlastní zpracování

Výsledné hodnoty stavu byly spočítány pro jednotlivé vlastníky jako aritmetické průměry celkových stavů drobných církevních objektů na Neveklovsku, a to ze sloupců Celkový stav z tabulek 4, 5, 6, 7 a 8.

Z výsledků uvedených v tabulce lze vyčíst, že o drobné církevní objekty na Neveklovsku se nejlépe stará spolek Nevenia. V tomto případě však nelze považovat hodnocení celkové péče o drobnou církevní architekturu z hlediska vlastníků za zcela objektivní, neboť objekt

byl vystavěn před pěti lety, a proto je z hlediska požadavků na péči vzhledem k jeho stáří nesrovnatelný s ostatními objekty, z nichž mnoho bylo vystavěno již před více než sto lety a požadavky na jejich obnovu jsou vyšší. Rovněž objektivní by nebylo hodnocení péče u tohoto vlastníka s ohledem na počet památek, které vlastní, neboť jak již bylo uvedeno výše, spolek je vlastníkem pouze jednoho objektu.

Vezme-li se v potaz výše uvedené, lze konstatovat, že v nejlepší stavu se na základě sestaveného pořadí nacházejí drobné církevní objekty, ke kterým má vlastnická práva město Neveklov. Dalším v pořadí je Římskokatolická farnost Křečovice následovaná soukromými osobami. Podle hodnocení stavu drobných církevních objektů se jako poslední umístili objekty, u kterých není znám vlastník.

Celkové zhodnocení

Ze všech 44 drobných církevních objektů na Neveklovsku se, z hlediska celkového hodnocení stavu, šest nachází ve stavu výborném (hodnoceny stupněm 1) a u pěti objektů byl shledán špatný stav (hodnoceny stupněm 3 a výš).

Stav Božích muk na náměstí v Neveklově byl ohodnocen jako výborný, a je zřejmé, že o objekt je pečováno. Výslednou hodnotu celkového stavu Božích muk u silnice na Tloskov ovlivnil stav jejich okolí, který vyžaduje častější běžnou úpravu.

Stav několika kapliček na Neveklovsku vyžaduje menší zásahy, jako je například nátěr oprýskaného povrchu či jeho očištění. V nejhorším stavu je kaplička v Oušticích, která byla hodnocena stupněm 3,5. Tento objekt potřebuje provedení větších oprav, a to zejména opravu omítky, výklenku a okolí, které je velmi zanedbané. Okolí kapličky u Chlumu, které bylo hodnoceno stupněm 3, je bez zjevných úprav.

Stav většiny zvoniček vyžaduje provádění průběžné údržby a mírné opravy, zejména očištění od mechů a lišejníků, a impregnaci povrchu. Bezprostřednímu stavu okolí není vždy věnována patřičná péče. Okolí dvou objektů (zvonička v Radslavicích a zvonička v Dalešicích) je zanedbané a bylo ohodnoceno stupněm 4. V okolí zvoničky v Dalešicích, která stojí na návsi, je rozházený stavební materiál a okolí působí jako staveniště. Zvonička v Radslavicích stojí poblíž stavení v zarostlém travnatém terénu. Provádění údržby okolí této zvoničky může znesnadňovat smečka psů z blízkého stavení, která brání přístupu

k objektu. Okolí, ve kterém se zmíněné dvě zvoničky vyskytují, je třeba věnovat zvýšenou péči, spočívající zejména v celkové úpravě terénu nebo v úklidu staveniště v části návsi. U ostatních zvoniček je postačující provádění běžné údržby okolí.

Stav křížů na Neveklovsku je různý. Z jeho hodnocení vyplývá, že řada křížů potřebuje opravy, které se týkají jak samotného kříže, tak podstavce. Největší zásahy z hlediska oprav potřebují čtyři kříže. Kříž v Oušticích je poškozený na dvou místech, v dolní a horní části je svislá osa kříže rozlomená. Zlomený na svislé ose je rovněž kříž za Novým rybníkem a kamenný kříž u odbočky na Chvojínku. V nejhorším stavu je torzo kříže, které se nachází u plotu kostela sv. Václava v Chvojínku. Pokud u tohoto objektu nebude vytvořena kopie nebo doplněn nový kříž, hrozí mu zánik. Okolí křížů je často zanedbané (téměř u třetiny objektů bylo hodnocen stupněm 4) a jeho stav vyžaduje péči.

Dřevěná socha Krista za Neveklovem, která je jediným objektem tohoto typu na Neveklovsku je ve výborném stavu, což je dáno mimo jiné tím, že jde o poměrně nový objekt, neboť socha byla vystavěna v roce 2011. Spolek Nevenia, který je jejím vlastníkem, o sochu průběžně pečuje, což se odráží na stavu objektu i jeho okolí.

4.2.6 Porovnání dle umístění

Tabulka 10: Porovnání drobných církevních objektů dle umístění

Typ objektu	Umístění			
	V zástavbě - v centru obce nebo poblíž	V zástavbě - na okraji obce	Mimo zástavbu u silnice	Mimo zástavbu v polích, při cestách apod.
Boží muka	1	1	-	-
Kaplička	3	2	-	2
Křížek	10	6	8	3
Socha	1	-	-	-
Zvonička	6	1	-	-
Celkem	21	10	8	5

zdroj: vlastní zpracování

4.3 Ekonomické aspekty

V teoretické části práce bylo uvedeno, jaké možnosti finanční podpory mají vlastníci při vynakládání péče o drobné církevní objekty. Pro podporu financování péče o tyto objekty mohou jejich vlastníci na Neveklovsku využívat zejména prostředky z rozpočtu obce, Středočeského kraje či ministerstev. Obnovu drobných církevních objektů lze dále financovat například prostřednictvím veřejných sbírek, sponzorských darů a ze soukromých prostředků vlastníků. Tato kapitola diplomové práce je zaměřena na financování péče o drobné církevní objekty na Neveklovsku.

4.3.1 Financování drobných církevních objektů na Neveklovsku

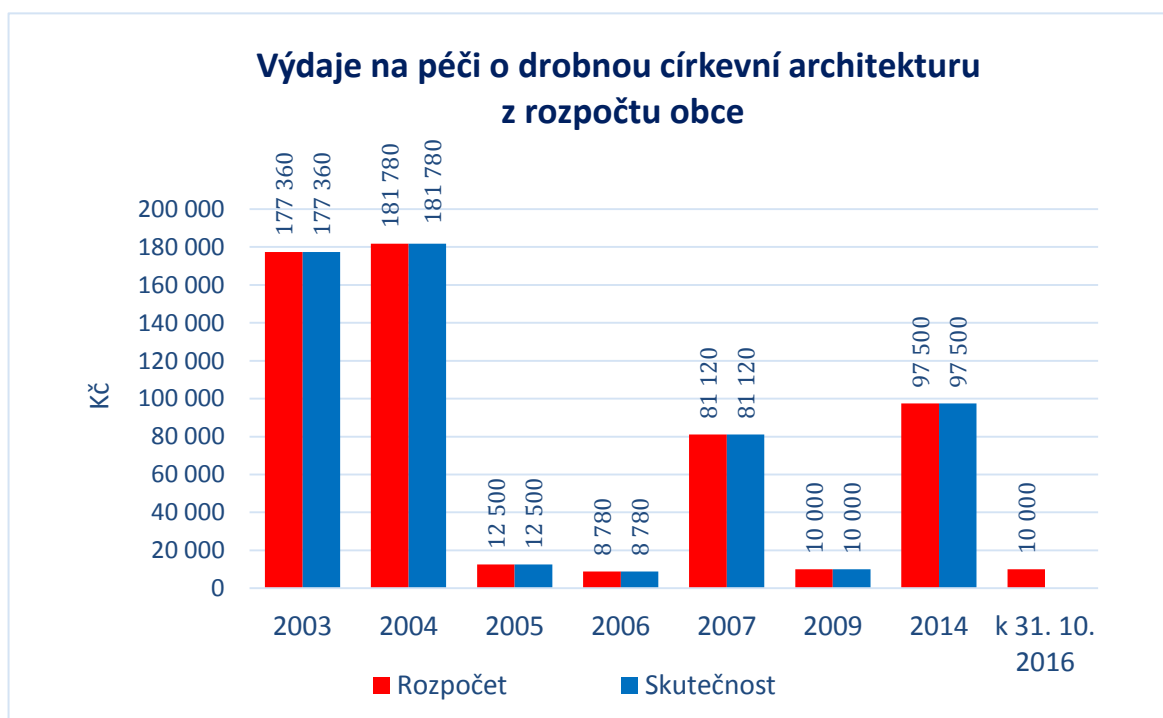
Město Neveklov

O převážnou většinu drobných církevních objektů se stará město Neveklov. Finanční prostředky, které obec vynakládá na údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu (tj. podle památkového zákona zkráceně na obnovu) drobných církevních objektů, zahrnuje do obecního rozpočtu v souladu s vyhláškou ministerstva financí č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, z hlediska odvětvového třídění rozpočtové skladby. Údaje o hospodaření města Neveklov, a tedy i údaje o plánování a čerpání prostředků vynaložených na obnovu drobných církevních objektů, jsou zveřejněny od roku 2013 do současnosti v rozklikávacím rozpočtu, který město Neveklov zveřejňuje na svých webových stránkách. Údaje o vynakládání prostředků vynaložených na obnovu drobných církevních objektů od roku 2003 byly získány na webových stránkách občanského sdružení Rozpočet Veřejně, které zachycují údaje o hospodaření obcí od roku 2000. Výdaje na obnovu drobných církevních objektů jsou v rozpočtu uvedeny ve skupině 3 Služby pro obyvatelstvo, v oddílu 33 Kultura, církve a sdělovací prostředky, pododdíle 332 Ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí, v paragrafu 3326 Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí.

Následující graf zachycuje plánování a čerpání prostředků rozpočtu města Neveklov v rámci paragrafu Pořízení, zachování a obnova hodnot místního kulturního, národního a historického povědomí od roku 2003 do roku 2016. Červené sloupce zachycují

plánované výdaje a modré sloupce čerpané. V roce 2016 je uveden poslední údaj ke konci října, kdy zatím plánované výdaje vyčerpané nebyly.

Graf 2: Výdaje z rozpočtu obce

zdroj: vlastní zpracování

Na webových stránkách města Neveklov lze nalézt i návrh rozpočtu na rok 2017, kde na výdaje na dodavatelsky zajišťované opravy a údržbu počítá město s částkou 10 000 Kč.

Na základě rozhovoru se starostou města Neveklov a následné korespondence, bylo zjištěno, že město Neveklov v posledních letech realizovalo opravy všech kapliček a Božích muk, ke kterým má vlastnická práva. Na realizaci rekonstrukce objektů, která byla financována pomocí dotací, byla vypisována výběrová řízení.

Oprava kapičky Panny Marie, která proběhla v letech 2003 a 2004 byla financována částkou 359 140 Kč.

Další akce, na kterou bylo vynaloženo větší množství finančních prostředků, byla rekonstrukce kapličky sv. Jana Nepomuckého, která se uskutečnila v roce 2014 a na níž byly vynaloženy finanční prostředky v celkové výši 97 500 Kč, z toho odvodnění terénu,

který způsoboval podmáčení objektu včetně vybudování kamenného pláta kolem kapličky, vyšlo na 20 000 Kč.

Financování rekonstrukce těchto dvou kapliček bylo podpořeno prostředky získanými z dotací, o kterých je pojednáno v kapitole 4.3.2.

V průběhu posledních let byly realizovány opravy dalších drobných církevních objektů (kapličky v Jablonné, kapličky u Příbyšic, kapličky u Chlumu, kapličky v Blažimi) a repase kapličky Panny Marie v celkové výši přibližně 100 000 Kč.

Drobná oprava Božích muk na náměstí Jana Heřmana v Neveklově vyšla na 8000 Kč, repase kapličky Panny Marie 13000 Kč, oprava kapličky v Chlumu stála přibližně 6000 Kč, oprava Božích muk vyšla přibližně na 8000 Kč.

Ostatní subjekty

U ostatních typů vlastníků je financování péče o drobné církevní objekty, které se vyskytují v katastru města Neveklov, hrazeno zejména ze soukromých prostředků jejich vlastníků. Vlastníci z řad soukromých osob provádějí zejména finančně méně náročnou údržbu objektů, a to především svépomocí ve svém volném čase. Finanční prostředky, které vlastníci pečující o drobné církevní objekty vynakládají, nebývají vysoké, a soukromí vlastníci často jejich výši neevidují, ani neznají. Jedná se zejména o výdaje na materiál vynaložené nejčastěji v souvislosti s prováděním nátěrů (natírání křížů, čištění podstavců, stříbření či zlacení sošek, písma na deskách či nápisů) a úpravou okolí objektů (kosení trávnatých ploch, prořezávání keřů, úprava cest).

Péče dobrovolníků

Je zde třeba zmínit ještě jednu skupinu subjektů, která se na Neveklovsku zabývá obnovou drobných církevních objektů. Nejde však o jejich vlastníky, ale o jedince, kteří pečují o drobné církevní objekty, ve snaze zkrášlit okolí místa, ke kterému mají vztah. Opravy objektů provádějí ve svém volném čase a financují je ze svých vlastních zdrojů.

4.3.2 Dotace

V rámci prováděného průzkumu bylo zjištěno, že na Neveklovsku byly některé aktivity související s financováním drobné církevní architektury podpořeny dotacemi. Některé z dotací byly poskytnuty na financování akcí rozsáhlejšího charakteru, které zahrnovaly i oblast drobných církevních objektů. Podrobnější údaje o získaných dotacích jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 11: Přehled získaných dotací

Období	Částka dotace	Poskytovatel dotace - program, fond	Akce
2003	70 000 Kč	Ministerstvo kultury Havarijní – střešní program	Oprava kapličky Panny Marie
2011	4 290 EUR	Evropská unie – Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA)- Projekt Program Mládež v akci	Instalace sochy Ježíše Krista
2011	4 160 899 Kč	Evropská unie – Evropský fond pro regionální rozvoj Program Rozvoj venkova – oblast fyzické realizace	Úprava okolí Božích muk a kříže v rámci revitalizace centrální části města Neveklov – náměstí Jana Heřmana
2014	92 000 Kč	Středočeský kraj – Fond kultury a obnovy památek	Oprava kapličky sv. Jana Nepomuckého

zdroj: vlastní zpracování⁴⁹

Dotace poskytnutá na opravu kapličky Panny Marie z Programu Ministerstva kultury ČR určeného na podporu kulturního dědictví, ve výši necelých 20 % z celkových výdajů, byla využita na obnovu omítek a balustrády a opravy střechy kapličky. Obnova kapličky proběhla v roce 2003.

⁴⁹ Zpracováno na základě: údajů ze Zprávy o činnosti Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště Středních Čech za rok 2004; výsledků výběrového řízení programu Mládež v akci z roku 2010; údajů zveřejněných v přehledu poskytnutých dotací z fondů Středočeského kraje; údajů ze seznamu schválených projektů Regionálního operačního programu Střední Čechy

V roce 2011 získal spolek Nevenia působící na Neveklovsku prostřednictvím agentury pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (EACEA) prostředky Evropské unie z programu Mládež v akci ve výši 4 290 EUR na projekt Obnova kraje = obnova života. Z těchto získaných prostředků bylo financováno několik akcí za účelem rozvoje společenského života v Neveklově a obnovy krajiny. Jednou z nich byla instalace dřevěné sochy Ježíše Krista za Neveklovem, která proběhla v červenci roku 2011. Socha, inspirovaná sochou Krista nad Rio de Janeirem v Brazílii, byla vystavěna na soukromém pozemku se souhlasem jeho majitele. Z obdržených finančních prostředků od Evropské Unie bylo, na základě informace získané od zástupce spolku Nevenia, na výstavbu sochy vynaloženo přibližně 5 500 Kč. Materiál na výstavbu obdrželo sdružení Nevenia jako sponzorský dar od soukromé firmy.

Ve stejném roce získalo město Neveklov dotaci ve výši 72,50 % z celkové částky 5 739 171 Kč na financování akce s názvem Revitalizace centrální části města Neveklov – náměstí Jana Heřmana, při které bylo upraveno okolí Božích muk a dřevěného kříže na kamenném podstavci, které stojí na náměstí.

Dotace na opravu kapličky svatého Jana Nepomuckého, která proběhla v roce 2014, představovala 94,36 % celkové částky opravy a byla využita na rekonstrukci pláště kapličky, na odvodnění terénu, dále na opravu kamenné plochy kolem kapličky, oplocení a interiéru kapličky s obrazem sochy sv. Jana Nepomuckého. Kompletní oprava kapličky byla provedena na základě porovnání nabídek v rámci výběrového řízení za cenu 97 500 Kč. V tomto případě byla dotace získána až na druhý pokus. Dotace ve výši 68 000 Kč, na financování opravy kapličky, o kterou obec původně požádala, nebyla přiznána.

Na poskytování dotací upozorňují informační tabule umístěné u objektů. Pouze u kapličky Panny Marie tato tabule chybí, neboť u kapličky není vhodné místo pro její instalování.

Možnost získávání finanční podpory

Pro získávání finanční podpory v oblasti obnovy drobné církevní architektury ve Středočeském kraji je zřízen Středočeský Fond kultury a obnovy památek, který je spravován odborem kultury a památkové péče Středočeského kraje. Z tohoto fondu mohou vlastníci drobných církevních objektů získávat prostředky na jejich obnovu, a to v rámci dvou ze čtyř oblastí podpor, a to oblastí s názvem „Obnova kulturních památek“ a „Obnovy drobných památek“. Pro rok 2017 nebyl v době zpracování této diplomové práce

určen termín pro přijímání žádostí o dotace. Nové zastupitelstvo Středočeského kraje rozhodne, jaké dotace budou v roce 2017 poskytovány.

Ostatní možnosti podpory financování drobné církevní architektury na Neveklovsku byly uvedeny v teoretické části diplomové práce.

5 Výsledky

Na základě terénního výzkumu, provedeného na katastrálním území města Neveklov v roce 2015 a 2016, bylo prozkoumáno a zdokumentováno celkem 44 objektů drobné církevní architektury, z toho 27 křížů, sedm kapliček, sedm zvoníček, dvoje Boží muka a jedna socha. Z celkového počtu zmapovaných objektů jsou čtyři evidované v Ústředním seznamu kulturních památek, jsou tedy památkově chráněné. Na tyto objekty se vztahuje zákon o státní památkové péči. Ostatní drobné církevní objekty na Neveklovsku mají charakter místního významu.

S pomocí několika vytvořených stupnic byl zhodnocen stav a okolí všech drobných církevních objektů. Hodnocení následně ukázalo, že většina objektů je v relativně dobrém stavu. Bylo zjištěno, že šest objektů se nachází ve výborném stavu. Jde o jedna Boží muka, dvě kapličky, jednu zvoníčku, jeden kříž a jednu sochu. Naopak špatný stav byl shledán u pěti objektů. Konkrétně jde o jednu kapličku, dvě zvoníčky a dva kříže.

Na Neveklovsku se původně nacházelo více drobných církevních objektů, které již dnes nelze nalézt. Dva z objektů zanikly, a to socha sv. Eligia v Neveklově, která byla zničena během 2. světové války, a kaplička v Radslavicích. Na zkoumaném území se nacházel křížový kámen, který se během terénního výzkumu nepodařilo nalézt, neboť se na svém původním místě nevyskytuje.

Pomocí katastrálních map a nahlížení do katastru nemovitostí zveřejněných na internetu bylo zjištěno několik skupin vlastníků pozemků, na kterých se drobné církevní objekty nacházejí, a byla ověřena vlastnická práva k objektům. Mezi tyto vlastníky patří město Neveklov vlastníci 25 objektů, soukromé osoby, které vlastní devět objektů, Římskokatolická farnost Křečovice vlastníci šest objektů, a u tří objektů se nepodařilo vlastníka zjistit. Dalším vlastníkem je spolek Nevenia, který má vlastnická práva k jednomu objektu drobné církevní architektury.

Na základě srovnávacího rozboru a z výsledného celkového stavu objektů drobné církevní architektury lze usuzovat, že v průměru nejlépe se o tyto objekty stará město Neveklov. Průměrně nejhorší stav mají objekty, u kterých se nepodařilo zjistit vlastníka.

V rámci terénního výzkumu bylo zjištěno, že ani jeden z památkově chráněných objektů drobné církevní architektury není označen cedulkou s informací, že jde o kulturní památku.

Z hlediska umístění stojí nejvíce objektů v obcích patřících do katastru města Neveklov či na jejich okraji, a to 31 objektů. Mimo zástavbu se nachází 13 objektů drobné církevní architektury.

Co se týče financování péče o drobné církevní objekty, probíhá převážně z prostředků města Neveklov. Město v minulých letech vynaložilo prostředky na obnovu všech svých kaplí a Božích muk. V období let 2003 až 2014 využilo město na opravu drobných církevních objektů či jejich okolí také tři dotační programy. Jednalo se o opravy dvou kapliček (kaplička Panny Marie v Neveklově, kaplička sv. Jana Nepomuckého za Neveklovem) a o úpravu okolí Božích muk a kříže na náměstí v Neveklově v rámci revitalizace centrální části města. Ostatní vlastníci drobných církevních objektů, pokud o objekty pečují, provádějí opravy a údržbu obvykle svépomocí, a financují je ze soukromých prostředků. O některé objekty drobné církevní architektury pečují také dobrovolníci, kteří tuto péči provozují jako zájmovou činnost.

Při ověřování, zda vlastníci při péči o kulturní památky dodržují povinnosti, které jim ukládá zákon, bylo zjištěno, že město Neveklov pečuje o kulturní památky tak, aby zůstaly zachovány, udržuje a chrání je před poškozením, zničením či odcizením. Tyto povinnosti plní tím, že památky opravuje, pečuje o jejich okolí a chrání je před zničením, např. stavbou oplocení nebo ohrazení. Přestože památky vzbuzují dojem kvalitně a odborně provedené práce, bylo zjištěno, že při péči o kulturní památky nebyly pokaždé dodrženy postupy stanovené zákonem o státní památkové péči. Jde například o zažádání o vyjádření obecního úřadu obce s rozšířenou působností před provedením oprav památky, nebo o projednání přípravné a projektové dokumentace s odbornou organizací státní památkové péče pro ověření plnění podmínek stanovených v závazném stanovisku obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Následně tedy nebylo možné ověřit, zda opravy provádí fyzická osoba, která má k tomu odborné předpoklady a rovněž tak nebylo památkové inspekci umožněno vykonávat odborný dozor nad prováděnými úkony. Povinnosti stanovené zákonem o památkové péči byly dodrženy v případě rekonstrukce kapličky Panny Marie, která byla prováděna pod odborným dozorem pracovníků Národního památkového ústavu. Výše uvedené nedostatky byly zjištěny u Božích muk.

6 Závěry a doporučení

V diplomové práci byly zmapovány a zdokumentovány objekty drobné církevní architektury na vybraném území, tedy na katastrálním území města Neveklov. Stav těchto sledovaných objektů byl různý. Na některých je zřejmá péče vlastníků, lze zde ale najít i objekty neudržované, a jednomu z nich hrozí bezprostřední zánik.

Vlastnická práva k drobným církevním objektům nejsou na Neveklovsku ve všech případech vyjasněná. Jako příklad lze uvést několik křížů, které stojí na pozemcích vlastněných Středočeským krajem – Krajskou správou a údržbou silnic. Na základě dotazu bylo majitelem pozemků sděleno, že nejsou vlastníky těchto objektů. Vlastníky se v těchto případech nepodařilo zjistit.

O všechny čtyři kulturní památky na Neveklovsku jejich vlastníci pečují a udržují je ve velmi zachovalém stavu, a plní tak povinnost uloženou zákonem o státní památkové péči. Některé povinnosti, stanovené tímto zákonem, však město Neveklov při péči o kulturní památky nesplnilo. Obnova Božích muk proběhla bez zažádání příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností o vyjádření před provedením jejich oprav či rekonstrukce, a bez projednání přípravné a projektové dokumentace s odbornou organizací státní památkové péče. Při opravě kapličky Panny Marie byly povinnosti stanovené zákonem o státní památkové péči splněny. Na zjištěné nedostatky byl starosta města Neveklov upozorněn při osobním jednání na Městském úřadu Neveklov.

Ačkoliv není označování kulturních památek povinností vlastníků, bylo v rámci terénního výzkumu zjištěno, že ani jeden ze čtyř památkově chráněných drobných církevních objektů na sledovaném území není označen tabulkou s nápisem „Kulturní památka“. Vlastníkům bylo doporučeno označit kulturní památky touto tabulkou, a bylo jim sděleno, že tabulky lze po vyplnění formuláře získat na odboru výstavby a územního plánování - památkové péče, na Městském úřadu Benešov.

V oblasti financování péče o drobné církevní objekty bylo zjištěno, že město Neveklov ví o možnostech využívat dotace a tuto podporu v minulosti několikrát využilo. Využívání dotací na opravu církevních objektů však představuje pro Městský úřad Neveklov neúměrnou administrativní zátěž.

Za účelem vytvořit podmínky pro zvýšení zájmu o péči o drobnou církevní architekturu byli vlastníci drobných církevních objektů na Neveklovsku písemně i ústně dotazováni, zda mají povědomí o možnostech získání finančních prostředků na obnovu objektů, které vlastní. Subjektům, které na dotazy reagovaly, byly poskytnuty relevantní informace o možnostech získání dotací a grantů na obnovy jejich drobných církevních objektů a byla jim nabídnuta pomoc v podobě poskytnutí informací v případě vypsání kol pro podávání žádostí včetně nabídky pomoci s administrativními úkony spojenými s podáváním žádosti. Příloha 3 obsahuje jeden z textů emailu, které byly zaslány vlastníkům objektů.

Vyhledání polohy několika objektů bylo ztíženo jejich nesprávným či chybějícím vyznačením v mapě. Autoři mapového portálu www.mapy.cz byli upozorněni na chybné nebo chybějící vyznačení drobných církevních objektů prostřednictvím vyplnění formuláře, který je k tomuto určen. Od správce portálu byla obdržena odpověď s informací, že došlo k vyznačení (či úpravě vyznačení) objektu v mapě.

Zmapováním, zdokumentováním, zjištěním vlastníků a ověřením, zda se o drobné církevní objekty starají tak, jak jim ukládá zákon, byly naplněny cíle stanovené v této diplomové práci.

7 Závěr

I přes zničení řady památek během 2. světové války, kdy byla oblast Neveklovska vysídlena, a přes potlačování zájmu o víru a cílenou snahu o likvidaci církevních památek během druhé poloviny minulého století, je překvapivé, kolik drobných církevních objektů se na Neveklovsku do dnešní doby dochovalo. Je zřejmé, že zájem o drobnou církevní architekturu v této oblasti i přes nepříznivé historické události přetrvává. Obnova církevních památek je tak jedním z ukazatelů zájmu obyvatel této oblasti o krajinu, ve které žijí. Důkazem tohoto zájmu je i skutečnost, že město Neveklov do budoucna zamýšlí opravy dalších drobných církevních objektů a že v této oblasti vznikají i nové drobné objekty s náboženskou tematikou.

Smyslem vytvoření co nejpodrobnějšího seznamu objektů drobné církevní architektury na Neveklovsku, zdokumentování jejího stavu a poukázání na problematiku jejího financování, bylo zvýšit motivaci vlastníků k péči o drobné církevní objekty vyskytující se v této oblasti. Předání informací o možnostech získávání podpory na péči o tyto objekty a upozornění na určité nedostatky, které vznikají v důsledku hospodaření s omezenými finančními možnostmi vlastníků, by mělo přispět ke zkvalitnění péče o drobnou církevní architekturu do budoucna.

8 Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura

BELISOVÁ, Natalie (ed.). *Chraňte památky-- , --půjčte jim na zimu svetr: sborník příspěvků semináře věnovaného obnově drobných památek v krajině : Děčín 2008*. Krásná Lípa: Správa Národního parku České Švýcarsko, 2008. 174 s. ISBN 978-80-254-3362-1.

BĚLOHRADSKÝ, René, Natalie BELISOVÁ a Petr BOŘIL. *Kamenné kříže Čech, Moravy a Slezska*. Liberec: Knihy 555, 2013. 272 s. ISBN 978-80-86660-37-0.

Církevní stavby: stavební kniha 2012. 1. vyd. Praha: ČKAIT, 2012. 176 s. ISBN 978-80-87438-24-4.

DAVID, Petr a Vladimír SOUKUP. *777 kostelů, klášterů, kaplí České republiky*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2002. 370 s. ISBN 80-7011-708-7.

FROLEC, Václav. *Lidová architektura na Moravě a ve Slezsku*. 1.vyd. Brno: Blok, 1974. 399 s.

FULÍN, František a Anna FULÍNOVÁ. *Kronika Příbyšic: Kniha záznamů každých nehod a příhod od roku 1900* [online]. In.: s. 105 [cit. 2016-07-16].

HÁJEK, Pavel. *Obnova a údržba drobné sakrální architektury: základní principy a zásady*. České Budějovice: Místní akční skupina Sdružení Růže v nakl. Halama, 2010. 48 s. ISBN 978-80-87082-18-8.

HÁJEK, Tomáš a Irena BUKAČOVÁ. *Příběh drobných památek: (od nezájmu až k fascinaci)*. Lomnice: Studio JB, 2001. Krajina domova. 142 s. ISBN 80-900903-9-7.

HÁJEK, Tomáš. *Zánik a vznik památkových péčí: filozofie památkové péče*. Praha: Epoque, 2005. 200 s. ISBN 80-86328-71-6.

KESNER, Ladislav. *Marketing a management muzeí a památek*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. Expert (Grada). 304 s. ISBN 80-247-1104-4.

KOUBEK, Pavel. *Krajem zapomenutých svědků*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2007. 116 s. ISBN 978-80-86559-84-1.

KRÁL, Miroslav. *Živohošťská farnost: její historie a současnost : 1057-2007*. Vyd. 1. V Hubenově: Římskokatolická farnost Živohošť a Obec Chotilsko v nakl. All direct Praha, 2007. 335 s. ISBN 978-80-239-9128-4.

MALACH, Roman a Miroslav VÁLKA (eds.). *Vesnická stavební kultura: stavební materiál - domová dispozice - slohové ohlasy - dřevěné sakrální stavby*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Etnologické studie. 264 s. ISBN 978-80-210-7540-5.

NITRA, Josef. *Oheň a lidé v českých zemích do roku 1895*. Nové Město nad Metují: Hasiči, 2010. 158 s. ISBN 978-80-904606-0-7.

NUSEK, Jindřich a Jan SVOBODA. *Příběh kapliček: drobné sakrální objekty na Podblanicku*. Vyd. 1. Vlašim: Český svaz ochránců přírody Vlašim, 02/09 základní organizace, 2001. 130 s. ISBN 80-86452-06-9.

PEK, Tomáš. *Stavební památky: specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 214 s. ISBN 978-80-7357-462-8.

PODLAHA, Antonín. *Posvátná místa království Českého*. V Praze, 1911. Dědictví Svatojanské. 220 s.

PRECLÍK, Vladimír. *Smírčí kameny*. 1. vyd. Ilustroval Rostislav VANĚK. Praha: Československý spisovatel, 1990. 336 s. ISBN 80-202-0174-2.

ŠTOGROVÁ, Jarmila. *Kaplička na návsi, křížek v polích: almanach konference Místní komunita a drobné památky : [Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě] : Česká Lípa 13.-14.5.2006*. Česká Lípa: Drobné památky severních Čech, 2006. 143 s. ISBN 80-239-7306-1.

TOMÍŠKOVÁ, Marie a Eva ROZEHNALOVÁ. *Církevní stavby*. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 1995. 167 s. ISBN 80-85124-48-3.

VALENČÍK, Michal. *Ohrožené památky: (kostely, kaple a kapličky v České republice)*. Vyd. 1. Praha: Baset, 2006. 296 s. ISBN 80-7340-082-0.

VAVERKA, Jiří. *Moderní sakrální stavby církví a náboženských společností na území Čech, Moravy a Slezska*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2004. 380 s. ISBN 80-7217-297-2.

Legislativní zdroje

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Internetové zdroje

ČESKONĚMECKÝ FOND BUDOUCNOSTI [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.fondbudoucnosti.cz/>

DĚJINY ARCHITEKTURY. *Vývoj památkové péče ve 2. pol. 20. století* [online]. 2008 [cit. 2016-07-11]. Dostupné z: <http://architektura.klenot.cz/dejiny-architektury/123-28-vyvoj-pamatkove-pece-ve-2-pol-20stoleti>

DROBNÉ PAMÁTKY. *Databáze drobných památek České republiky* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.drobnepamatky.cz/>

DROBNÉ SAKRÁLNÍ STAVBY. *Nenahraditelná paměť krajiny, příběhů a lidí*. [online]. [cit. 2016-08-05]. Dostupné z: <https://www.lovecpokladu.cz/home/drobne-sakralni-stavby-nenahraditelna-pamet-krajiny-pribehu-a-lidi-6379>

EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ. *Kultura* [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.dotaceu.cz/cs/Microsites/IROP/Tema/Kultura>

HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR ČR. *Časopis 112 ROČNÍK XV ČÍSLO 4/2016*. [online]. [cit. 2016-06-21]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xv-cislo-4-2016.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

HRUBÝ, Petr, Eva ALTOVÁ a Antonín KADLEC. *Metodika dokumentace drobných památek* [online]. 81 [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <http://www.npu.cz/publikace/metodika-dokumentace-drobnych-pamatek.pdf>

KATASTR NEMOVITOSTÍ A KATASTRÁLNÍ MAPA. [online]. [cit. 2016-7-15]. Dostupné z: http://www.ikatastr.cz/#zoom=8&lat=49.74701&lon=15.7673&layers_3=0B000FFTF

MAPY GOOGLE. [online]. 2009 [cit. 2016-4-23]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps>

MĚSTO BENEŠOV [online]. [cit. 2016-09-09]. Dostupné z: <http://www.benesov-city.cz/>

MĚSTO NEVEKLOV. *Město Neveklov - oficiální stránky města* [online]. 2006 [cit. 2016-08-18]. Dostupné z: <http://www.neveklov.cz/>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Seznam vyhodnocených žádostí DT. 4* [online]. [cit.2016-05-11]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=8b4230a6-7dd0-4253-a382-80aff3941620>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dotace a programy* [online]. [cit. 2016-07-14]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Regionalni-politika-a-cestovni-ruch/Podpora-regionu/Programy-Dotace/>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Národní dotace* [online]. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

MINISTERSTVO KULTURY. *Dotační programy* [online]. [cit. 2016-07-17]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>

NADACE OBČANSKÉHO FÓRA [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.nadaceof.cz/>

NADACE VIA [online]. [cit. 2016-07-22]. Dostupné z: <http://www.nadacevia.cz/>

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *MonumNet* [online]. 2003 [cit. 2016-08-10]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>

NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV. *Památkový katalog* [online]. 2015 [cit. 2016-06-11]. Dostupné z: <http://www.pamatkovykatalog.cz/>

PATRIMONIA: STUDENTSKÝ VĚDECKÝ PROGRAM. *Manuál 4: Stavební a umělecké prvky historických objektů* [online]. 2013 [cit. 2016-07-10]. Dostupné z: http://www.patrimonia.cz/index.php?p=stavebni_prvky&site=default

POSAZAVI.COM. [online]. 2004 [cit. 2016-8-21]. Dostupné z: <http://tourist.posazavi.com/cz/aktualne.asp>

POŠKOZENÉ A ZNIČENÉ KOSTELY, KAPLE A SYNAGOGY V ČR. *Dotace*. [online]. 2008 [cit. 2016-07-03]. Dostupné z: <http://www.znicenekostely.cz/index.php?load=dotace>

PROPAMÁTKY. *Financování*. [online]. [cit. 2016-8-19]. Dostupné z: <http://www.propamatky.info/cs/financovani/>

REGIONÁLNÍ OPERAČNÍ PROGRAM STŘEDNÍ ČECHY. *Výzvy (schválené projekty)*. [online]. 2008 [cit. 2016-06-25]. Dostupné z: http://www.ropstrednicechy.cz/vyzvy_vyherci.php?parent=0f7ce1c0-9749-102d-8d39-00e0814daf34

ROZPOČET VEŘEJNĚ [online]. [cit. 2016-07-04]. Dostupné z: <http://www.rozpocetverejne.cz/>

SEZNAM.CZ. *Mapy.cz* [online]. Dostupné z: <https://mapy.cz/>

SMÍRČÍ KŘÍŽE, KŘÍŽOVÉ KAMENY A JINÉ POZORUHODNÉ KAMENNÉ PAMÁTKY. *Chlum*. [online]. [cit. 2016-09-15]. Dostupné z: http://www.smircikrize.euweb.cz/Ceska_Republika/Benesov/Chlum.html

STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Granty a dotace: Přehled poskytnutých dotací z fondů Středočeského kraje*. [online]. [cit. 2016-07-19]. Dostupné z: <http://www.kr-stredocesky.cz/web/urad/granty-dotace>

TURISTIKA.CZ. *Kostel sv. Havla v městečku Neveklov*. [online]. 2007 [cit. 2016-8-21]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/kostel-sv-havla-v-mestecku-neveklov>

Typologie drobných sakrálních památek [online]. In: [cit. 2016-05-14]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/2709010-Typologie-drobnych-sakralnich-pamatek.html>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Aktuálně: Vláda dnes schválila návrh nového památkového zákona.* [online]. 2009 [cit. 2016-06-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-dnes-schvalila-navrh-noveho-pamatkového-zakona-137222/>

Další zdroje

Korespondence s pracovníci Městského úřadu Benešov, odboru výstavby a územního plánování – památkové péče, Janou Chocholouškovou

Korespondence s varhaníkem Římskokatolické farnosti Křečovice, Václavem Altmannem

Korespondence se zástupcem spolku Nevenia

Návštěva výstavy „Střípky z historie Neveklova“

Rozhovor se starostou Neveklova, Ing. Janem Slabým

Rozhovor s farářem Římskokatolické farnosti Křečovice, Jindřichem Brandejsem

9 Seznam obrázků

Obrázek 1: Geografická poloha Neveklovska.....	43
Obrázek 2: Znak města Neveklov	44
Obrázek 3: Rozmístění drobných církevních objektů na Neveklovsku	48
Obrázek 4: Boží muka na náměstí v Neveklově	81
Obrázek 5: Boží muka na okraji Neveklova	83
Obrázek 6: Kaplička Panny Marie	85
Obrázek 7: Kaplička sv. Jana Nepomuckého.....	87
Obrázek 8: Kaplička v Jablonné	89
Obrázek 9: Kaplička u Příbyšic.....	91
Obrázek 10: Kaplička v Blažimi	93
Obrázek 11: Kaplička u Chlumu.....	95
Obrázek 12: Kaplička v Oušticích	97
Obrázek 13: Zvonička v Jablonné.....	99
Obrázek 14: Zvonička v Příbyšicích	101
Obrázek 15: Zvonička v Neštětících	103
Obrázek 16: Zvonička v Zádolí.....	105
Obrázek 17: Zvonička v Mlékovicích.....	107
Obrázek 18: Zvonička v Radslavicích	109
Obrázek 19: Zvonička v Dalešicích	111
Obrázek 20: Kříž na náměstí v Neveklově	113

Obrázek 21: Kříž u vchodu do kostela sv. Havla.....	115
Obrázek 22: Kříž u kostela v Chvojínku.....	117
Obrázek 23: Kříž na domě v Bělci.....	119
Obrázek 24: Kříž při polní cestě mezi Bělci a Blažimí.....	121
Obrázek 25: Kříž sv. Jana Nepomuckého.....	123
Obrázek 26: Kříž u Panského rybníka.....	125
Obrázek 27: Kříž v Nebřichu.....	127
Obrázek 28: Kříž u sběrného dvora.....	129
Obrázek 29: Kříž na křižovatce Neveklov - Křečovice - Živohošť.....	131
Obrázek 30: Kříž u Roháče.....	133
Obrázek 31: Kříž na zdi u kostela sv. Havla.....	135
Obrázek 32: Kříž u silnice Bělce - Stranný.....	137
Obrázek 33: Kříž u silnice Stranný - Blažim.....	139
Obrázek 34: Kříž za Příbyšicemi.....	141
Obrázek 35: Kříž v ulici Pražská.....	143
Obrázek 36: Kříž v Dubovce.....	145
Obrázek 37: Kříž před Zárybnicí.....	147
Obrázek 38: Kříž u silnice Bělce - Netluky.....	149
Obrázek 39: Kříž v Mlékovicích.....	151
Obrázek 40: Kříž před Nebřichem.....	153
Obrázek 41: Kříž na rozcestí u silnice.....	155
Obrázek 42: Kříž za Novým rybníkem.....	157
Obrázek 43: Kříž u Zádolí.....	159
Obrázek 44: Kříž u odbočky na Chvojínek.....	161
Obrázek 45: Kříž v Oušticích.....	163
Obrázek 46: Kříž (torzo) u plotu kostela v Chvojínku.....	165
Obrázek 47: Socha Krista za Neveklovem.....	167
Obrázek 48: Socha sv. Eligia (minulost, současnost).....	168
Obrázek 49: Kříž u plotu kostela v Chvojínku (minulost a současnost).....	169
Obrázek 50: Křížový kámen (nenalezen).....	170
Obrázek 51: Kaplička v Radslavicích (zaniklá).....	170
Obrázek 52: Formulář pro získání tabulky s označením kulturní památky.....	171

10 Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled cen za vybrané práce.....	32
Tabulka 2: Přehled cen za údržbu doprovodné zeleně.....	34
Tabulka 3: Přehled vlastnických práv.....	52
Tabulka 4: Boží muka na Neveklovsku.....	54
Tabulka 5: Kapličky na Neveklovsku.....	54
Tabulka 6: Zvoničky na Neveklovsku.....	55

Tabulka 7: Kříže na Neveklovsku.....	56
Tabulka 8: Socha na Neveklovsku.....	58
Tabulka 9: Srovnání stavu objektů dle typu vlastníka	58
Tabulka 10: Porovnání drobných církevních objektů dle umístění.....	60
Tabulka 11: Přehled získaných dotací.....	64

11 Seznam grafů

Graf 1: Počty drobných církevních objektů dle typu	49
Graf 2: Výdaje z rozpočtu obce	62

12 Příloha 1

Boží muka

Boží muka na náměstí v Neveklově

Umístění: na náměstí Jana Heřmana v Neveklově

Souřadnice: 49,75380 °N 14,53318 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: zdivo

Datace: 1773

zdroj: www.mapy.cz

Pilířová Boží muka, vystavená roku 1772 jako morový sloup, stojí přímo v centru obce Neveklov, na náměstí Jana Heřmana. Od roku 1958 je tento objekt památkově chráněn, jedná se o kulturní památku. Boží muka stojí na kamenném čtvercovém podstavci, který je ohraničen železným řetězem napnutým mezi šesti kamennými sloupky. Z jedné strany objektu jsou v jeho střední části umístěny sluneční hodiny. Z druhé strany památky je napsáno „Postaveno na odvrácení moru roku 1772, kdy v Neveklově zemřelo 133 občanů.“ Objekt je krytý stříškou z pálených tašek, na níž je umístěna kamenná koule s hvězdou. Boží muka tvoří spolu s dalšími památkami dominantu náměstí, a to především svou výškou, která je okolo 5 metrů.

Obrázek 4: Boží muka na náměstí v Neveklově

zdroj: vlastní fotodokumentace

Boží muka na okraji Neveklova

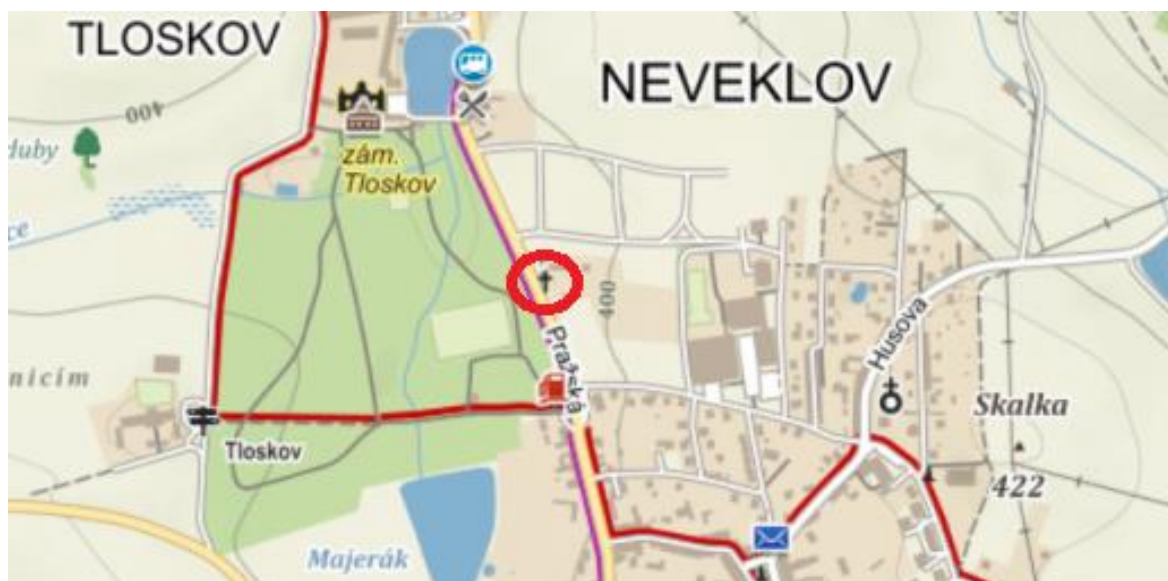
Umístění: na okraji Neveklova naproti fotbalovému hřišti, při silnici na Tloskov

Souřadnice: 49,75741 °N 14,52907 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: zdivo

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Pilířová zděná Boží muka stojí u cesty naproti fotbalovému hřišti na okraji města Neveklov, u silnice č. 105 vedoucí na Tloskov. Podstavec objektu má čtvercový půdorys a je natřen na šedo. Památka byla v roce 2016 opravena, tj. omítnuta a natřena. Dva ze čtyř malých výklenků byly osazeny malými plastikami. Jednou je z nich je mosazná Panna Marie a druhou je pozlacená hlava Ježíše Krista. Boží muka jsou ve výborném stavu, jejich okolí je zběžně upravované.

Obrázek 5: Boží muka na okraji Neveklova

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kapličky

Kaplička Panny Marie

Umístění: v Neveklově na křižovatce ulic Pražská a Komenského

Souřadnice: 49,75306 °N 14,53036 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: zdivo

Datace: 1700

zdroj: www.mapy.cz

Památkově chráněná zděná kaplička Panny Marie s vnitřním prostorem stojí uprostřed křižovatky ulic Pražská a Komenského v Neveklově. Objekt, který má bílo béžový nátěr má čtvercový půdorys a stojí na vydlážděném oblé čtvercové základně s obrubníkem. Kaplička tvořená čtyřmi pilíři spojenými půlkruhovými oblouky má v dolní části ozdobné zábradlí z nízkých sloupů, tzv. balustrádu. Pod střechou z pálených tašek jsou na každé straně nápisy: „Vystavena r.1700“, „Ave Maria“, „Opravena r.2004“. Na střeše je umístěn kovový křížek. Jak napovídá nápis na kapličce, objekt byl roku 2004 s pomocí dotace opraven. V prostoru kapličky je umístěn jehlan sloužící jako podstavec pro sochu Panny Marie, která zde byla původně uložena. Objekt je ve velmi dobrém stavu.

Obrázek 6: Kaplička Panny Marie

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kaplička sv. Jana Nepomuckého

Umístění: u cesty při silnici vedoucí z Neveklova směrem na obec Tisem

Souřadnice: 49,74940 °N 14,55302 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: zdivo

Datace: 2. polovina 19. století

zdroj: www.mapy.cz

Zděná zrekonstruovaná kaplička sv. Jana Nepomuckého stojí při cestě vedoucí do obce Zaječí, přibližně 150 metrů od silnice č. 114. Jedná se o prostorovou kapličku, uvnitř které je umístěn obraz sochy sv. Jana Nepomuckého a malý kamenný oltář s pozlaceným nápisem „svatý Jene oroduj za nás“. Oltář je vyzdoben květinami a svíčkou. Vstup do kapličky je zabezpečen kovovými nahnědo natřenými dveřmi s mříží, fasáda je natřena bílou a žlutou barvou. Bezprostřední okolí kapličky tvoří kamenné plato a hnědý ochranný dřevěný plůtek. Střecha kapličky, na jejímž vrcholu je umístěn křížek, je pokryta červenými pálenými taškami. Kaplička byla kompletně zrekonstruována v roce 2014. Na plotu okolo kapličky je připevněna cedule s informacemi o financování její rekonstrukce.

Obrázek 7: Kaplička sv. Jana Nepomuckého

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kaplička v Jablonné

Umístění: v centru obce Jablonná blízko rybníku naproti hasičské zbrojnici

Souřadnice: 49,77932 °N 14,45064 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: zdivo

Datace: 2. polovina 18. století

zdroj: www.mapy.cz

Výklenková kaplička v Jablonné stojí na travnatém prostranství pod vzrostlými lipami v centru obce u rybníčku naproti hasičské zbrojnici nedaleko zámku Jablonná. Za kapličkou stojí dřevěná zvonička. Fasáda kaplička je natřena na bílo, přičemž oblouk pod stříškou z pálených tašek má okrovou barvu. V zamřížovaném výklenku je umístěna plastika světce, obrázek Panny Marie s malým Ježíšem a květinová výzdoba se svíčkou. Prostor okolo kapličky je vydlážděn a celý objekt je obestavěn nízkým dřevěným na hnědo natřeným plotem. Kaplička je v relativně dobrém stavu, omítka v dolní části objektu je oprýskaná. Okolí kapličky je upravované.

Obrázek 8: Kaplička v Jablonné

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kaplička u Příbyšic

Umístění: při silnici vedoucí z Neveklova na Konopiště, u odbočky na Příbyšice

Souřadnice: 49,77135 °N 14,59941 °E

Vlastnictví: Město Neveklov

Materiál: zdivo

Datace: přelom 19. a 20. století

zdroj: www.mapy.cz

Výklenková kaplička s fasádou natřenou na bílo, a s růžovým zdobením na oblouku nad výklenkem a v horní části objektu, stojí při silnici vedoucí z Neveklova do Konopiště v blízkosti autobusové zastávky pod vzrostlou lípou. Ve výklenku, který je po svém obvodu ozdoben umělými květy, je v dřevěném rámu umístěn obraz Krista a postavy světce, a pod ním bílá, též dřevem orámovaná destička s nápisem „Provázej nás po cestách našich všemohoucí Bůh otec, Syn a Duch svatý...amen“. Kaplička spolu se třemi lípami, je obestavená kovovým modře natřeným plotem. Na vrcholu objektu je umístěn kamenný kříž. U památky je položeno několik umělých květin a svíčky. Objekt je v dobrém stavu a jeho okolí je upravené. Dle kroniky Fulínových se pro kapličku užívá název „Kaplička Svaté trojice“.

Obrázek 9: Kaplička u Příbyšic

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kaplička v Blažimi

Umístění: v centru obce Blažim na návsi

Souřadnice: 49,76214 °N 14,45331 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: zdivo

Datace: 1824

zdroj: www.mapy.cz

Prostorová zděná kaplička o čtvercovém půdorysu se zvoničkou se nachází v centru obce Blažim na návsi na travnaté ploše mezi čtyřmi vzrostlými jírovci. Fasáda objektu je bíle natřená. Do kapličky vedou dva betonové schody a dřevěné dveře. Na jedné straně kapličky jsou umístěny sluneční hodiny a na střeše je zvonička. Stav kapličky je relativně dobrý, zdivo je místy oprýskané, zejména v dolní části objektu u vchodu. Okolí památky je zběžně upravené.

Obrázek 10: Kaplička v Blažimi

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kaplička u Chlumu

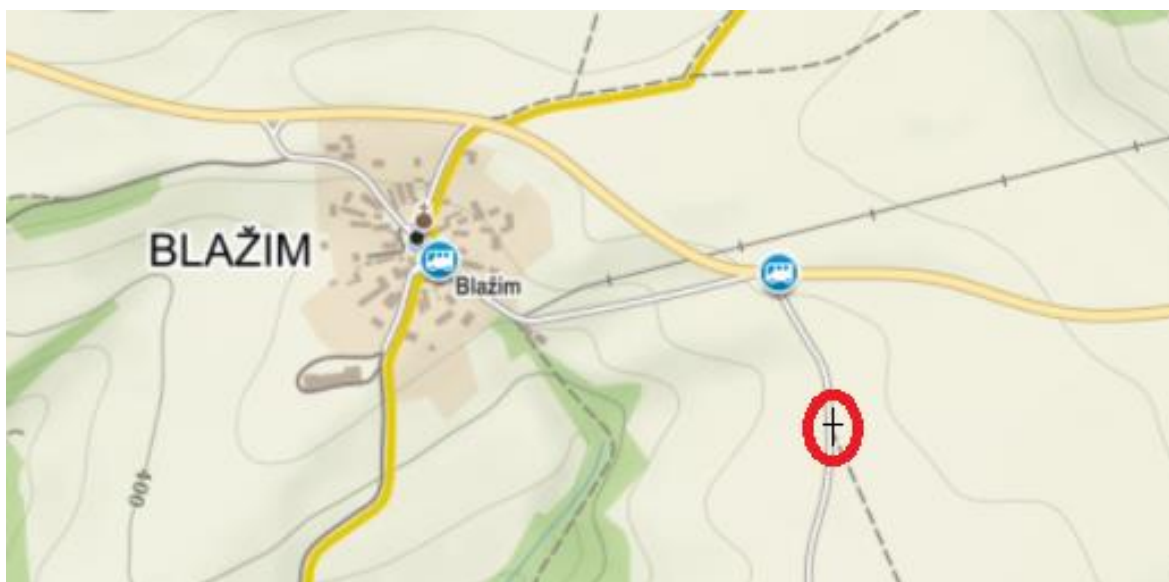
Umístění: za Farským lesem směrem na Blažim, při cestě vedoucí do osady Chlum, přibližně 200 metrů od silnice č.114

Souřadnice: 49,75979 °N 14,46091°E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: zdivo

Datace: přelom 18. a 19. století

zdroj: www.mapy.cz

Kaplička s bíle natřenou fasádou stojí v travnatém porostu za Farským lesem na rozcestí při silnici vedoucí do osady Chlum a polní cesty, přibližně 250 metrů od silnice č. 114 vedoucí z Blažimi na Stranný. Jedná se o zděnou výklenkovou kapličku s kovovým křížkem umístěným na vrcholu objektu. V zaskleném uzavřeném výklenku jsou umístěny dvě svíce, malý křížek s postavou Krista, tři obrázky a několik menších předmětů. Po obou stranách kapličky jsou dva menší otevřené pozlacené výklenky, přičemž v jednom z nich je umístěna soška anděla. Kaplička je ve velmi dobrém stavu. Okolí objektu není upravené, ale nepůsobí zanedbaně.

Obrázek 11: Kaplička u Chlumu

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kaplička v Oušticích

Umístění: na kraji obce Ouštice při silnici, cca 50 metrů od odbočky na Lipku

Souřadnice: 49,78202 °N 14,53908 °E

Vlastnictví: soukromá osoba

Materiál: zdivo

Datace: nebyla zjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Zděná výklenková kaplička s bíle natřenou fasádou stojí na okraji obce Ouštice ve svahu na travnaté ploše pod vzrostlou lípou u silnice vedoucí z Ouštic na Lipku. Ve výklenku kapličky je umístěn velký dřevěný kříž s hliněnou soškou Ježíše Krista a nápisem INRI. Objekt je ze silnice obtížně viditelný, neboť je zakrytý větvemi lípy, vysokou travou a křovinami. Objekt se nachází se v poměrně špatném stavu, zdivo je v některých místech popraskané, omítka je oprýskaná a jeho okolí působí zanedbaně. V mapě na internetových stránkách www.mapy.cz je objekt nesprávně zakreslen, a proto bylo ve výřezu mapy původní zakreslení škrtnuto a objekt byl zakreslen správně.

Obrázek 12: Kaplička v Oušticích

zdroj: vlastní fotodokumentace

Zvoničky

Zvonička v Jablonné

Umístění: v centru obce u rybníčku za kapličkou

Souřadnice: 49,77935 °N 14,45062 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: dřevo

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Dřevěná zvonička v Jablonné stojí na návsi v bezprostřední blízkosti tamní kapličky, u rybníčku naproti hasičské zbrojnici nedaleko zámku. Zvonička se stříškou, pod kterou visí zvon je připevněna k úzkému kovovému sloupku umístěném na kamenné základně čtvercového půdorysu. Zvonička je ve velmi dobrém stavu, stejně jako její okolí, které je pečlivě upravené.

Obrázek 13: Zvonička v Jablonné

zdroj: vlastní fotodokumentace

Zvonička v Příbyšicích

Umístění: v centru obce

Souřadnice: 49,76855 °N 14,60115 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: kámen

Datace: 1882

zdroj: www.mapy.cz

Zvonička se nachází v centru obce Příbyšice v blízkosti domu č.p. 27. Na zvoničku byla umístěna pamětní deska, na níž je napsáno „Na památku padlým a zemřelým obce Příbyšické ve světových válkách“ a uvedena jména tehdejších obyvatel, kteří padli ve válkách. Nad deskou je zasklený výklenek se soškou Panny Marie. Zvonička je spolu se dvěma mladými lipkami v ohradě oplocena dřevěným ochranným plůtkem. Na vrcholu objektu je umístěn kamenný kříž. Objekt je ve výborném stavu a jeho okolí je zběžně upravované.

Obrázek 14: Zvonička v Příbyšicích

zdroj: vlastní fotodokumentace

Zvonička v Neštětících

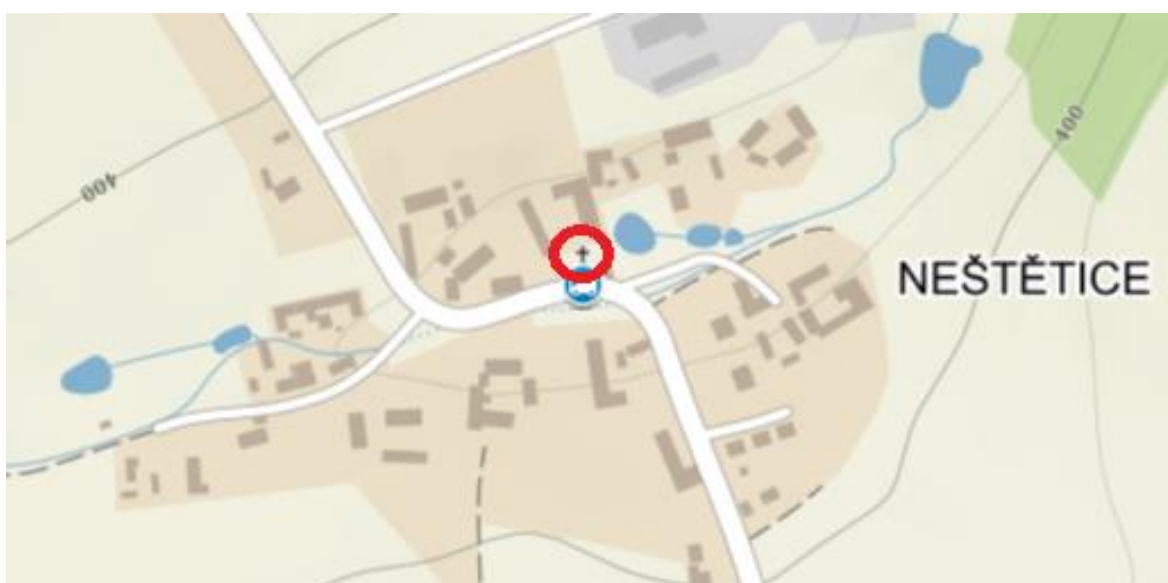
Umístění: v centru obce u silnice vedle hasičské zbrojnice

Souřadnice: 49,76256 °N 14,57979 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: kámen

Datace: 1882

zdroj: www.mapy.cz

Kamenná pilířová zvonička se nachází v centru obce Neštětice u autobusové zastávky poblíž hasičské zbrojnice. Objekt stojí na oploceném travnatém prostranství u silnice vedoucí obcí. Oplocení je tvořeno drátěným pletivem, které je uchyceno k osmi do čtverce zasazených kamenných sloupců. Na vrcholu zvoničky je umístěn kamenný kříž a pod ním v lucerně visí menší zvon. Na podstavci je do kamene vyryt rok výstavby zvoničky „1882“. Zvonička je v poměrně dobrém stavu, místy je pokryta lišejníkem. Okolí zvoničky je zběžně upravené.

Obrázek 15: Zvonička v Neštětích

zdroj: vlastní fotodokumentace

Zvonička v Zádolí

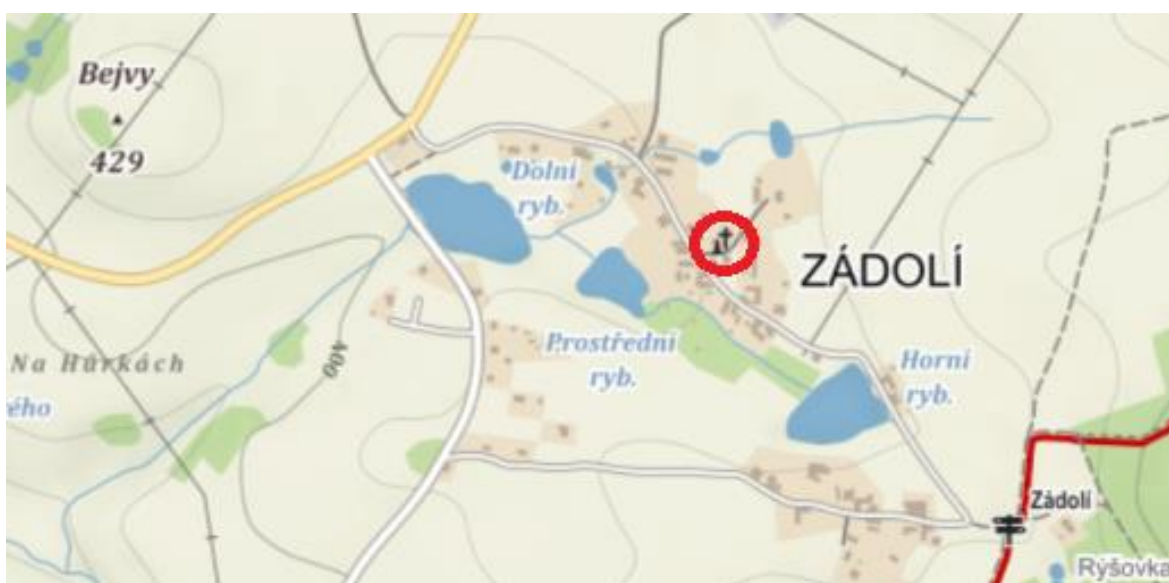
Umístění: v centru obce na návsi

Souřadnice: 49,73572 °N 14,51473 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: kámen

Datace: 1885

zdroj: www.mapy.cz

Kamenná sloupová zvonička stojí v centru obce Zádolí, v zástavbě v blízkosti stavení s č. ev. 3. Stojí na vyšším kamenném podstavci čtvercového půdorysu. Pod výklenkem, ve kterém jsou umístěny květiny, je do kamene vytesán rok výstavby zvoničky „1885“. Na lucerně, ve které se nachází zvon je umístěn kamenný kříž. Zvonička je v celkem dobrém stavu, na některých místech se na ní vyskytují skvrny od rzi a nečistot. Travnatá plocha v okolí objektu je zběžně upravená.

Obrázek 16: Zvonička v Zádolí

zdroj: vlastní fotodokumentace

Zvonička v Mlékovicích

Umístění: na kraji obce u cesty vedoucí do lesa

Souřadnice: 49,77576 °N 14,51487 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: kámen

Datace: 1900

zdroj: www.mapy.cz

Zvonička stojí na kraji obce Mlékovice, naproti domu s č. p. 23. Zvonička stojí na travnatém prostranství, na kamenném čtvercovém podstavci. Ve sloupu je výklenek, ve kterém jsou položeny svíčky. Pod ním je již slabě viditelný rok 1900, ve kterém byla zvonička vystavěna. U objektu je vybudováno posezení tvořené třemi lavičkami. Na lucerně se zvonem je umístěn kamenný kříž. Zvonička je v poměrně dobrém stavu, místy je pokryta lišejníkem. Okolí objektu je zběžně upravené.

Obrázek 17: Zvonička v Mlékovicích

zdroj: vlastní fotodokumentace

Zvonička v Radslavicích

Umístění: v obci v zástavbě, u č.p. 18

Souřadnice: 49,78037 °N 14,50955 °E

Vlastnictví: soukromá osoba

Materiál: kámen

Datace: 1883

zdroj: www.mapy.cz

Zvonička v obci Radslavice stojí na soukromém pozemku u zemědělské usedlosti č. p. 18. Nad kamenným podstavcem je vyryt rok výstavby zvoničky 1883, nad nímž je výklenek. Na vrcholu lucerny, ve které je zavěšen zvon, je umístěn kamenný kříž. Objekt je v poměrně dobrém stavu, místy zanesen nečistotami. Okolí objektu je však velmi zanedbané. Zvonička je zarostlá vysokou trávou a keři. Přístupu k objektu brání smečka psů, hlídajících vedlejší stavení.

Obrázek 18: Zvonička v Radslavičích

zdroj: vlastní fotodokumentace

Zvonička v Dalešicích

Umístění: v centru obce na návsi u zbořeniště

Souřadnice: 49,78830 °N 14,48025 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: kámen

Datace: 1868

zdroj: www.mapy.cz

Zvonička v Dalešicích se nachází v centru obce na návsi. Objekt stojí na kamenném čtvercovém podstavci, na vyvýšené ploše pod lípou. Na sloupu zvoničky je výklenek. Samotný objekt je v poměrně dobrém stavu, vyžaduje odstranění nečistot. Okolí objektu je velmi nevzhledné a zanedbané. U vyššího podstavce, který zarůstá trávou, jsou položeny dřevěné palety a zbytky stavebního materiálu. Před zvoničkou stojí stará konstrukce fotbalové branky a v její blízkosti se nachází také nevyužívaná stavební mobilní buňka.

Obrázek 19: Zvonička v Dalešicích

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříže

Kříž na náměstí v Neveklově

Umístění: na náměstí Jana Heřmana v Neveklově

Souřadnice: 49,75324°N 14,53834 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: dřevo, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Dřevěný kříž se nachází v centru města Neveklov na náměstí Jana Heřmana. Kříž je připevněn k vyššímu kamennému podstavci a je umístěn na vydlážděné ploše. Na kříži je umístěna postříbřená soška Ježíše Krista a v jeho horní části kříže je nápis INRI. Okolí kříže je upravené a vzhledné. Samotný objekt je velmi dobrém stavu.

Obrázek 20: Kříž na náměstí v Neveklově

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u vchodu do kostela sv. Havla

Umístění: vedle vchodu do kostela sv. Havla

Souřadnice: 49,75271°N 14,53182 °E

Vlastnictví: Římskokatolická farnost Křečovice

Materiál: dřevo

Datace: 1935

zdroj: www.mapy.cz

Dřevěný kříž se nachází v areálu kostela sv. Havla, vedle vchodu do kostela. Na vodorovné ose kříže je nápis „Sv. Mise LP 1935“. Kříž byl v roce 1991 opravený, což je doloženo destičkou, která je na něm umístěná a na které je napsáno „Tříška z původního kříže je uložena v tomto břevnu. LP 1991“. Kříž je ve velmi dobrém stavu a travnatá plocha v okolí kříže je upravená.

Obrázek 21: Kříž u vchodu do kostela sv. Havla

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u kostela v Chvojínku

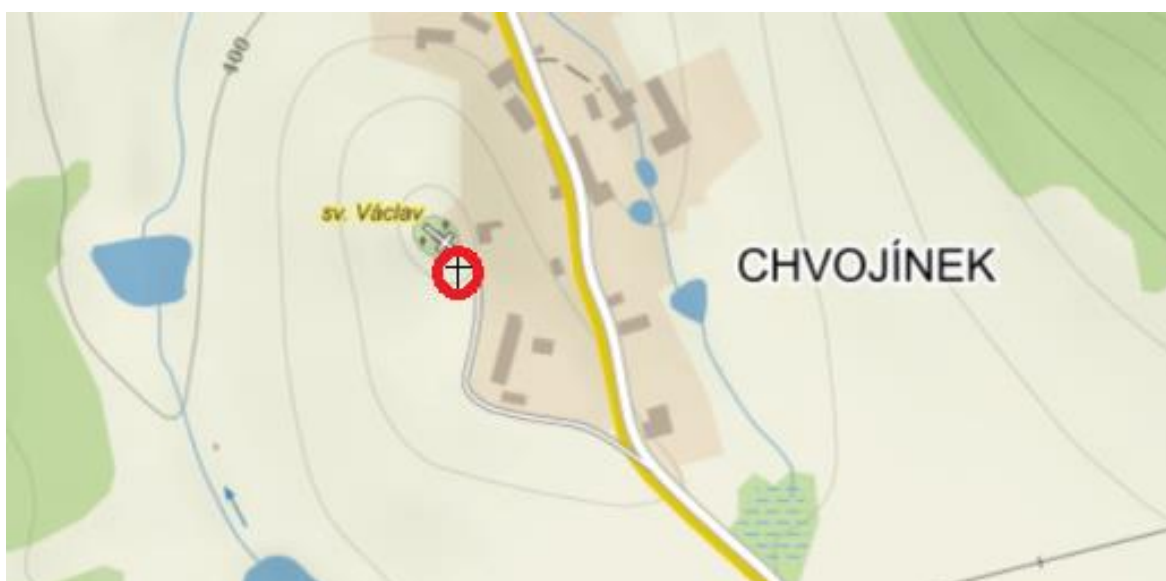
Umístění: před zdí kostela sv. Václava v obci Chvojínek

Souřadnice: 49,76656 °N 14,55943 °E

Vlastnictví: Římskokatolická farnost Křečovice

Materiál: kámen

Datace: 1885

zdroj: www.mapy.cz

Kamenný kříž, který se nachází v obci Chvojínek, stojí přibližně 10 metrů od ohradní zdi kostela sv. Václava na travnaté ploše. Spolu s kostelem sv. Václava a ohradní zdí s bránou je kříž památkově chráněn, je kulturní památkou. Na podstavci je uveden rok výstavby kříže „LP 1885“. Památka je ve velmi dobrém stavu, okolí je zběžně upravované. Lidé nosí ke kříži svíčky a květiny.

Obrázek 22: Kříž u kostela v Chvojínku

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž na domě v Bělíci

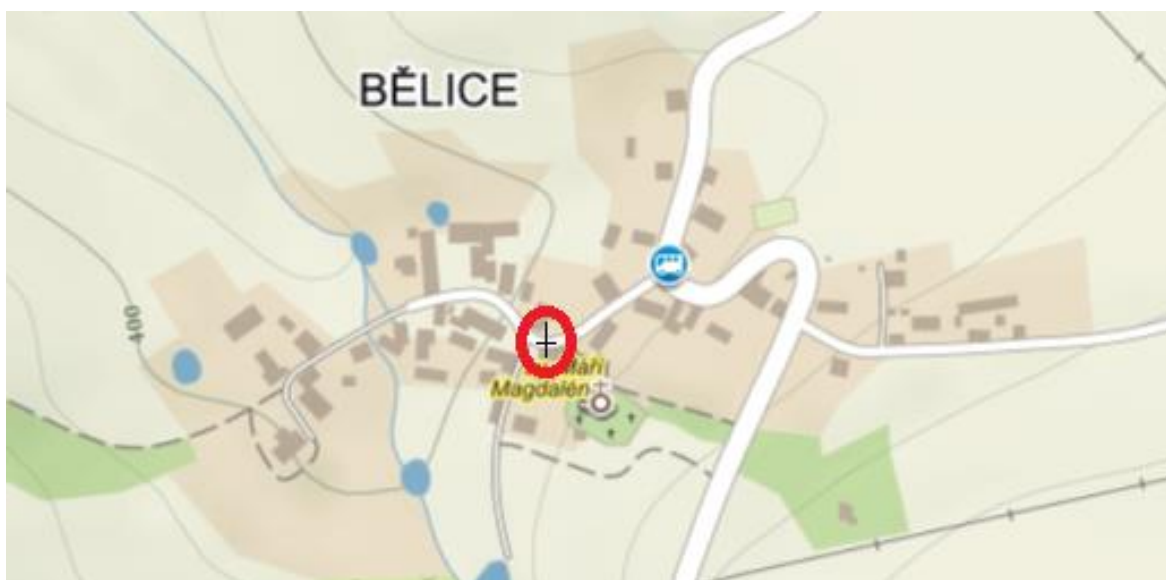
Umístění: v obci Bělíci nedaleko kostela sv. Máří Magdalény, připevněný k domu kovovým prutem

Souřadnice: GPS: 49,76567320°N 14,47086488°E

Vlastnictví: soukromá osoba

Materiál: litina

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Kříž je připevněn kovovým prutem k domu č.p. 15, který stojí v centru obce Bělíci. V blízkosti domu se nachází kostel sv. Máří Magdalény. Na kříži je umístěna postříbřená soška Ježíše Krista, pod níž je destička s postříbřeným okrajem a nápisem „Chvála Kristu! Navěky!“, v jeho horní části je nápis INRI. Před křížem vyrůstá živý plot. Kříž je ve výborném stavu, okolí je udržované zběžně.

Obrázek 23: Kříž na domě v Bělci

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž při polní cestě Bělce - Blažim

Umístění: v poli při polní cestě mezi Bělicí a Blažimí

Souřadnice: 49,76419 °N 14,46014 °E

Vlastnictví: soukromá osoba

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Litínový kříž na kamenném podstavci stojí v poli při u cesty, která vede z Blažimi do Bělce pod velkou lípou. Na místě se nachází také posezení tvořené dřevěným stolem a lavicemi. Samotný kříž je nalakovaný černou barvou a nese postříbřené tělo Ježíše Krista se svatozáří. Nad hlavou Krista je na kříži vyryt nápis INRI. Pod soškou je umístěna destička s postříbřeným ozdobným okrajem a nápisem „Buď vůle tvá“. V dolní části kříže u podstavce je postříbřená postava držící kalich. Celkově je kříž v dobrém stavu. Okolí objektu nepůsobí zanedbaně.

Obrázek 24: Kříž při polní cestě mezi Bělicí a Blažimí

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž sv. Jana Nepomuckého

Umístění: u silnice před obcí Příbyšice, cca 200 m od odbočky ze silnice na Benešov

Souřadnice: 49,77038 °N 14,60009 °E

Vlastnictví: soukromá osoba

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Litínový kříž na velkém kamenném podstavci s nikou stojí u silnice před obcí. Kříž, jehož konce os jsou částečně postříbřené, nese postříbřenou sošku Ježíše Krista. Podstavec má v sobě vybudovaný zasklený a dřevem orámovaný výklenek, ve kterém je uložena soška sv. Jana Nepomuckého. Objekt stojí na zatravněném prostranství a obrůstá břechťanem. U objektu jsou položeny květiny a na samotném kříži věnec z umělých růží. Objekt je v dobrém stavu a okolí kříže je zběžně upraveno, nepůsobí zanedbaně. V některých publikacích je tento objekt označován jako výklenková kaplička. V této práci byl na základě konzultace s odborným pracovištěm zařazen mezi kříže.

Obrázek 25: Kříž sv. Jana Nepomuckého

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u Panského rybníka

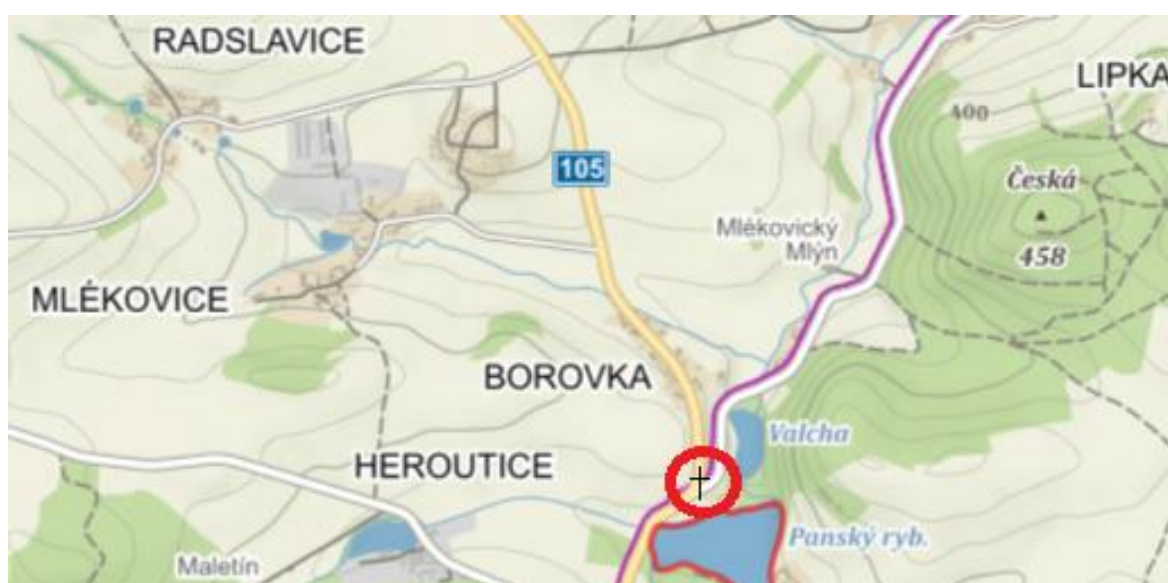
Umístění: u Panského rybníka, na křižovatce silnic Neveklov-Borovka-Ouštice

Souřadnice: 49,77101 °N 14,52923 °E

Vlastnictví: soukromá osoba

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Litínový kříž umístěný na kamenném podstavci stojí poblíž Panského rybníka u křižovatky silnic Neveklov – Borovka – Ouštice. Kříž se tyčí na okraji zatravněné plochy mezi dvěma vzrostlými lipami a kolem kříže jsou do kruhu poskládané kameny. Na kříži je umístěna postříbřená soška Ježíše Krista, nad níž je nápis INRI. Ve spodní části kříže je umístěna postříbřená zdobná destička s nápisem „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. Na kříži je zavěšený věnec a na podstavci i před ním jsou položeny květiny. Kříž je v dobrém stavu, podstavec vyžaduje opravy a očištění od lišejníků. Okolí objektu je zběžně upravené.

Obrázek 26: Kříž u Panského rybníka

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž v Nebřichu

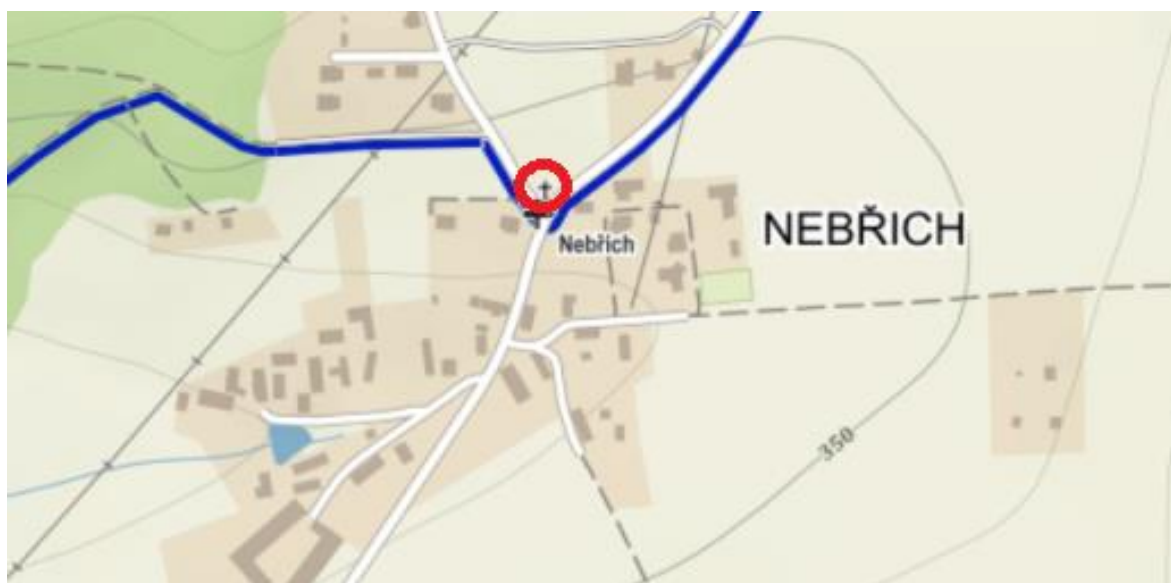
Umístění: v obci Nebřich na rozcestí dvou silnic

Souřadnice: 49,77317 °N 14,43062 °E

Vlastnictví: soukromá osoba

Materiál: bílý mramor, žula

Datace: 1881

zdroj: www.mapy.cz

Kříž v Nebřichu, se nachází přímo ve vsi u rozcestí na vyvýšeném místě. Byl postaven ze žuly a mramoru. Objekt se vyskytuje na zatravněné ploše pod čtyřmi vzrostlými lipami. Kříž je umístěn na mohutném členitém podstavci se čtvercovou základnou. Na kříži je umístěna postříbřená soška Ježíše Krista, na podstavci je slabě viditelný nápis „Pochválen buď Pan Ježíš Kristus 1881“. Kříž je v relativně dobrém stavu, místy je porostlý lišejníkem. Okolí památky je zběžně upravené.

Obrázek 27: Kříž v Nebřichu

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u sběrného dvora

Umístění: vedle sběrného dvora na okraji města Neveklov

Souřadnice: 49,75220445°N 14,54008891°E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: 2. polovina 19. století

zdroj: www.mapy.cz

Litínový kříž na východním okraji města Neveklov u silnice vedoucí do obce Dubovka, stojí na kamenném podstavci. Objekt je umístěn v nízkém betonovém ohrazení a stojí mezi dvěma vzrostlými lipami. Na kříži je umístěna postříbřená soška Ježíše Krista a v horní části nápis INRI. Kříž je zezadu připevněný kovovým prutem k zemi. Objekt je v dobrém stavu, podstavec je místy pokrytý lišejníkem. Okolí je bez zjevné péče.

Obrázek 28: Kříž u sběrného dvora

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž na křižovatce Neveklov - Křečovice - Živohošť

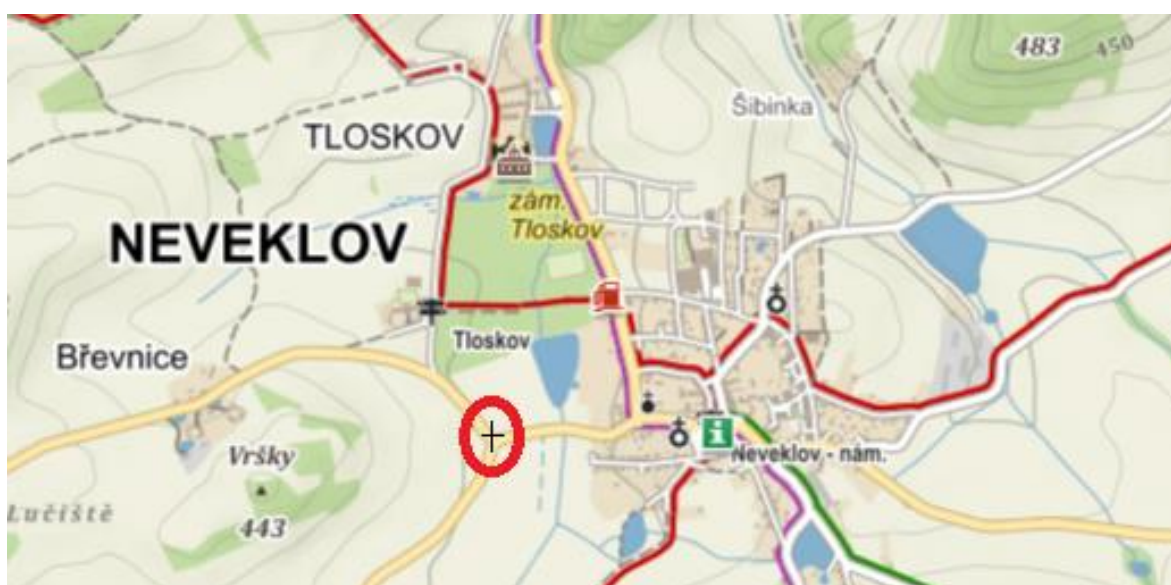
Umístění: za Neveklovem na křižovatce Neveklov - Živohošť - Křečovice

Souřadnice: 49,75252°N 14,52484 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: 1902

zdroj: www.mapy.cz

Černě natřený litinový kříž na kamenném podstavci stojí na zatravněné ploše na křižovatce silnic č.105 a 114. V bezprostřední blízkosti kříže se nachází pařez z pokácené lípy a vzrostlá lípa, která je používána k černému výlepu plakátů. Na kříži, který nese kovovou postříbřenou sošku Ježíše Krista je umístěna destička s ozdobným postříbřeným ohraničením, na které je napsáno „Chvála Kristu! Navěky!“. Pod destičkou je postříbřená soška Panny Marie. V dolní části kamenného podstavce je vytesaný rok 1902, kdy byl kříž postaven. Samotný kříž je ve velmi dobrém stavu, podstavec je místy pokrytý lišejníkem. Okolí je bez zjevné péče, ale nepůsobí zanedbaným dojmem.

**Obrázek 29: Kříž na křižovatce Neveklav
- Křečovice - Živohošť**

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u Roháče

Umístění: u silnice vedoucí z Neveklova do Příbyšic, nedaleko bývalé hospody Roháč

Souřadnice: 49,76378 °N 14,56857 °E

Vlastnictví: Neznámý vlastník

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Litínový kříž cihlové barvy na kamenném podstavci stojí u silnice vedoucí z Neveklova do Příbyšic, nedaleko obce Chvojínek, mezi dvěma vzrostlými lípami přibližně 100 metrů od bývalé hospody Roháč. Na kříži je umístěno tělo Ježíše Krista, též v cihlové barvě, a nad ním bílý nápis INRI. Pod soškou Ježíše se v dolní části kříže nad soklem nachází soška anděla. Podle výpovědi emeritního faráře Římskokatolické farnosti Křečovice byl původní kříž celý kamenný. Tento kříž byl zničen místními obyvateli při návratu z hospody Roháč z oslavy svátku sv. Václava. Zničený objekt byl poté nahrazen křížem litinovým. Objekt je v poměrně dobrém stavu, okolí kříže je bez zjevné péče.

Obrázek 30: Kříž u Roháče

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž na zdi u kostela sv. Havla

Umístění: na zdi u kostela sv. Havla

Souřadnice: 49,75286°N 14,53231 °E

Vlastnictví: Římskokatolická farnost Křečovice

Materiál: litina

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Litinový kříž je umístěn na kamenné zdi ohraničující areál, v němž se nachází kostel sv. Havla v Neveklově, v ulici Komenského. Na kříži je umístěna postříbřená soška Ježíše Krista, nad kterou je nápis INRI. Pod soškou je ke kříži připevněná oválná destička s postříbřeným ozdobným lemováním, na které je nápis „Já jsem vzkříšení a život“. Zeď, ke které je kříž připevněn je zrekonstruovaná a se zelení vyrůstající u paty zdi vytváří společně s křížem přirozenou kompozici.

Obrázek 31: Kříž na zdi u kostela sv. Havla

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u silnice Běllice - Stranný

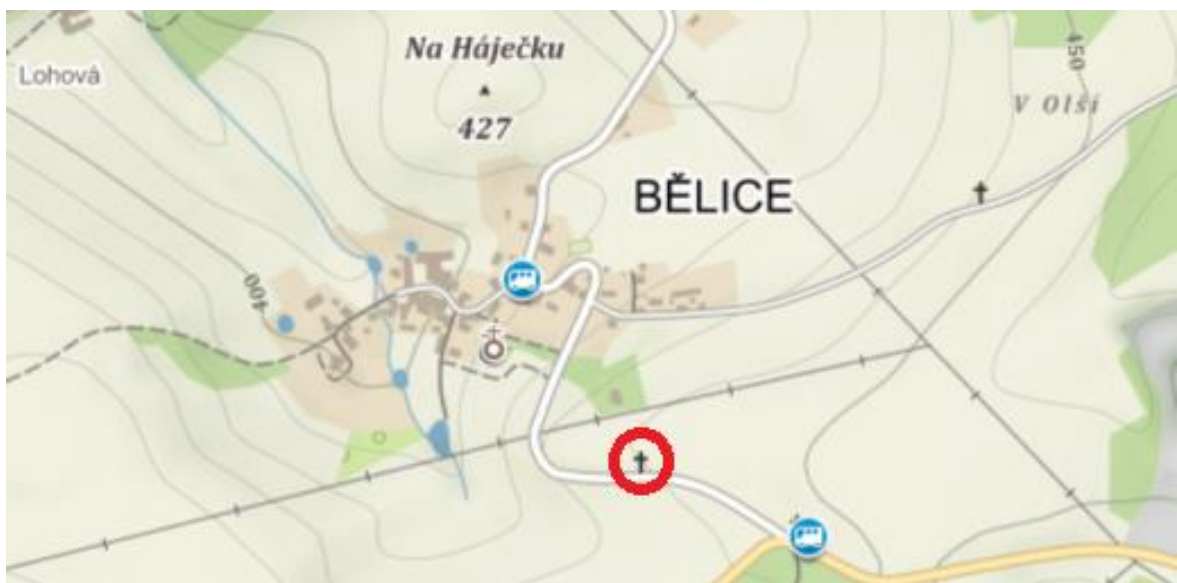
Umístění: na okraji pole u silnice vedoucí z Bělic na Stranný

Souřadnice: 49,76369 °N 14,47480 °E

Vlastnictví: Římskokatolická farnost Křečovice

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Černě natřený litinový kříž umístěný na kamenném podstavci stojí u silnice vedoucí ze Stranný do Bělic na okraji pole na travnaté ploše v ořešákové aleji. Kříž nese postříbřenou sošku Ježíše Krista, nad nímž je litinový postříbřený nápis INRI. Pod soškou jsou v dolní části kříže nad soklem umístěny další tři menší postříbřené sošky andělů. Okolí objektu nevypadá zanedbaně, avšak je bez zjevné péče. Podstavec je místy porostlý lišejníky.

Obrázek 32: Kříž u silnice Bělce - Stranný

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u silnice Stranný - Blažim

Umístění: na okraji pole u silnice č.114 vedoucí ze Stranný do Blažimi

Souřadnice: 49,76134 °N 14,46774 °E

Vlastnictví: Římskokatolická farnost Křečovice

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Objekt se nachází na okraji pole u silnice č. 114 mezi Stranným a Blažimí. Jde o litinový kříž na umístěný na menším kamenném podstavci, ke kterému je kříž zezadu připevněn kovovým prutem. Kříž nese postříbřenou sošku Ježíše Krista s plastikou postříbřeného Božího oka připevněnou ke kříži nad Kristovou hlavou. Na vrcholu kříže je vsazena postříbřená hlava anděla a pod ní je umístěna již mírně zrezivělá ozdobná destička s nápisem „Pochválen Buď Pán Ježíš Kristus“. V dolní části kříže těsně nad podstavcem je umístěn postříbřený stojící anděl. Podstavec je značně porostlý lišejníkem. Okolí památky je zběžně upravené, nepůsobí zanedbaně.

Obrázek 33: Kříž u silnice Stranný - Blažim

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž za Příbyšicemi

Umístění: na okraji pole u silnice vedoucí z Neveklova do Benešova

Souřadnice: 49,77235 °N 14,59926 °E

Vlastnictví: Soukromá osoba

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: 2. polovina 19. století

zdroj: www.mapy.cz

Litinový kříž umístěný na kamenném podstavci stojí přibližně 50 metrů od dopravního označení začátku obce Příbyšice u silnice na okraji pole. Kříž nese postříbřenou sošku Ježíše Krista, nad kterou je již velmi špatně čitelný nápis INRI. V dolní části kříže jsou umístěny tři menší postříbřené sošky andělů, podobně jako tomu je v případě kříže u silnice mezi Stranným – Bělicí. Na kříži je položen věnec z umělých barevných květů. Kříž je v relativně dobrém stavu, podstavec vyžaduje očištění. Okolí působí zanedbaným dojmem, není upravené.

Obrázek 34: Kříž za Příbyšicemi

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž v ulici Pražská

Umístění: u silnice ve městě Neveklov na rohu ulic Pražská a Pod radnicí, před domem č.p.73

Souřadnice: 49,75413 °N 14,53037 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: dřevo, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Dřevěný kříž na vyšším kamenném podstavci stojí u silnice ve městě Neveklov, před domem na rohu ulic Pražská a Pod radnicí. Ke kříži je připevněna postříbřená soška Ježíše Krista a na vrcholu kříže je na obdélníkové destičce nápis INRI. Kříž je v dobrém stavu, podstavec je místy porostlý lišejníkem. Přístup k objektu je ztížený, neboť v jeho bezprostřední blízkosti stojí automobily, jejich vraky a jiné předměty, které brání v přístupu a hyzdí okolí kříže.

Obrázek 35: Kříž v ulici Pražská

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž v Dubovce

Umístění: v centru obce u cesty

Souřadnice: 49,75701 °N 14,55560 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: 2. polovina 19. století

zdroj: www.mapy.cz

Památka stojí v centru obce Dubovka na vyvýšeném zatravněném prostranství pod lipami. Jde o litinový kříž s kamenným podstavcem, který stojí na širším kamenném platu se čtvercovou základnou. K černě natřenému kříži je připevněna postříbřená soška Ježíše Krista, nad kterou je na vodorovném rameni kříže umístěn postříbřený nápis INRI. Samotný kříž je ve velmi dobrém stavu. Z podstavce, který je v horní části popraskaný, vystupuje červený kalich. Kříž, není dobře viditelný z přístupové komunikace, neboť je zakryt větvemi lip. Okolí kříže nepůsobí zanedbaně, péče zde však není zjevná.

Obrázek 36: Kříž v Dubovce

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž před Zárybnicí

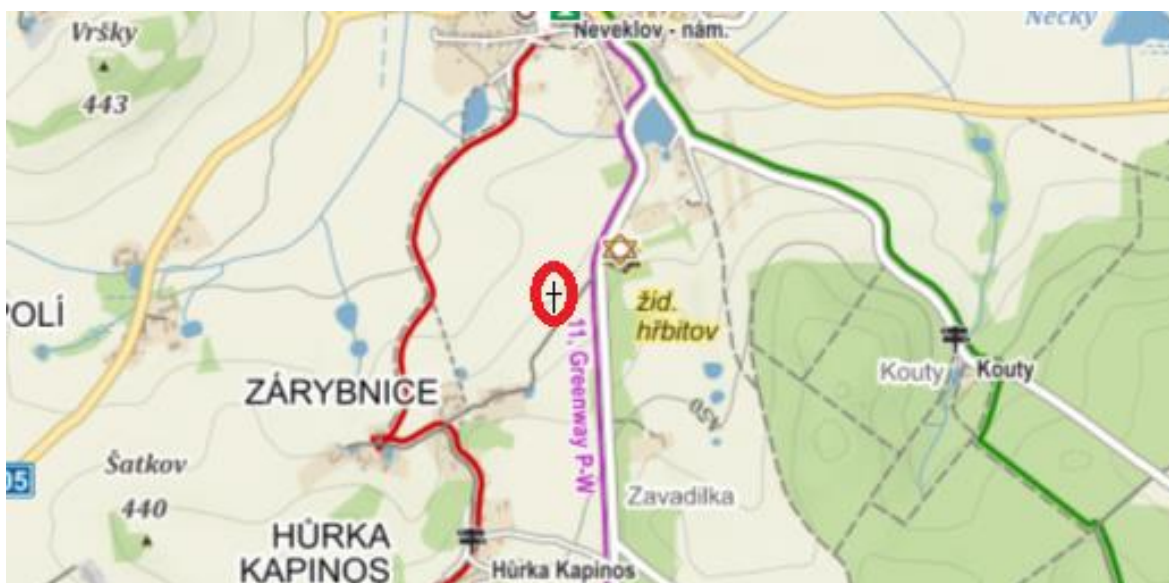
Umístění: jižně od Neveklova, uprostřed remízku v poli u silnice vedoucí do osady Zárybnice

Souřadnice: 49,74631°N 14,53354 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: 1886

zdroj: www.mapy.cz

Litinový kříž lze nalézt jižně od Neveklova nedaleko židovského hřbitova vpravo za odbočkou na cestu mířící do osady Zárybnice. ze silnice vedoucí z Neveklova do Hodětic. Kříž stojí na poli za drátěnou ohradou, ve které se pase dobytek a je skrytý v remízku vzdáleném od cesty přibližně 50 metrů. Kříž stojí na kamenném podstavci a nese postříbřenou sošku Ježíše Krista, pod kterým je umístěna černá destička s postříbřeným okrajem a nápisem „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. Kříž i podstavec jsou v relativně dobrém stavu, avšak bez bližšího zkoumání kříž nelze nalézt, neboť je téměř celý zakryt vzrostlými keři a z cesty není vidět.

Obrázek 37: Kříž před Zárybnicí

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u silnice Běllice - Netluky

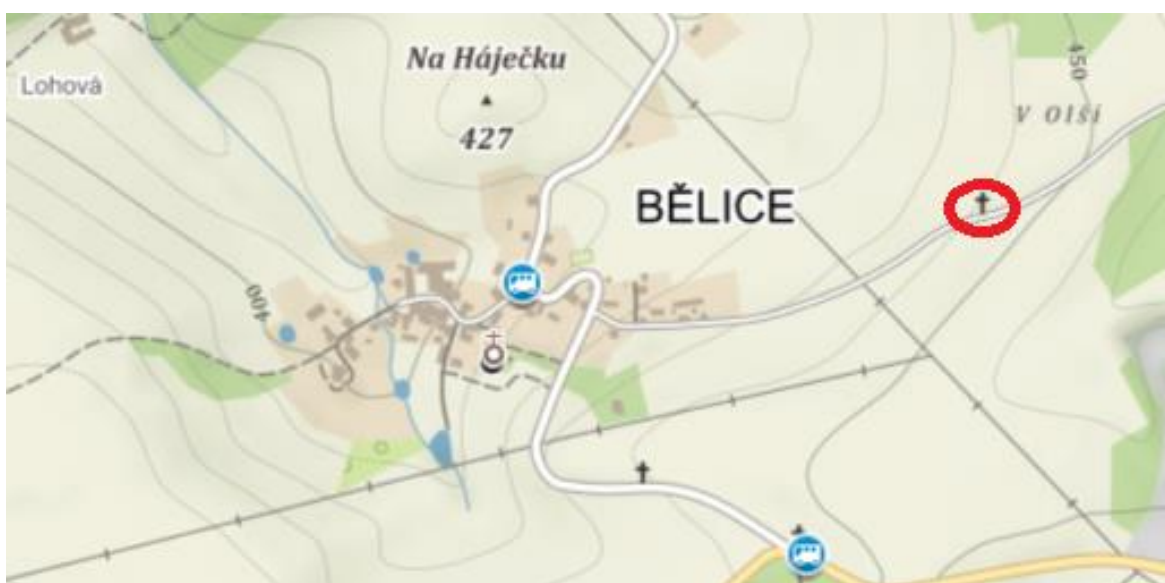
Umístění: před obcí Běllice, u cesty vedoucí na Netluky

Souřadnice: 49,78279 °N 14,53595 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Kříž stojí u cesty vedoucí z Běllic do Radslavic, u drátěného plotu ohraničující pozemek na zatravněném terénu pod lípou a několika lískovými keři. Litinový kříž stojí na kamenném podstavci a je ozdoben dvěma postříbřenými soškami. Soška Ježíše Krista je připevněna ke kříži v jeho střední části a soška Panny Marie je umístěná v dolní části kříže nad soklem. Nad hlavou Krista je litinová destička s postříbřeným lemováním a nápisem „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“. Kříž i podstavec jsou místy pokryty lišejníkem. Okolí památky nepůsobí zanedbaně, ale je bez zjevné péče.

Obrázek 38: Kříž u silnice Bělice - Netluky

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž v Mlékovicích

Umístění: na okraji obce Mlékovice u lesa

Souřadnice: 49,77479 °N 14,51612 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Litínový kříž stojící na kamenném podstavci stojí na okraji obce Mlékovice na počátku lesa. Černě natřený kříž nese pozlacenou sošku Ježíše Krista se svatozáří, nad nímž je pozlacený nápis INRI. Pod Kristem je umístěna destička s ozdobným pozlaceným okrajem, na níž je napsáno „Chválen buď Svatý kříž, na němž umřel Pán Ježíš“. Na kamenném podstavci je položena váza s květinami. Kříž je v dobrém stavu, podstavec je místy porostlý lišejníkem. Okolí památky je bez zjevné péče, avšak nepůsobí zanedbaně.

Obrázek 39: Kříž v Mlékovicích

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž před Nebřichem

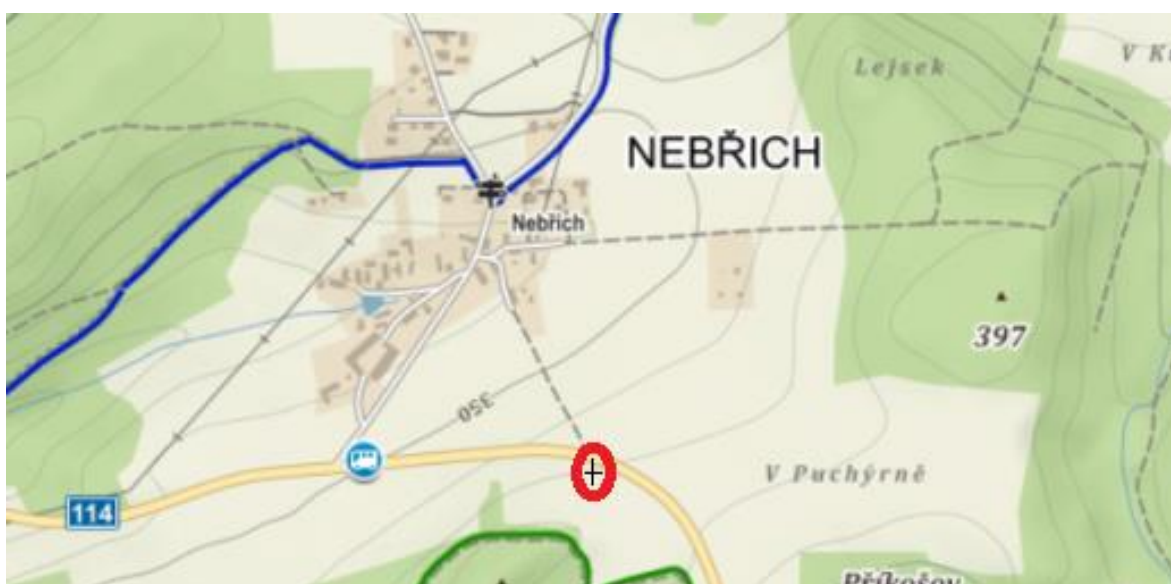
Umístění: u silnice č. 114 nedaleko odbočky na Nebřich

Souřadnice: 49,76975 °N 14,43234 °E

Vlastnictví: vlastník nezjištěn

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Černě natřený litinový kříž na kamenném podstavci, který stojí při silnici č.114 před odbočkou do obce Nebřich. Zdobné osy kříže jsou na konci postříbřené. Na kříži je umístěna postříbřená soška Ježíše Krista, a v dolní části kříže je postříbřená soška světce zasazená v kovovém rámu. Objekt stojí mezi dvěma vzrostlými lípami. Kříž je v poměrně dobrém stavu, soška Krista vyžaduje drobné opravy, podstavec je místy porostlý lišejníkem. Okolí památky nepůsobí zanedbaně, avšak pravidelná péče o okolí není zřejmá. Místní název kříže je „Liduška“ jako upomínka na dívku, která byla v těchto místech zabita.

Obrázek 40: Kříž před Nebřichem

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž na rozcestí u silnice Radslavice - Netluky

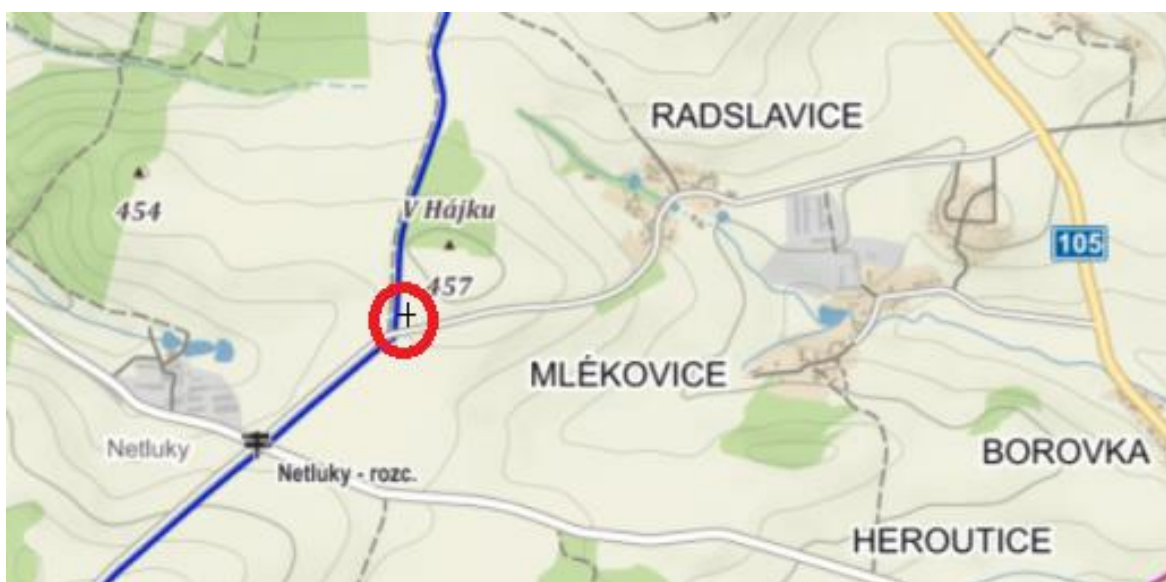
Umístění: u silnice vedoucí z Radslavic do Netluk, na odbočce na cestu vedoucí po modré turistické značce do Radějovic

Souřadnice: 49,77666 °N 14,49882 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: 2. polovina 19. století

zdroj: www.mapy.cz

Litinový kříž na kamenném podstavci stojí na rozcestí silnice vedoucí z Radslavic směrem na Netluky a cesty s modrou turistickou značkou, která vede do Radějovic. Černý kříž s postříbřeným zakončením ramen nese postříbřenou sošku Ježíše Krista, pod níž je destička s postříbřeným lemováním, na níž jsou nečitelné pozůstatky nápisu. Kříž je místy rezivělý. Okolí objektu je nevhledné a neupravované, podstavec zarůstá trávou a kopřivami a je na něm umístěna turistická značka.

**Obrázek 41: Kříž na rozcestí u silnice
Radslavice – Netluky**

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž za Novým rybníkem

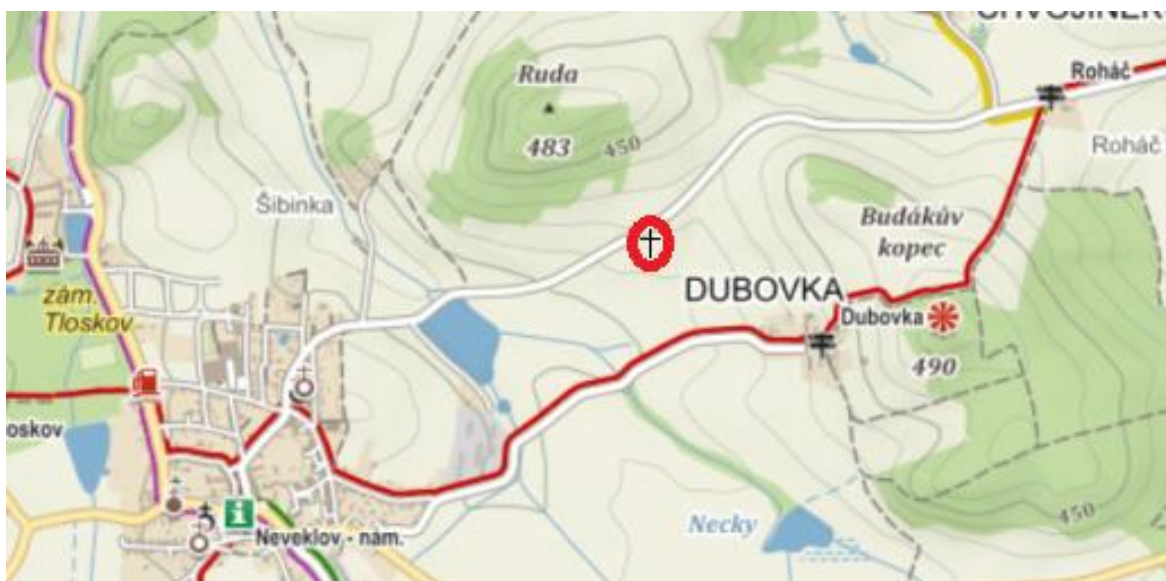
Umístění: u silnice vedoucí z Neveklova na Neštětice, naproti kopci Ruda

Souřadnice: 49,75989 °N 14,54901 °E

Vlastnictví: město Neveklov

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: 2. polovina 19. století

zdroj: www.mapy.cz

Litinový černě natřený kříž s postříbřenými zakončeními jednotlivých os, nese postříbřené tělo Ježíše Krista, nad kterým je nápis INRI. Kříž stojí za Neveklovem u silnice, která vede z města směrem na Neštětice, naproti kopci Ruda. Kříž je zhruba v polovině svislé osy rozlomený a podstavec je porostlý lišejníkem. Okolí kříže není upravené, ale nepůsobí zanedbaně.

Obrázek 42: Kříž za Novým rybníkem

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u Zádolí

Umístění: v poli na okraji obce Zádolí

Souřadnice: 49,73932 °N 14,51331 °E

Vlastnictví: Město Neveklov

Materiál: kámen

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Kamenný kříž stojí za obcí Zádolí u nevyužívané cesty vedoucí do osady Spolí mezi dvěma vzrostlými lípami. Na kříži je umístěno tělo Ježíše Krista, a v dolní části Panna Marie a sv. Josef. Kříž je v relativně dobrém stavu, je však celý silně pokrytý lišejníkem. V okolí kříže jsou rozestety velké kameny zarostlé travou a keře. Okolí objektu není upravované a působí vcelku zanedbaně.

Obrázek 43: Kříž u Zádolí

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž u odbočky na Chvojínek

Umístění: při silnici vedoucí z Neveklova na Příbyšice, u odbočky na Chvojínek

Souřadnice: 49,76309 °N 14,56297 °E

Vlastnictví: Vlastník nezjištěn

Materiál: kámen

Datace: 1923

zdroj: www.mapy.cz

Kamenný kříž na vysokém mohutném kamenném podstavci stojí na zatravněné ploše vedle zastávky autobusu u silnice vedoucí z Neveklova na Příbyšice, u odbočky do obce Chvojínek. Kříž není v příliš dobrém stavu, neboť na spodní části svislé osy je nápadná prasklina. Okolí kříže nepůsobí zanedbaně, avšak je bez zjevné péče. V bezprostřední blízkosti kříže stojí lípa.

Obrázek 44: Kříž u odbočky na Chvojínek

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž v Oušticích

Umístění: na okraji obce u polní cesty

Souřadnice: 49,78279 °N 14,53595 °E

Vlastnictví: Soukromá osoba

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Litinový kříž na kamenném podstavci v Oušticích stojí na okraji obce při polní cestě, která vede až do obce Radslavice. Na kříži je umístěna litinová soška Ježíše Krista ve stejné barvě, jakou má kříž a ve spodní části svislé osy kříže je litinová soška světce. Těsně nad soškou světce je na kříži prasklina. Podstavec je porostlý lišejníkem. Kříž je špatně dostupný, neboť je na vyvýšeném zatravněném okraji pole, zarostlý stromy, keři a kopřivami. Okolí kříže je velmi zanedbané.

Obrázek 45: Kříž v Oušticích

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kříž (torzo) u plotu kostela v Chvojínku

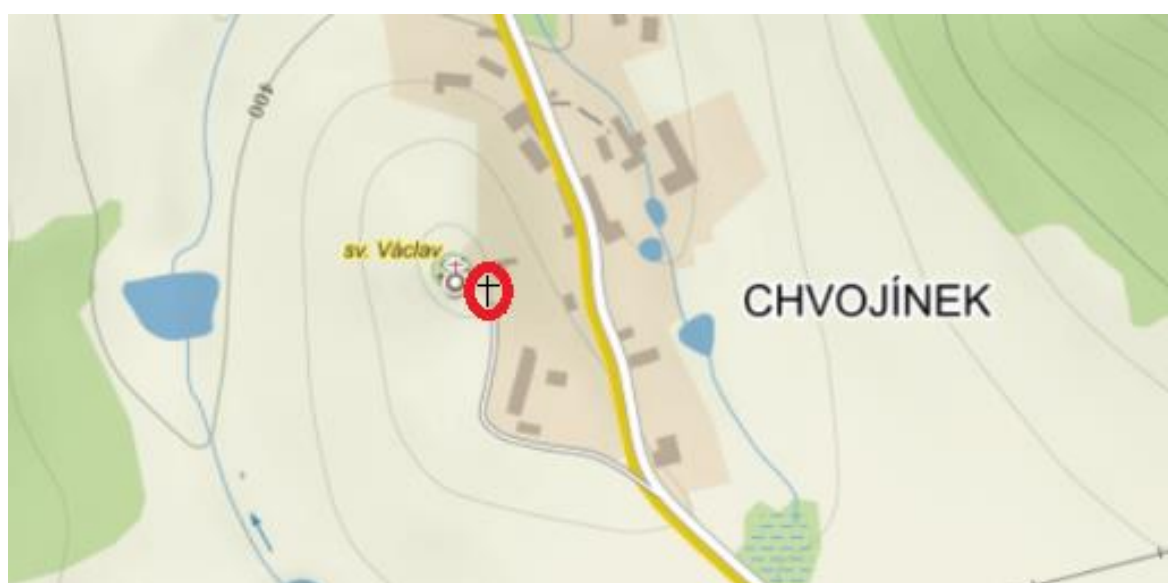
Umístění: u plotu kostela sv. Václava v obci Chvojínek

Souřadnice: 49,76666 °N 14,55948 °E

Vlastnictví: Římskokatolická farnost Křečovice

Materiál: litina, podstavec kamenný

Datace: nezjištěna

zdroj: www.mapy.cz

Jde o torzo litinového kříže s kamenným podstavcem, stojícím u hnědého kovového plotu ohraničujícího areál kostela sv. Václava v Chvojínku. Vodorovné rameno kříže bylo nedávno odcizeno a na místě zůstal pouze podstavec, na němž je umístěno malé kovové postříbřené sousoší Panny Marie, sv. Josefa a malého Ježíše Krista, prostor na svíčku a kovová svislá osa, která držela kříž. Okolí objektu je zanedbané, neupravované. Bez intenzivnějšího hledání kříž nelze nalézt, neboť přes keře, které ho obrůstají, není vidět.

Obrázek 46: Kříž (torzo) u plotu kostela v Chvojínku

zdroj: vlastní fotodokumentace

Sochy

Socha Krista za Neveklovem

Umístění: za Neveklovem, u silnice vedoucí z Neveklova na Dlouhou lhotu

Souřadnice: 49,74784 °N 14,54478 °E

Vlastnictví: Spolek Nevenia

Materiál: dřevěná

Datace: 2011

zdroj: www.mapy.cz

Dřevěná socha Krista stojí za Neveklovem, na travnaté ploše, na okraji pole při silnici vedoucí z Neveklova na Dlouhou Lhotu. Jedná se o poměrně nový objekt, vytvořený a postavený roku 2011. Socha stojí na kovovém sloupku, který je zasazen do betonového podstavce se čtvercovou základnou, u něhož je položeno několik kamenů. Vedle objektu je dřevěná lavička, zasazen nízký smrk a kámen, u kterého je na dřevěném sloupku umístěna cedulka s nápisem „Občanské sdružení Nevenia, Socha Krista nad Neveklovem, vytvořena v rámci projektu obnova kraje = obnova života sponzorovaného programem Mládež v akci. Červenec 2011“. Na podstavci je umístěna lucerna se svíčkou. Objekt je ve výborném stavu, stejně jako jeho okolí, které je pravidelně upravované.

Obrázek 47: Socha Krista za Neveklovem

zdroj: vlastní fotodokumentace

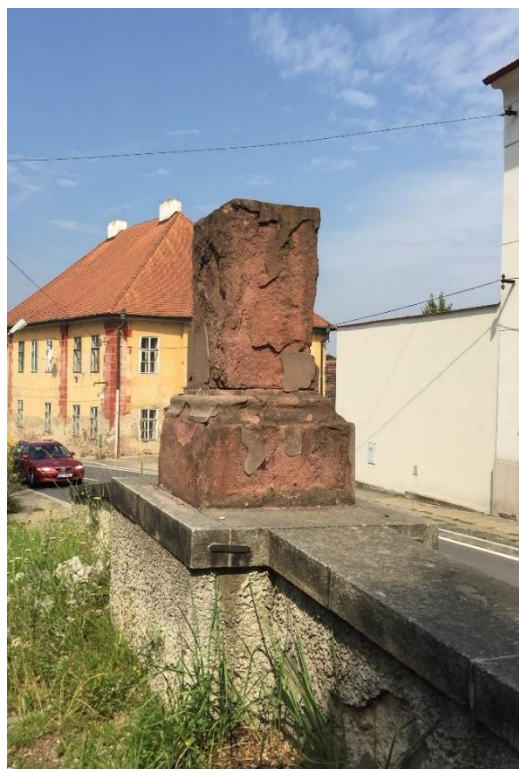
Zničené a zaniklé drobné církevní objekty

Socha sv. Eligia

Obrázek 48: Socha sv. Eligia (minulost, současnost)

zdroj: archiv fary Jindřicha Brandejse

zdroj: vlastní fotodokumentace

Torzo kříže u plotu kostela v Chvojínku

Obrázek 49: Kříž u plotu kostela v Chvojínku (minulost a současnost)

zdroj: www.posazavi.com

zdroj: vlastní fotodokumentace

Kaplička v Radslavicích

**Obrázek 51: Kaplička v Radslavicích
(zaniklá)**

zdroj: www.posazavi.com

Křížový kámen v Chlumu

Obrázek 50: Křížový kámen (nenalezen)

Zdroj: www.smircikrize.euweb.cz

13 Příloha 2

Obrázek 52: Formulář pro získání tabulky s označením kulturní památky

ODBOR VÝSTAVBY A ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

**SOUHLAS VLASTNÍKA OBJEKTU
S OZNAČENÍM KULTURNÍ PAMÁTKY**

EVIDENČNÍ ČÍSLO ŽADOSTI (č. ž.)
[ ]

1. Vlastník (fyzická / právnická osoba)¹⁾ [ ]
adresa: [ ] IČ: [ ]
souhlasí s umístěním tabulky „KULTURNÍ PAMÁTKA“, evid. č.²⁾ [ ] na objekt:
[ ]

2. Tabulka je vyrobena z mědi, rozměr 200 x 160 mm, připevněna je dvěma bezpečnostními šrouby na hmoždinky přímo do fasády.

3. Odbornou instalaci provede vlastník objektu na vlastní náklad.

V Benešově dne [ ]

---

za agendu památkové péče**vlastník objektu**

1) vyplní vlastník
2) vyplní pracovník agentury památkové péče

Městský úřad Benešov, Masarykovo nám. 100, 256 01 Benešov
www.benesov-city.cz, e-mail: chocholouskova@benesov-city.cz
Tel: +420 354 185 Fax: +420 354 056 IČ: 000 91 001

zdroj: <http://www.benesov-city.cz/>

14 Příloha 3

kristyna prokopova (prokopovakristyna@seznam.cz)

Informace ohledně možnosti získání prostředků na obnovu drobných církv. objektů

Dnes 23. 11. 2016, 14:31:24

Komu: info@farnostkrecovice.cz

Dobrý den,
děkuji za odpověď.

Jak již bylo zmíněno v naší vzájemné předchozí korespondenci, do 6 drobných církevních objektů (kříže), které jsou ve vlastnictví vaší farnosti, patří i torzo kříže nacházející se u plotu kostela sv. Václava v Chvojínku. Tomuto objektu s ohledem na jeho současný stav hrozí zánik. Jedním ze stanovených cílů mé diplomové práce je obeznámit vlastníky drobných církevních objektů s možnostmi financování jejich obnovy. Je mi známo, že pro financování oprav některých církevních objektů jste v předchozích letech pořádali veřejné sbírky. I přesto si dovoluji vás informovat o dalších možnostech získání finančních prostředků na obnovu i těchto drobných církevních objektů, konkrétně zmíněného torza kříže.

Jednou z možností jsou finanční prostředky ze Středočeského kraje. Konkrétně jde o Středočeský Fond kultury a obnovy památek, ze kterého mohou být poskytnuty dotace na obnovu drobných církevních objektů, a to ze dvou oblastí podpory. Jednou je "Obnova kulturních památek" a druhou "Obnova drobných památek". Pro rok 2017 zatím nedošlo k vypisání termínů pro podávání žádostí. Pokud byste se rozhodli pro obnovu kříže s využitím dotací z tohoto programu, je nezbytné sledovat internetové stránky <https://www.kr-stredocesky.cz/web/kultura/granty-a-dotace>.

Další možnosti jsou národní dotace směřované na podporu zvýšení konkurenceschoposti českého zemědělství poskytované Ministerstvem zemědělství. Jedním z dotáčních programů je program 16, který je zaměřen na podporu udržování a obnovu kulturního dědictví na venkově s podprogramem 16 A - Udržba a obnova sístávajících kulturních prvků venkovské krajiny. Prostřednictvím kterého je podpora směřována na obnovu drobných církevních objektů místního významu. Pro rok 2017 také zatím nebyly vypisány termíny pro podávání žádostí. Pro získání finančních prostředků z tohoto dotáčního programu je nezbytné sledovat internetové stránky <http://esgri.web/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-na-udrzu-a-obnovu-kulturniho-dedictvi/>.

Pokud byste měli zájem, ráda bych vám nabídla pomoc spočívající v zaslání informace v případě vypisání kol pro podávání žádostí o dotace pro rok 2017, případně další pomoc s administrativními úkony spojenými s podáním žádosti.

Dále je možné získat prostředky na obnovu drobných církevních objektů prostřednictvím oslovení nadací, které poskytují granty na vybrané objekty. Jde o Nadaci občanského fóra a Nadaci Via. Nadace občanského fóra se podílí na záchraně drobných církevních objektů prostřednictvím každoročního udělování grantů na jejich obnovu, a to z programu s názvem „Opomíjené památky“. Kola pro podávání žádostí o granty bývají pravidelně vyhlášována v první polovině roku. Podrobnější informace a formulář žádosti o grant lze najít na internetových stránkách <http://www.nadaceof.cz/grantove-programy/opomienne-pamatky>.

Nadace Via podporuje obnovu drobných církevních objektů poskytováním grantů a služeb jako jsou různé konzultace a semináře. Granty na vybrané objekty nadace poskytuje prostřednictvím Fondu kulturního dědictví s podtitulem "Darujeme památkám nový příběh!". I zde bývají přijímány žádosti o získání grantu v první polovině roku. Informace ohledně získání grantu lze najít na internetových stránkách <http://www.nadacevia.cz/fond-kulturniho-dedictvi/>.

Vyšše uvedenou pomoc nabízím i v případě vašeho zájmu o obnovu dalších drobných církevních objektů ve vašem vlastnictví.

S přáním hezkého dne,

Kristýna Prokopová.